

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל הַמִּשָּׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרָשֵׁת וַיֵּשֶׁב

תְּרַגְוֹם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוֹמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרִישֵׁת וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְנוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. רַבִּי
 חֲזִיָּא פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) רַבּוֹת רָעוֹת
 צְדִיק וּמִכָּלֵם יִצְיָלְנוּ ה' בֵּא רֵאָה פְּמָה מְקַטְרָגִים
 יֵשׁ לוֹ לְאָדָם מִן הַיּוֹם שֶׁתִּקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא נָתַן בּוֹ
 נִשְׁמָה [ד"א לְאָדָם] [לְהַתְּנִים] בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׂכִינּוֹן שְׂאָדָם
 יוֹצֵא לְאִוִיר הָעוֹלָם, מִיַּד מוֹדֵמֵן לְהַשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ יֵצֵר
 הָרַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שְׂכַתוֹב (בראשית ד) לְפַתַּח חַטָּאת
 רַבִּין וְגו', וְאִזּוּ מִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ יֵצֵר הָרַע.

וּבֵא וּרְאָה שְׂכָךְ הוּא, שְׁחֵרֵי הַפְּהִמּוֹת מִיּוֹם
 שֶׁנּוֹלְדִים, שׁוֹמְרִים אֶת עֲצָמָם וּבוֹרְחִים
 מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וּמִכָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרָעִים, וְאָדָם מִיַּד בֵּא
 לְזַרְק אֶת עֲצָמוֹ לְתוֹךְ הָאֵשׁ, מִשּׁוֹם שֶׁיֵּצֵר הָרַע
 שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ, וּמִיַּד מִסִּיט אוֹתוֹ לְדַרְךְ רָעָה.

וּבֵאֲרָנוּ, שְׂכַתוֹב (קהלת ד) טוֹב יֶלֶד מִסֶּבֶן וְחָכָם
 מִמְּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהוֹתֵר
 עוֹד. טוֹב יֶלֶד - זֶהוּ יֵצֵר הַטּוֹב, שֶׁהוּא יֵצֵר טוֹב

שָׁהוּא יֶלֶד מִיָּמִים מוֹעֲטִים עִם הָאָדָם, שָׁהֲרֵי
מִשְׁלָשָׁה עָשָׂר שָׁנִים וְאֵילָף ^[עמ"ב], כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבָאֵר.

בְּמִלְךָ זָקֵן וְכִסִּיל. בְּמִלְךָ - זֶה הוּא יֵצֵר הָרַע,
שָׁהוּא נִקְרָא מֶלֶךְ וְשְׁלִיט בְּעוֹלָם עַל בְּנֵי
אָדָם. זָקֵן וְכִסִּיל - שָׁהוּא זָקֵן וְדַאי, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרוּהוּ,
שֶׁבִּאֲשֶׁר אָדָם נוֹלָד וְיוֹצֵא לְאֹוִיר הָעוֹלָם, ^(דף קעט ע"ב)
הוּא מוֹדֵמֵן עִם הָאָדָם, וְעַל כֵּן הוּא מֶלֶךְ זָקֵן
וְכִסִּיל.

אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהִזְהַר עוֹד, לֹא כָּתוּב לְהִזְהִיר אֶלָּא
לְהִזְהַר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כִּסִּיל, וְעַלִּיו אָמַר
שְׁלֵמָה, עַלִּיו הַשְּׁלוֹם, ^(קהלת ב) וְהַכִּסִּיל בַּחֲשָׁךְ הוֹלֵךְ,
שָׁהֲרֵי מִפְּסֻלַּת הַחֲשָׁךְ הוּא בָּא, וְאִין לוֹ אֹזֶר
לְעוֹלָמִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֹּא רֵאֵה, כָּתוּב טוֹב יֶלֶד מִסְּבִין
וְחָכָם, מִי זֶה יֶלֶד מִסְּבִין? תְּרֵי בִּאֲרוּהָ,
וְנִתְּבָאֵר שָׁהוּא יֵצֵר טוֹב. אֲבָל טוֹב יֶלֶד, זֶהוּ
שְׁכָּתוּב ^(תהלים לז) נֶעַר תְּהִיִּתִי גַם זְכֵנְתִּי, וְזֶה הוּא נֶעַר
שָׁהוּא יֶלֶד מִסְּבִין, שְׂאִין לוֹ מַעֲצָמוֹ כְּלוּם. וְלָמָּה

נקרא נער? משום שיש לו חדוש הלבנה שתמיד מתחדשת, ותמיד הוא ילד מסכן, כמו שאמרנו. וחקבם, משום ששורה בו חכמה.

במלך זקן - זהו יצר הרע, כמו שנאמר, שחרי מיום שתיה לא יצא מטמאתו לעולמים. והוא כסיל, שכל דרכיו הם לדרך רעה, והולך ומסטה את בני האדם ולא יודע לתהור, והוא בא עם אדם בעלילות כדי להסמותם מדרך טובה לדרך רעה.

בא ראה, על זה מקדים עם אדם פיום שנולה, כדי שיאמין לו, שחרי כשפא יצר הטוב, לא יכול האדם להתאמין לו, ודומה עליו כמעמסה. כמו זה שנינו, מי הוא רשע ערום? זהו מי שמקדים לטען דבריו לפני הדין טרם יבא חברו בעל הדין, כמו שנאמר (משלי יח) צדיק הראשון בריבו וגו'.

כמו זה [הוא נ"א תנה] רשע ערום, כמו שנאמר (בראשית ג) ותנחש תיה ערום, והוא מקדים

וְשׁוֹרָה עִמּוֹ שֶׁל אָדָם בְּטָרֵם יָבֵא חֲבֵרוֹ לְשָׂרוֹת
 עָלָיו. וּמִשּׁוֹם שֶׁהוּא מִקְדִּים, וְהֵנָּה טוֹעֵן מִעֲנָתוֹ
 עִמּוֹ - בְּשִׁפְאֵי חֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא יֵצֵר הַטּוֹב, מִרַע אֶת
 הָאָדָם עִמּוֹ וְלֹא יָכוֹל לְזַקֵּף רֹאשׁוֹ כְּאִלּוֹ הַטְּעִין
 עַל כְּתִפּוֹ כָּל הַמִּשְׁאֵאוֹת שֶׁל הָעוֹלָם בְּגִלְגַּל אוֹתוֹ
 רָשָׁע עָרוֹם שֶׁהַקְדִּים עִמּוֹ. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה
 (קהלת ט) וְחִכְמַת הַמָּסַכֵּן בְּזוּיָהּ וּדְבָרָיו אֵינָם
 נִשְׁמָעִים, מִשּׁוֹם שֶׁהֵנָּה הַקְדִּים אַחֵר.

וְעַל כֵּן, כָּל דִּין שֶׁמִּקְבֵּל מֵאָדָם דָּבָר בְּטָרֵם יָבֵא
 חֲבֵרוֹ, כְּאִלּוֹ קִבֵּל עָלָיו תּוֹעֵבָה אַחֶרֶת
 לְאַמוּנָה, אֵלֶּיךָ (משלי שם) וּבֵא רַעְיוֹנוֹ וַחֲקָרוֹ, וְזֶה
 הוּא דִּרְבֵּי שֶׁל אָדָם צַדִּיק. שֶׁחֲרֵי הָאָדָם הַצַּדִּיק
 הַזֶּה שְׂלֵא הָאֱמִין לְאוֹתוֹ רָשָׁע עָרוֹם שֶׁל יֵצֵר הַרַע
 בְּטָרֵם יָבֵא חֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא יֵצֵר הַטּוֹב. וּמִשּׁוֹם זֶה
 בְּנֵי אָדָם נִבְשָׁלִים לְעוֹלָם הַבָּא.

אֲבָל אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁפּוֹחַד מִרְבּוֹנוֹ, כִּמְהָ רַעוּת
 סוֹבֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּדֵּי שְׂלֵא הָאֱמִין וְלֹא
 יִשְׁתַּתֵּף עִם אוֹתוֹ יֵצֵר הַרַע, וַחֲקָרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

מִצִּיל אֹתוֹ מִכָּלָם. וְהוּא שְׂכָתוֹב (תהלים לד) רַבּוֹת
 רְעוֹת צַדִּיק וּמִכָּלָם יִצִּילָנוּ ה'. לֹא כָתוֹב רַבּוֹת
 רְעוֹת לְצַדִּיק, אֲלָא צַדִּיק, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ פָּרוּף
 הוּא מְרַצֶּה בּוֹ, וּמִשּׁוּם כִּי הַקְּדוֹשׁ פָּרוּף הוּא
 מְרַצֶּה מֵאוֹתוֹ הָאָדָם וּמִצִּיל אֹתוֹ מִן הַכֹּל
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוֹ.

בֵּא רֵאֵה כִּמָּה רְעוֹת עָבְרוּ עָלָיו עַל יַעֲקֹב בְּדֵי
 שְׁלֹא יִתְדַבֵּק בְּאוֹתוֹ הַיִּצָּר הָרַע וַיִּתְרַחֵק
 מִחֲלָקוֹ, וּמִשּׁוּם כִּי סָבַל כִּמָּה עֲנָשִׁים וְכִמָּה
 רְעוֹת וְלֹא שָׁקַט. פָּתַח וְאָמַר, (איוב ג) לֹא שָׁלוֹתֵי
 וְלֹא שָׁקֵטֵי וְלֹא נִחַתֵי וַיִּבֹא רָגֹז. בֵּא רֵאֵה כִּמָּה
 רְעוֹת סוּבְלִים הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, רְעוֹת עַל
 רְעוֹת, כְּאֲבִים עַל כְּאֲבִים, כִּדֵּי לְזוֹכֹת אוֹתָם
 לְעוֹלָם הַבָּא.

יַעֲקֹב כִּמָּה רְעוֹת סָבַל, רְעוֹת עַל רְעוֹת תָּמִיד,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא שָׁלוֹתֵי - בְּבֵית לָבֵן, וְלֹא
 יִכְלֹתֵי לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ. וְלֹא שָׁקֵטֵי - מִעֲשׂוֹ,
 מֵאוֹתוֹ הַצַּעַר שֶׁצַּעַר אוֹתֵי הַמְּמַנֶּה הַחוּא שְׁלוֹ,

ואחר כך הפחד של עֲשׂוֹ. וְלֹא נִחַתִּי - מִן דִּינָה
וּמִן שָׁכָם.

וַיָּבֵא רִגְזוֹ - וְהָעֲרֻבוּכָה שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא
קָשָׁה מִן הַכֹּל, וּמִתּוֹךְ אֲהַבְתּוּ שֶׁל יַעֲקֹב
אֶל יוֹסֵף, שֶׁהוּא סוֹד הַבְּרִית, נִכְנָס לְמִצְרַיִם, כִּי
אַחַר כֵּן כָּתוּב (שמות ו) וַאֲזַכֵּר אֶת בְּרִיתִי,
שֶׁתִּמְצֵא הַשְּׂכִינָה [נ"א שְׁמֵשׁ] שָׁם עִמּוֹ.

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן. (דף קפ
ע"א) רַבִּי יוֹסֵי פֶתַח, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבִיר
וְאִין אִישׁ שָׁם עַל לֵב וְאִנְשֵׁי חֶסֶד נְאֻסִים כְּאִין
כִּבִּין כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה נְאֻסֵי הַצַּדִּיק. הַצַּדִּיק אָבִיר,
בְּזִמְנֵי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַשְׁנִיחַ בְּעוֹלָם וְאִין
הָעוֹלָם כְּרֵאוּי, וּמִזְדַּמֵּן הַדִּין לְשָׂרוֹת עַל הָעוֹלָם,
אִז הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אֶת הַצַּדִּיק שֶׁנִּמְצָא
בִּינֵיהֶם כְּדֵי שִׁשְׁרָה הַדִּין עַל כָּל הָאֲחֵרִים וְלֹא
יִמְצָא מִי שִׁיגֵן עֲלֵיהֶם.

שְׁתֵּרֵי כָּל זִמְנֵי שֶׁהַצַּדִּיק שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, הַדִּין לֹא
יָכוֹל לְשַׁלֵּט עַל הָעוֹלָם. מִנֵּיין לָנוּ?

ממִּשָּׁה, שְׁפָתוֹב (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לוֹלֵי
 מִשָּׁה בְּחִירוֹ עָמַד בַּפָּרִץ לְפָנָיו וְגו'. וּמִשׁוֹם כֶּךָ
 הַקְּדוֹשׁ פָּרוֹךְ הוּא נוֹטֵל אֶת הַצְּדִיק מִכִּינִיָּהֶם
 וּמִסְּלָק אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם, וְאִזּוּ נִפְרָע וְגוֹבֵה אֶת
 שָׁלוֹ. סוּף הַפְּסוּק - כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה נִאֶסְף
 הַצְּדִיק. בְּטָרֵם תִּבְנֵא הַרְעָה לְשִׁלְטַת עַל הָעוֹלָם
 נִאֶסְף הַצְּדִיק [ד"א כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה נִאֶסְף, טָרֵם תִּשְׁלַט הַרְעָה בְּעוֹלָם].
 דְּבַר אַחֵר כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה - זֶה יֵצֵר הַרְעָה.

בֵּא רֵאָה, יַעֲקֹב הָיָה בְּחִיר הָאָבוֹת, וְהוּא עוֹמֵד
 לְהַתְּקִיִּים בְּגִלוֹת, אֲבָל מִתּוֹךְ שֶׁהוּא צְדִיק,
 הַתְּעַכֵּב הַדִּין שָׁלֵא יִשְׁלַט בְּעוֹלָם, שְׁחֲרֵי כָּל יְמֵי
 יַעֲקֹב לֹא שָׁרָה הַדִּין עַל הָעוֹלָם וְהַרְעֵב הַתְּבַטֵּל.

וְאַף כֶּךָ בִּימֵי יוֹסֵף, שֶׁהוּא דְמוּת אָבִיו, [כִּינּוּן שֶׁהוּא
 מֵת מִיָּד] לֹא שָׁרְתָה הַגְּלוֹת [הַדִּין עַל הָעוֹלָם], מִשׁוֹם
 שֶׁהוּא הִגִּן עֲלֵיהֶם כָּל יְמָיו. כִּינּוּן שֶׁהוּא מֵת, מִיָּד
 שָׁרְתָה עֲלֵיהֶם הַגְּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות א) וַיָּמָת
 יוֹסֵף וְגו', וְסִמוּךְ לוֹ - הָכָה נִתְחַכְּמָה לוֹ. וְכֹתוֹב
 וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבְלִבָּנִים

וּגו'. כְּמוֹ כֵּן בְּכָל מְקוֹם שֶׁשָּׂרְוֵי צַדִּיק [על] בְּעוֹלָם,
בְּשִׁבְלֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִגַּן עַל הָעוֹלָם, וְכָל זְמַן
שֶׁהוּא בָּנִים, תְּדִין לֹא שׁוֹרָה עַל הָעוֹלָם, וְהִנֵּה
נִתְּבָאֵר.

בֵּא רֵאָה, וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו, מֵה זֶה
מְגוּרֵי אָבִיו? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמִיָּה ו') מְגוּר
מִסְכֵּיב, שָׁכַל יָמָיו הָיָה פּוֹחַד וְהָיָה בְּפִתְחָה. וַיֵּשֶׁב
יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר,
שֶׁהִתְקַשֵּׁר וַיֵּשֶׁב בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנֶּאֱחָזוּ בַּחֲשָׁד. אֶרֶץ
מְגוּרֵי אָבִיו דְּוָקָא, בְּאֶרֶץ בְּנֵעֵן, נִקְשֵׁר הַמְּקוֹם
לְמְקוֹמוֹ. מְגוּרֵי אָבִיו - זֶה תְּדִין הַקְּשָׁה. בְּאֶרֶץ
מְגוּרֵי אָבִיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אוֹתוֹ תְּדִין תְּרַפָּה, שֶׁהִיא
הָאֶרֶץ שֶׁנֶּאֱחָזָה מִן תְּדִין הַקְּשָׁה, וְכוּ הִתְיַשֵּׁב יַעֲקֹב
וְנֶאֱחָזוּ בּוֹ [וְאוֹתָהּ אֶרֶץ הִיא הַאֲסִפְקָלְרִיָּה שֶׁאֵינָה מְאִירָה].

אֵלֶּה תְּלֻדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגו'. אַחַר שֶׁהִתְיַשֵּׁב יוֹסֵף
עִם יַעֲקֹב וְהוֹדוּג הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה, אִז
הִתְחִיל לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת. וְכִי הוּא שֶׁעוֹשֶׂה
תּוֹלְדוֹת? תֹּר וְאָמַר יוֹסֵף. שְׁתֵּרֵי אוֹתוֹ נִתְּר

שְׁשׂוּפֵעַ וַיּוֹצֵא הוּא עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת, מִשּׁוּם שְׂאִין
מִיָּמיו פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים, וְהוּא עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת
בְּאֶרֶץ הַזֶּה וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵאִים תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם.

שְׁתֵּרֵי הַשָּׁמַשׁ, אֵף עַל גַּב שְׁהַתְקַרֵּב לְלִבְנָה, לֹא
עוֹשֶׂה פְרוֹת, רַק אוֹתָהּ הַדְרָגָה שְׁנִקְרֵאת
צְדִיק, וַיּוֹסֶף הוּא הַדְרָגָה שֶׁל יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹת פְרוֹת
וְלִהְיוֹצֵא תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם, וּמִשּׁוּם כֵּךְ כָּתוּב אֵלֶּה
תּוֹלְדוֹת יוֹסֵף.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף - כָּל מִי שְׁהָיָה מְסַתְּכֵל
בְּדַמוֹת יוֹסֵף, הָיָה אוֹמֵר שְׂזוֹן הִיא דַמוֹת
יַעֲקֹב. בֹּא רֵאֵה שְׂכַבְלֵךְ פְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כָּתוּב אֵלֶּה
תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב רְאוּבֵן, פָּרַט לְיוֹסֵף, שְׁדַמוֹתוֹ דּוֹמָה
לְדַמוֹת אָבִיו.

בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה - אָמַר רַבִּי אֲבָא, רָמַז לּוֹ
הַקּוֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהֵנָּה כְּשֶׁנֶּאֱבָר מִמֶּנּוּ
יוֹסֵף הָיָה בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְכָל אוֹתָם יָמִים
שֶׁנִּשְׁאַרוּ שְׁלֹא רָאָה אֶת יוֹסֵף, הָיָה בּוֹכָה עַל
אוֹתָם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה הַשָּׁנִים, וּכְמוֹ שְׁהָיָה בּוֹכָה

עָלְיוֹ - הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה
שָׁנִים אַחֲרֵי שֶׁהִתְקַיֵּים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁמְחָה,
בְּכַבּוֹד וּבְשִׁלְמוֹת הַכֹּל. שָׁכְנוּ יוֹסֵף הֵיחָ מְלֶכֶה,
וְכָל בָּנָיו הָיוּ לְפָנָיו. אוֹתָן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִים הָיוּ
חַיִּים אֲצִלּוֹ, וּמִשׁוּם כֶּף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הוּא
תָּיִת בְּשִׁנְאֵבֶד מִמֶּנּוּ.

רַבִּי תִיָּא פָתַח וְאָמַר, (איו"ב לד) לָכֵן אֲנִישֵׁי לִבְבִּי
שָׁמְעוּ לִי חֲלָלָה לְאֵל מִרְשָׁע וְשָׂדֵי מַעְוֹל,
כִּי פִעַל (דף קפ ע"ב) אָדָם יִשְׁלָם לוֹ וּכְאֲרַח אִישׁ
יִמְצְאוּנִי. בֵּא רֵאֵה, בְּשִׁפְרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה אוֹתוֹ עַל הַדִּין, וְעַל הַדִּין
הִתְקַיֵּים, וְכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם עוֹמְדִים
בְּדִין חוּץ מִשָּׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּדִּי לְקַיֵּים אֶת
הָעוֹלָם שְׁלֵא יֵאבֵד. פָּרַשׁ עָלְיוֹ רַחֲמִים, וְאוֹתָם
הַרַחֲמִים מְעַכְבִּים אֶת הַדִּין שְׁלֵא יִכָּלֵה אֶת
הָעוֹלָם, וְעַל הַרַחֲמִים מִתְנַהֵג הָעוֹלָם וּמִתְקַיֵּים
בְּשִׁבְיָלָם.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִין בְּאָדָם
 בְּלִי דִין, הֲרִי נֹאמַר, שֶׁכֵּאֲשֶׁר הִדִּין שׁוֹרָה
 עַל הָאָדָם כְּשֶׁהוּא צַדִּיק, מִשּׁוֹם אֲהַבְתּוּ שָׁל
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ הֵיא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר,
 שֶׁהֲרִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עָלֵינוּ בְּאַהֲבָה
 לְקָרֵב אֹתוֹ אֵלֵינוּ, מְשַׁבֵּר אֶת הַגּוֹף בְּדִי לְהַשְׁלִיט
 אֶת הַנְּשָׁמָה, וְאִז מִתְקָרֵב הָאָדָם אֵלֵינוּ בְּאַהֲבָה
 בְּרֵאוּי, וְהַנְּשָׁמָה שׁוֹלֵטָת וְהַגּוֹף נֶחְלָשׁ. וְצָרִיךְ גּוֹף
 חֲלָשׁ וְנֶפֶשׁ חֲזָקָה שֶׁמִּתְנַפֶּרֶת בְּחֲזָקָה, וְאִז הוּא
 אֲהוּב שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
 הַחֲבָרִים, נוֹתֵן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיק צֶעַר
 בְּעוֹלָם הֵיחָד לְזֹכֹת אֹתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

וְכֵאֲשֶׁר הַנְּשָׁמָה חֲלָשָׁה וְגוֹף חֲזָק, הוּא שׁוֹנֵא
 שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵינּוּ מְרַצָּה
 בוֹ, לֹא נוֹתֵן לוֹ צֶעַר בְּעוֹלָם הֵיחָד, אֲלֹא דְרָכֵינוּ
 מִתְקַנּוֹת וְהוּא בְּשִׁלְמוֹת יִתְרָה, מִשּׁוֹם שֶׁאִם
 עוֹשֶׂה צָרָקָה אִז חֶסֶד, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלֵּם
 לוֹ אֶת שְׂכָרוֹ בְּעוֹלָם הֵיחָד, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק
 בְּעוֹלָם הַהוּא. וְהוּ שֶׁתְּרַגְּם אֲוִינְקָלוּם (דְּבָרִים ז)

וּמְשַׁלֵּם לְשׁוֹנְאָיו וְגו' - מְשַׁלֵּם לְשׁוֹנְאָיו מִזְבוֹת
 אֲשֶׁר עוֹשִׂים [הוא], וּמְשׁוֹם כֶּךָ אֹתוֹ צַדִּיק שֶׁנִּשְׁפָּר
 תָּמִיד הוּא אֲהוּב שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַדְּבָרִים
 הֵלְלוּ בְּשִׁבְדָּק, וְלֹא מִצָּא חֲטָא בִּירוֹ שֶׁנֶּעֱנַשׁ עָלָיו.

כָּאֵן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בְּכַמָּה צַדִּיקִים, אַחַד - שֶׁהֵנָּה
 רָאִינוּ שְׂאִין הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה בְּמָקוֹם עָצוּב,
 אֲלֵא בְּמָקוֹם שְׂיֵשׁ בּוֹ שְׂמֻחָה. אִם אֵין בּוֹ שְׂמֻחָה,
 אֵין שְׂכִינָה שׁוֹרָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (מלכים-ב ג) וְעָתָה קָחוּ לִי מִנְגֵן וְהָיָה כִּנְגֵן הַמִּנְגֵן וְתָחִי
 עָלָיו יַד ה'. שְׁתָּרִי וְדַאי שֶׁשְּׂכִינָה לֹא שׁוֹרָה בְּמָקוֹם
 עָצוּב. מִנֵּין לָנוּ? מִיַּעֲקֹב, שְׂמֻשׁוֹם שְׁתָּחִה עָצוּב עַל
 יוֹסֵף הִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה. כִּיּוֹן שֶׁכָּבָאָה לוֹ
 הַשְּׂמֻחָה עַל בְּשׁוֹרַת יוֹסֵף, מִיָּד וְתָחִי רוּחַ יַעֲקֹב
 אֲבִיהֶם. כָּאֵן בְּצַדִּיק תָּוָה שֶׁנִּשְׁפָּר, כִּיּוֹן שֶׁהוּא חֲלָשׁ
 וְנִשְׁפָּר בְּמַכְאוּבִים, אֵיפֹה הַשְּׂמֻחָה? שְׁתָּרִי הוּא
 בְּעֶצֶב וְאֵין עֲמוֹ כֹּלֵל שְׂמֻחָה.

וְאַחַד - שֶׁהֵנָּה רָאִינוּ כַּמָּה אֲהוּבִים הָיוּ צַדִּיקִים
 לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא נִשְׁפָּרוּ

בְּחֻלָּאִים וְלֹא בְּמִכְאוּבִים, וְלֹא נְחֻלָּשׁ גּוֹפֶם
לְעוֹלָמִים, לָמָּה לֹא אֵלֶּה בְּאֵלֶּה - שְׂאֵלֶּה נְשַׁבְּרוּ,
וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּגוֹפֶם כְּרֵאוּי?

וְאִם תֵּאמֹר שֶׁהִנֵּה אֵלֶּה שְׁעָמְרוּ בְּקִיּוּם כְּרֵאוּי
מִשׁוּם שֶׁהֵם צְדִיקִים בְּנֵי צְדִיקִים הֵם, כְּמוֹ
שֶׁבְּאֵרוּהוּ, וְאֵלּוּ הָאֲחֵרִים צְדִיקִים וְלֹא בְּנֵי צְדִיקִים
- הִנֵּה רְאִינוּ צְדִיקִים בְּנֵי צְדִיקִים, שֶׁהִנֵּה אָבִיו שָׁל
זֶה צְדִיק בֶּן צְדִיק, וְהוּא צְדִיק, לָמָּה נְשַׁבְּר גּוֹפּוֹ
בְּמִכְאוּבִים וְכָל יָמָיו בְּצַעַר?

אֵלֶּה בָּאֵן הוּא סוּד, שֶׁהִנֵּה כָּל מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּאֵמֶת וְצֶדֶק, (אִיוב ל"ד) כִּי פִעֵל
אָדָם יִשְׁלָם לוֹ וּכְאֲרַח אִישׁ יִמְצְאוּנּוּ. מְצָאוּנוּ בְּסִפְרֵי
הַרְאֵשׁוֹנִים סוּד אֶחָד, וְאֶצְלוֹ סוּד אֶחָד אֶחָד שֶׁהוּא
שְׁנַיִם, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לְפַעְמִים שֶׁהַלְבָּנָה בְּחִסְרוֹן וְשׁוֹרָה
בְּדִין וְאִין הַשָּׁמַשׁ נִמְצָא אֶצְלָהּ, וּבְכָל זְמַן וּבְכָל
שָׁעָה יֵשׁ לָהּ לְהוֹצִיא נְשָׁמוֹת לְבָנֵי אָדָם כְּמוֹ
שֶׁלְקָטָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וּמוֹצִיָּא אֹתָם בְּעֵת בְּזְמַן
שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּדִין, וּמִי שְׁלוֹקַח אֹתָהּ בְּאוֹתוֹ זְמַן,

יְהִי תָמִיד בְּחֶסֶד וְהֶעֱנֵי הוֹלֵךְ אֵלָיו, וְנִשְׁבֵּר
 תָּמִיד בְּדִין כָּל יְמֵי הָאָדָם, בֵּין חַיֵּב בֵּין זָכָי, רַק
 שְׁתַּכְּפֶלֶה מִבְּטָלָת אֶת כָּל גְּזָרֵי הַדִּינִים וַיִּכּוֹל
 לְסַלְּקָם בְּתַכְּפֻלָּה.

וְאוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁאוֹתָהּ הַדְּרָגָה עוֹמְדָת בְּשִׁלְמוֹת,
 וְאוֹתוֹ נֶהָר שְׁשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ,
 אִזּוֹ אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה שְׁיִצְאָה וְנִדְבְּקָה בּוֹ בְּאוֹתוֹ
 הָאָדָם, אוֹתוֹ הָאָדָם מִשְׁלָם בְּכָל - בְּעֵשֶׂר, בְּכַנִּים
 וּבְשִׁלְמוֹת הַגּוֹף.

וְהַכֹּל מִשׁוּם ^(דף קפא ע"א) אוֹתוֹ הַמְּזוּל שְׁשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא
 וּמִתְחַבֵּר בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה לְהִשְׁתַּלֵּם בּוֹ
 וּלְהִתְבַּרֵּךְ מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן הַכֹּל בְּמִזְל הַדְּבָר תְּלוּי.
 וְעַל כֵּן שְׁנֵינּוּ, בְּנִים, חַיִּים וּמְזוֹנּוֹת - לֹא בְּזָכוֹת
 תְּלוּיִם, אֲלָא בְּמִזְל הַדְּבָר תְּלוּי, שְׁתֵּרֵי בְּזָכוֹת אֵינּוּ
 אֲלָא עַד שְׁמִתְמִילָתָהּ וּמְאִירָה מִן הַמְּזוּל.

וּמִשׁוּם כֵּן, כָּל אוֹתָם שְׁנִשְׁבְּרוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵם
 צְדִיקֵי אֱמֶת, בְּלָם נִשְׁפָּרִים בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וְנִדְוָנִים בְּדִין. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁאוֹתָהּ הַנְּפִשׁ

גְרָמָה לָהֶם, וְעַל כֵּן חָם עָלִיָּהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל מֵה שְׁעוֹשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא הוּא בְרִין, בְּרִי לְטַהַר אוֹתָהּ הַנְּפֶשׁ
לְהַבִּיא אוֹתָהּ לְעוֹלָם הַבָּא [ומשום כך כל מעשיו של הקדוש
ברוך הוא] [ג"א משום שכל מעשיו הקדוש ברוך הוא] הם בְּרִין וְאַמֶּת,
וּבְרִי לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ וְהָמָּה שְׁקִבְלָה בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וְעַל כֵּן נִשְׁבַּר אוֹתוֹ הַגּוֹף וְנִטְהַרְתַּ הַנְּפֶשׁ,
וּמִשׁוּם כֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְאוֹתוֹ הַצְּדִיק
שְׂיִסְכַּל יְסוּרִים וּמְכַאוּבִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וְיִתְנַקֶּה מִן
הַכֹּל וְיִזְכֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם, וְעַל כֵּן כְּתוּב (תהלים יא) ה'
צְדִיק יִבְחֵן, וּבְאִי, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר.

רַבִּי שְׁמֵעוֹן פָּתַח, (ויקרא כא) אַךְ אֵל הַפְּרֻכָּת לֹא יָבֵא
וְאֵל הַמְּזִבַּח לֹא יִנָּשׁ כִּי מוֹם בּוֹ וְלֹא יִחַלֵּל
אֶת מְקוֹדְשֵׁי כִּי אֲנִי ה' מְקוֹדְשׁוֹ. אַךְ אֵל הַפְּרֻכָּת לֹא
יָבֵא - בֹּא רְאֵה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂאוֹתוֹ הַנְּהַר
שְׁשׁוּפֶעַ וְיִוצֵא, מוֹצִיא כָּל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת וְהַנְּקֵבָה

מִתְעַבְרָת, כָּלֶם עוֹמְדִים בְּפָנִים בְּחֹצֵר לְפָנִים
מִחֹצֵר מִצָּפָה שְׂטִיחִים.

וּכְשֶׁהֲלִבְנָה נִפְגַּמְת בָּאוֹתוֹ צַד שֶׁל הַנְּחֹשׁ הָרַע,
אִז כָּל אוֹתָן נִשְׁמֹת שְׂיוֹצָאוֹת, אֵף
עַל גַּב שֶׁכֵּלָן מְהוֹרֹת וְכֵלָן קְדוֹשׁוֹת - הוֹאִיל וְנִפְלוּ
בְּפָנֵם, בְּכָל אוֹתָם מְקוֹמוֹת שֶׁהִגִּיעוּ אוֹתָן
הַנְּשָׁמוֹת, כָּלֶם נִשְׁבְּרוּ וְנִפְגַּמוּ בְּכַמָּה צַעַר וְכַמָּה
כְּאֵבִים, וְאֵלוֹ הֵם [נְשָׁמוֹת וּמְקוֹמוֹת] [נ"א נְשָׁמוֹת שֶׁל מְקוֹמוֹת שֶׁל
פָּנֵם] שְׂמֵת־רָצָה בָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אַחַר
שֶׁנִּשְׁבְּרוּ, וְאֵף עַל גַּב שֶׁהַנְּשָׁמוֹת בְּעֶצֶב וְלֹא
בְּשִׂמְחוֹת.

סוֹד הַדָּבָר שׁוֹרִים כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, הַגּוֹף נִפְגַּם,
וְהַנְּשָׁמָה בְּפָנִים כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, וְזֶה כְּמוֹ
זֶה. וּמִשׁוֹם כֵּךְ אֵלוֹ הֵם שֶׁצָּרִיכוֹת לְהַתְחַדֵּשׁ
בְּהַתְחַדְּשׁוֹת הַלִּבְנָה, וְעַל אֵלוֹ כָּתוּב (ישעיה 50)
וְהָיָה מִיָּדִי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִיָּדִי שִׁבְתָּ בְּשִׁבְתּוֹ יִבֹּא
כָּל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אֲמַר ה'. כָּל בָּשָׂר

וַדַּאי, שְׂאֵלוֹ יתְחַדְּשׁוּ בְּכֹל. וְצָרִיכִים לְהִתְחַדְּשׁ
בְּהִתְחַדְּשׁוֹת הַלְּבָנָה.

וְאֵלּוֹ הֵם בְּשִׁתְּפוֹת אַחַת עִם הַלְּבָנָה פְּנוּמִים
בְּאוֹתוֹ הַפְּנִים שְׁלָהּ, וּמִשׁוֹם כֶּךָ הִיא
תְּמִיד שׁוֹרָה בְּתוֹכָם, שְׂאִינָה עוֹזֶבֶת אוֹתָם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם נז) וְאֵת דְּבָא וְשִׁפְל רִוַח, וְכַתוּב (תהלים
לד) קְרוֹב ה' לְנִשְׁבְּרֵי לֵב. לְאוֹתָם שְׁסוּבְלִים עִם
הַלְּבָנָה, אוֹתוֹ הַפְּנִים הֵם קְרוֹבִים לָהּ תְּמִיד. וְעַל
זֶה לְהַחֲיוֹת לֵב נְדָבָאִים, בְּאוֹתָם הַחַיִּים שֶׁבָּאִים
לָהּ לְהִתְחַדְּשׁ יִהְיֶה לָהֶם חֶלְקָם, אוֹתָם שְׁסוּבְלִים
עָמָה יתְחַדְּשׁוּ עָמָה.

וְאֵלּוֹ נִקְרָאִים יְסוּרִים שֶׁל אֲהָבָה. שֶׁל אֲהָבָה
הֵם, וְלֹא מֵאוֹתוֹ הָאָדָם. שֶׁל אֲהָבָה,
אוֹתָם שֶׁנֶּפְנִים הָאֵזֶר שֶׁל הָאֲהָבָה הַקְּטַנָּה
שֶׁנֶּדְרָחִית מֵאֲהָבָה רַבָּה. מִשׁוֹם כֶּךָ אֵלֶּה הֵם
חֲבֵרִים מִשְׁתַּפִּים עָמָה. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם זְכוּ לָזֶה לְהִיּוֹת חֲבֵרִים עָמָה,
עֲלֵיהֶם כְּתוּב (שם קכב) לְמַעַן אֲחֵי וְרַעֲי וְגו'.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נב) הִנֵּה יִשְׁכְּלֵל עַבְדֵי יְרוּם
וְנִשְׂאָ וְנִגְבָּה מְאֹד. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל
הַצְּדִיקִים שֶׁהִקְדֹּשׁ פְּרוּךְ הוּא וְנָלַח לָהֶם בְּרִכֵּי
הַתּוֹרָה לְלָכֶת בָּהֶם. כֹּא רְאִיהָ, הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא
סוּד עֲלִיּוֹן, הִנֵּה יִשְׁכְּלֵל עַבְדֵי וּבְאֲרוּחָ. אֲכַל כֹּא
רְאִיהָ, כְּשֶׁפָּרָא הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
עָשָׂה אֶת הַלְּבָנָה וְהַקְּטִיין לָהּ אֶת אֹרְחָ, שֶׁחֲרֵי
אֵין לָהּ מִעֲצָמָה כְּלוּם. וּמִשׁוּם שֶׁהַקְּטִינָה אֶת
עֲצָמָהּ, הָאִירָה בְּגִלְלַת הַשֶּׁמֶשׁ וּבְחֻזֵּק הָאֹרוֹת
הָעֲלִיּוֹנִים.

וּבְזִמְנֵן שֶׁתְּיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּנִים, יִשְׂרָאֵל הָיוּ
מִשְׁתַּדְּדִים בְּקַרְפָּנוֹת וְעוֹלוֹת וְעִבּוֹדוֹת
שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים הַכֹּהֲנִים וְלוֹוִים וְיִשְׂרָאֵלִים כְּדֵי לְקַשֵּׁר
קִשְׁרִים וּלְהָאִיר אֹרוֹת. וְלֹאֲחֵר שֶׁנִּחְרַב בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, נִחְשַׁד הָאֹר, וְהַלְּבָנָה לֹא הוּאֲרָה מִן
הַשֶּׁמֶשׁ, וְהַשֶּׁמֶשׁ (דף קפא ע"ב) הִסְתַּלַּק מִמֶּנָּה וְלֹא הָאִירָה,
וְאֵין לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא שׁוֹלְטִים בּוֹ קְלָלוֹת וְצַעַר
וּכְאֲבִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּכַאֵר.

וּבְאֹתוֹ זְמַן שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַלְבָנָה לְהָאִיר, מַה
כָּתוּב? הִנֵּה יִשְׁכִּיל עֲבָדֵי. נֵאמַר עַל

הַלְבָנָה הִנֵּה יִשְׁכִּיל עֲבָדֵי, וְהוּ סוּד הָאֲמוּנָה. הִנֵּה
יִשְׁכִּיל - שְׁמַתְעוּרְרַת הַתְּעוּרְרוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה, כְּמִי
שֶׁהָרִיחַ רִיחַ וּבָא לְהַתְּעוּרֵר וּלְהַסְתַּכֵּל. יְרוּם - מְצַד
הָאוֹר הַעֲלִיּוֹן שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת.

יְרוּם - כְּמוֹ שֶׁנֵּאמַר (ישעיה ל) וְלִכֵּן יְרוּם לְרַחֲמֶיךָ.
וּנְשָׂא - מִהַצַּד שֶׁל אֲבָרְהָם. וְנָבִיא - מִהַצַּד
שֶׁל יִצְחָק. מְאֹד - מִצִּדוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. וְאִף עַל גַּב
שֶׁבְאַרוּחוֹ, וְהַכֹּל אֶחָד בְּסוּד שֶׁל הַחֲכָמָה.

וּבְאֹתוֹ זְמַן יְעוּרֵר תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּעוּרְרוֹת
עֲלִיוֹנָה לְהָאִיר לְלִבָּנָה כְּרֵאוּי, כְּמוֹ
שֶׁנֵּאמַר (שם) וְהָיָה אוֹר הַלְבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר
הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבָעֵתִים כְּאוֹר שְׁבָעַת הַיָּמִים. וּמִשּׁוּם
כִּי תִתּוּסַף לָהּ רוּחַ עֲלִיוֹנָה, וּמִשּׁוּם כִּי יִתְעוּרְרוּ
אִז כָּל אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁהֵם בְּתוֹךְ הָעֶפֶר. וְזֶהוּ
עֲבָדֵי, הַסּוּד שֶׁמִּפְתָּחוֹת רְבוּנוֹ בִּידוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֵּאמַר
[אֵל עֲבָדָיו זְמַן בִּיתוֹ, וְכְמוֹ שֶׁנֵּאמַר] (בראשית כד) וַיֹּאמֶר אֲבָרְהָם אֶל

עֲבָדוּ. זוּ הַלְבָּנָה כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, מִטַּטְרוּ"ן שֶׁהוּא
עֶבֶד שְׁלִיחַ רַבּוֹנוֹ.

זְקֵן בֵּיתוֹ, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לו) נֶעַר הָיִיתִי גַם
זְקֵנְתִּי. הַמַּשָּׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל
הַגּוֹנִים נִרְאִים בּוֹ יִר"ק וְלָב"ן וְאֲר"ם.

שִׁים נָא יָדָךְ תַּחַת יָרְכִי - זֶהוּ הַצַּדִּיק, סוֹד הַדָּבָר
קִיּוּם הָעוֹלָם, שְׁחָרִי אֲזוּ הָעֶבֶד הַזֶּה מִמְּנָה
בְּסוֹד עֲלִיּוֹן לְתַחִיּוֹת אֶת שׁוֹכְנֵי הָעֶפְרָה, וַיַּעֲשֶׂה
שְׁלִיחַ בְּרוּחַ שָׁל מַעֲלָה לְהַשִּׁיב הַרוּחֹת וְהַנְּשָׁמוֹת
לְמַקוֹמָן לְאוֹתָם גּוֹפִים [שֶׁנֶּאֱבְלוּ] שֶׁהִתְבַּלּוּ וְנִרְקְבוּ
תַּחַת הָעֶפְרָה.

וַאֲשַׁבְּיַעֲדָ בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם. וַאֲשַׁבְּיַעֲדָ - מַה זֶה
וַאֲשַׁבְּיַעֲדָ? לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּסוֹד שָׁל שְׁבָעָה
אוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים, שֶׁהֵם סוֹד הַשְּׁלֵמוֹת הָעֲלִיּוֹנָה.
אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה - זֶהוּ הַגּוֹף שֶׁתַּחַת הָעֶפְרָה
שֵׁיִשׁ לוֹ קִיּוּם לְהַקִּים מִהָעֶפְרָה, שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁנִּקְבְּרוּ
בָּהּ וּזְכוּ לְהַקְבֵּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֵם יִתְעוֹדְרוּ
בְּרֵאשׁוֹנָה, כָּמוֹ שֶׁבְּאַרְנֹה, שְׁכַת־טוֹב (ישעיה כו) יִחִיו

מתיך, בראשונה - אלו המתים של ארץ ישראל.
 נבלתי יקומון - אותם המתים של שאר הארצות.
 ועל זה לאותם גופים של ישראל שנקברו שם,
 ולא לגופות שאר העמים עובדי עבודה זרה
 שהארץ נטמאה מהם.

ועל כן, אשר לא תקח אשה לבני. מה זה לבני?
 שכל נשמות העולם שיוצאות מאותו נהר
 ששופע ויוצא, הם בנים לקדוש-ברוך-הוא. ועל
 זה אשר לא תקח אשה - זה הנוף. לבני - זו
 הנשמה. מבנות הפנעני - אלו גופות של עמים
 עובדי עבודה זרה שעתיד הקדוש ברוך הוא לנער
 אותם מהארץ הקדושה, כמו שנאמר (איוב לח)
 וינערו רשעים מפנה, כמי שפנער מלית מתוהמה
 שלה.

כי אל ארצי ואל מולדתי תלך. ארצי - זו הארץ
 הקדושה שהיא ראשונה לכל שאר הארצות,
 כמו שנתבאר. [ועל זה כי אל ארצי, זו הארץ הקדושה, שהיא שלו בין
 כל שאר הארצות שחלק אותם למינים אחרים], ועל זה כי אל ארצי

וְאֵל מוֹלְדֹתַי. כִּינּוֹן שְׂאֵמֶר אֶל אֶרְצִי, מַה זֶה וְאֵל
 מוֹלְדֹתַי? אֵלֶּא אֶל אֶרְצִי, כְּמוֹ שְׂנֵאֵמֶר. [מה זה] וְאֵל
 מוֹלְדֹתַי? אֵלוֹ הֵם יִשְׂרָאֵל

בֹּא רֵאֵה מַה פְּתוּב, וַיִּקַּח הָעֶבֶד - כְּמוֹ שְׂנֵתְכֶפֶאֶר.
 עֲשָׂרָה גְמֻלִים - אֵלוֹ הֵם עֵשֶׂר דְּרָגוֹת שְׂהָעֶבֶד
 הַזֶּה שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה. מִגְמֻלֵי אֲדָנָיו -
 שֵׁהֶם בְּאוֹתוֹ גִּזּוֹן מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שְׂנֵתְכֶפֶאֶר, וְהָעֶבֶד הַזֶּה
 שׁוֹלֵט וְנִתְקַן בָּהֶם.

וְכָל טוֹב אֲדָנָיו בְּיָדוֹ - כָּל אוֹתוֹ טוֹב הַרְיחוֹת
 הָעֲלִיּוֹנִים שִׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹתָם אוֹרוֹת
 וּמְאוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים. וְכָל טוֹב אֲדָנָיו - אוֹתוֹ הַשְּׂמוּשׁ
 שֶׁל הַשְּׂמֵשׁ שְׂנִמְשָׁכָה בָּהּ בְּלִבְנָה.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל אֶרֶם גַּתְרִים - זֶהוּ הַמָּקוֹם שֶׁל
 הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה שְׂשֵׁם בְּכֶתֶה רַחֵל
 בְּשִׁחְרַב בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ. וַיִּבְרַךְ הַגְּמֻלִים מִחוּץ
 לְעִיר אֶל בְּאֵר הַמַּיִם - לְהִתְחַזֵּק כֹּחָהּ בְּחֻזְקָה
 כְּרֵאוּי טָרֶם תִּפְגַּם לְהַקִּים אֶת אוֹתָם הַגּוֹפִים.

לְעֵת עֶרֶב, מַה זֶה לְעֵת עֶרֶב? זֶה עֶרֶב שַׁבָּת ^(דף קפב ע"א) שֶׁהוּא הַזְמַן שֶׁל הָאֵלֶּף הַשְּׁשִׁי. לְעֵת עֶרֶב - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עֶרֶב, וְכֵתוּב (ירמיה ו) כִּי יָנִטוּ צִלְיֵי עֶרֶב.

לְעֵת יְצֵאת הַשָּׂאֵבֶת - שֶׁבָּאוּתוֹ זְמַן עֲתִידִים לְקוּם וּלְהַחְיֹת. בְּרֵאשׁוֹנָה מְכַל שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם אוֹתָם שֶׁשׂוֹאֵבִים מִיְמֵי הַתּוֹרָה [וְשׂוֹאֵבִים], בְּדֵי שִׁיתְעַסְקוּ לְשֹׂאֵב מִיְמֵי הַתּוֹרָה, וְהַתְחַזְקוּ בְּעֵץ הַחַיִּים, וְהֵם יֵצְאוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂעֵץ הַחַיִּים בָּרָם לָהֶם שִׁיקוּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר.

וּבְנֹת אֲנָשֵׁי הָעִיר יֵצְאוּ, מַה זֶה יֵצְאוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) וְאֶרֶץ רַפְּאִים תִּפְּיֵל, שֶׁעֲתִידָה הָאֶרֶץ לְפֹלֵט מְמַנָּה כָּל הַגּוֹפּוֹת שֶׁהֵם בְּתוֹכָהּ, וְעַל כֵּן כָּתוּב יֵצְאוּ. לְשֹׂאֵב מַיִם - לְטַל נִשְׁמָה וּלְקַבְּלָהּ כְּרֵאוּי מִתְקַנְת מִמְקוֹמָהּ כְּרֵאוּי.

וְהָיָה הַנְּעֲרָה אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיהָ הֲטֵי נָא כִּדְךָ וְאַשְׁתָּה, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי נִתְבָּאֵר, שֶׁכָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִתְקַיְּמוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה

והשתדלו לְדַעַת אֶת רבוֹנָם בְּסוֹד הַחֲכָמָה
הָעֲלִיּוֹנָה, הִיא עוֹלָה וּמִתְקַיֶּמֶת בְּדַרְגָּה עֲלִיּוֹנָה
עַל כָּל אֹתָם שְׁלֵא נִדְבְּקוּ וְלֹא יָדְעוּ, וְהֵם
מִתְקַיֶּמִים בְּרֵאשׁוֹנָה. וְזוֹ הַשְּׂאֵלָה שְׁעֵמֶד אוֹתוֹ
הָעֶבֶד לְדַעַת וְלִשְׂאֵל, בְּמָה הִתְעַסְקָה אוֹתָהּ
הַנְּשָׂמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְאִמְרָה אֵלַי גַּם אֶתָּה שְׂתֵּה, אֶתָּה צָרִיךְ לְשִׁתּוֹת
וְלִהְיוֹת מִשְׁקָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאִחְרִיךְ -
וְגַם (ל) גַּמְלִיךְ אֲשַׁקָּה, מִשּׁוֹם שְׁכָל אוֹתָם שְׁאֵר
הַמְרַכְבוֹת, אֵף עַל גַּב שְׁנֵשְׁקִים מִהַדְרָגָה הַזֹּה,
כָּלֵם נְשָׁקִים מִעֲבוֹדַת הַצְּדִיקִים שִׁיּוֹדְעִים עֲבוֹדַת
רבוֹנָם בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁהַצְּדִיקִים יוֹדְעִים לְסַפֵּק לְכָל
דְּרָגָה וְדַרְגָּה בְּרֵאשׁוֹנָה. וְעַל זֶה וְגַם (ל) גַּמְלִיךְ אֲשַׁקָּה.
וְדַאי הִיא הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִכִּיחַ ה' לְבֵן אֲדָנִי. וְדַאי
תְּהִיֹּא [ס"א בְּהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁל תְּתַפְּלָה שְׁלִי] הוּא הַגּוֹף שֶׁתְּוַדְּמֵן
לְאוֹתָהּ הַנְּשָׂמָה הָעֲלִיּוֹנָה.

בֵּא רֵאָה, שְׁתֵּה נִתְבָּאֵר שְׁתֵּשׁוּקַת הַזֹּכֵר לְנִקְבָּה
עוֹשֶׂה נְשָׂמָה, וְתֵשׁוּקַת הַנְּקִבָּה לְזֹכֵר עוֹלָה

וּמִתְעַרֵב עִמָּה שְׁלִמְעָלָה, וְנִכְלָלִים זֶה עִם זֶה
וְעוֹשֶׂה נְשָׁמָה. וּמִשׁוֹם כֵּן, הִיא הָאִשָּׁה - זֶהוּ הַגּוֹף
וְדַאי, שֶׁהוּא זָמִין לְאוֹתוֹ רְצוֹן שֶׁל הַנְּשָׁמָה שֶׁיִּצְאָה
מִן הַזָּכָר.

וְאוֹתָם הַגּוֹפִים עֲתִידִים לְהִתְעוֹרֵר בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ
שֶׁאֶמְרָנוּ. וְלֵאחֵר שֶׁאֵלּוּ יָקוּמוּ, יָקוּמוּ כָּל
הָאֲחֵרִים שֶׁבְּשָׂר הָאָרְצוֹת וַיִּתְקַיְמוּ בְּקִיּוֹם שָׁלֵם,
וַיִּתְחַדְּשׁוּ בְּהִתְחַדְּשׁוֹת הַלְּבָנָה, וַיִּתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם
כְּמוֹ מִקְדָּם, וְאִז כָּתוּב בְּאוֹתוֹ הַזָּמָן (תהלים קד) יִשְׁמַח
ה' בְּמַעֲשָׂיו.

וּמִשׁוֹם כֵּן, הִנֵּה יִשְׁכִּיל עֲבָדֵי - לְהַחְזִיר הַנְּשָׁמוֹת
כָּל אַחַת וְאַחַת לְמְקוֹמָהּ. יְרוֹם וְנִשְׂא
וְנִבְּה מְאֹד - מֵהֵצֵד שֶׁל כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת
הָעֲלִיּוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאֶמְרָנוּ.

(ישעיה נב) כִּי אֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים בֵּין מִשְׁחַת מֵאִישׁ
מֵרֵאֵהוּ וְתֹארוּ מִבְּנֵי אָדָם, כִּי רָאֵה, שֶׁהִנֵּה נֹאמֵר
שֶׁכִּי אֲשֶׁר נִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַשְׂכִּינָה נִלְתָּה לְתוֹךְ
אָרְצוֹת נְכַרְיֹת בֵּינֵיהֶם, מֵה כָּתוּב? (שם לג) הֲיֵן

אֲרֵאֲלֶם צַעֲקוּ חֲצָה מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם מִרַּיבְּיוֹן, כָּלֶם
 כָּבוּ עַל זֶה וְקִשְׁרוּ בְּכִיָּה וְאֶבֶל, וְכָל זֶה עַל
 הַשְּׂכִינָה שֶׁנִּלְתָּה מִמְּקוֹמָהּ. וְכַמָּה שֶׁהִיא מִשְׁתַּנֵּית
 מִכְּמוֹ שֶׁהִיְתָה, אַף כִּי בַּעֲלָה לֹא מֵאִיר אִורוּ
 וְהַשְׁתַּנָּה מִכְּמוֹ שֶׁהִיְתָה, שֶׁכֶּתוּב (שם יג) תִּשְׁפֹּךְ הַשֶּׁמֶשׁ
 בְּצֵאתוֹ, וְעַל זֶה כֶּתוּב כִּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מֵרֵאֵהוּ.

דָּבָר אַחֵר כִּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מֵרֵאֵהוּ - מִהֶעֱבַד הַזֶּה
 שֶׁהַשְׁתַּנָּה דִּיּוֹקְנוּ וְגוֹנוּ מִכְּמוֹ שֶׁהִיְתָה. דָּבָר
 אַחֵר כִּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מֵרֵאֵהוּ - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם
 ט) אֲלֵבִישׁ שָׁמַיִם קִדְרוֹת וְשָׁק אֲשִׁים כְּסוּתָם. שֶׁהִרִי
 מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא עָמְדוּ הַשָּׁמַיִם
 בְּאֹרֶם, וְסוּד הַדָּבָר - הַתְּרָכוֹת לֹא שׁוֹרוֹת אֶלָּא
 בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצְאוּ זָכָר וְנִקְבָּה, וּבְאֵרוֹהוּ כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) זָכָר וְנִקְבָּה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם,
 וּמִשׁוֹם כִּי מִשְׁחַת מֵאִישׁ מֵרֵאֵהוּ.

וְזֶהוּ כֶּכֶתוּב (ישעיה נז) תִּצְדִּיק אָבֶד. אָבוֹד אוּ נֶאֱבַד
 לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אָבֶד, שֶׁאֵינן שׁוֹרוֹת בְּרָכוֹת
 אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצְאוּ זָכָר וְנִקְבָּה יַחַד, כְּמוֹ

שְׁנֵת־בְּאֵר. מִשּׁוּם זֶה בָּאוּתוֹ זְמַן שֶׁלֹּא נִמְצָא
(דף קפב ע"ב) הַזִּכָּר עִמָּה, וְאִז כָּל אוֹתָן נִשְׁמָוּת שִׁיּוּצָאוֹת, לְכַלּוֹן
הָיָה לָהֶן שְׁנוּי מִכְמוֹ שֶׁהָיוּ בְּזִמְנֵן שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מִתְחַבֵּר
בְּלִבָּנָה, כְּמוֹ שְׁנֵת־בְּאֵר. וְלִכֵּן אֵלֶּה תִּלְדוּת יַעֲקֹב
יוֹסֵף וְגו', וְנִתְבְּאֵר.

וְהוּא נֵעַר, מִשּׁוּם שֶׁאִין נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, צְדִי"ק
וְצַד"ק הֵם יַחַד. כְּמוֹ שֶׁהִיא נִקְרֵאת בְּשֵׁם
שֶׁל הַזִּכָּר, גַּם כִּף הוּא נִקְרָא בְּשֵׁם שְׁלֵה, שְׁכָתוֹב
וְהוּא נֵעַר.

אֵת בְּנֵי בְלָחָה וְאֵת בְּנֵי זִלְפָּה. בְּכֻלָּם עוֹמְדֵת
לְחֵדֶשׁ אוֹתָם כְּרֵאֵי וְלִהְשֵׁת־עֲשֵׂע לָהֶם
בְּשִׁמְחָה שְׁלוֹ. שְׁכָל הָעֲנָפִים וְכָל הָעֲלִים, בְּכֻלָּם
מִתְבָּרְכִים בְּשִׁמְחָתוֹ.

אֵלֶּה תִּלְדוּת יַעֲקֹב יוֹסֵף, כְּמוֹ שְׁנֵת־בְּאֵר, שְׁכָל
דְּמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיְתָה בְּיוֹסֵף, וְכָל מֵה
שֶׁאֵרֶע לָזֶה אֵרֶע לָזֶה, וְשִׁנְיָהֶם הוֹלְכִים יַחַד. וְזֶהוּ
הַסּוּד שֶׁל הָאוֹת ו'ו', שֶׁשִּׁנְיָהֶם הוֹלְכִים יַחַד, מִשּׁוּם
שֶׁהֵם סוּד אֶחָד וְדְמוּת אֶחָת.

וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה, תְּרֵי פִרְשׁוֹהָ שְׁחָהָה
 אֹמֵר לְאָבִיו עֲלִיָּהֶם שְׁהִיו אוֹכְלִים אֵיבֵר
 מִבְּעָלֵי חַיִּים כְּשֶׁהֵם חַיִּים. וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם
 רָעָה, וְכִי זֶה כְּמִנְיֵן הָיוּ אוֹתָם פְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת, אֵיךְ
 הָיוּ מְזוֹלְזָלִים בָּהֶם פְּנֵי לְאֵה, וְאֵיךְ הָיוּ אוֹכְלִים
 אֵיבֵר מִן תְּחִי וְהָיוּ עוֹבְרִים עַל מִצְוֹת רַבּוֹנָם, שְׁחָהָה
 צָוָה עַל פְּנֵי נֹחַ מִצְוָה זֹה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) אֵךְ
 בָּשָׂר בְּנִפְשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ, וְהֵם הָיוּ אוֹכְלִים
 אוֹתָם וְעוֹבְרִים עַל מִצְוֹת רַבּוֹנָם? אֵלֶּא יוֹסֵף הָיָה
 אֹמֵר, וְעַל זֶה נִעְנַשׁ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֶת דְּבַתָּם רָעָה - כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרוּהוּ
 שֶׁנִּתְּנוּ עֵינֵיהֶם בְּכַנּוֹת הָאָרֶץ, וְזֶהוּ דְבַתָּם
 רָעָה, לְהִינִיק אֶת כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שְׂאִינָן קְדוֹשׁוֹת
 [ד"א א"ב על גב] שְׂבָאוֹת מִצַּד הַטְּמֵאָה.

וַיִּשְׁרָאֵל אֶהֱבֵ אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו כִּי בֶן זְקֵנִים
 הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתֻנֹת פַּסִּים. רַבִּי
 אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) לֵךְ עִמִּי בֹא בְּחֻדְרֵיךְ

וּסְגַר דְּלִתָּךְ בַּעֲדָךְ חֲבִי כַמַּעֲטָ רָגַע עַד יַעֲבֹר זַעַם.
לֶךְ עַמִּי בֹא בַחֲדָרֶיךָ.

בֹּא רֵאֵה פְּמָה אֹהֵב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
יִשְׂרָאֵל, וּבְשִׁבִיל אֲהַבְתָּם שְׂאֹהֵב אוֹתָם עַל
כָּל הָעַמִּים עֹזְבֵי עֲבוֹרֹת בּוֹכָבִים וּמְזֹלוֹת,
הַזֹּהִיר אוֹתָם וְרוֹצֵחַ לְשֹׁמֵר אוֹתָם כָּכֵל מֵה שְׂהֵם
עוֹשִׂים.

בֹּא רֵאֵה, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים יֵשׁ בַּיּוֹם שְׁתֵּדִין שׁוֹרָה
בְּעוֹלָם, וּבְשִׁבְעָא אוֹתוֹ הַזְּמַן, צָרִיךְ הָאָדָם
לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר שְׁלֹא יִפְגַּע בּוֹ אוֹתוֹ הַדִּין, וְהֵם
זְמַנִּים יְדוּעִים, וְהֵרִי בְּאֵרוֹהָ.

מִשׁוֹם שְׁתֵּרִי כְּשִׁעוּלָה הַבְּקָר, אֲבָרְהֵם מִתְּעוֹרֵר
בְּעוֹלָם וְאוֹחִזוּ אֶת הַדִּין לְקָשֶׁר אוֹתוֹ
עִמוֹ, וּבְרֵאשִׁית שְׁלֹשׁ הַשָּׁעוֹת הַרְאֵשׁוֹנוֹת נוֹסַע
הַדִּין מִמְּקוֹמוֹ לְהַתְּעוֹרֵר בּוֹ בְּיַעֲקֹב, עַד
שְׁמֵתְעוֹרֵרֶת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שְׁמַחֲזִירָה אֶת הַדִּין
לְמִקוֹמוֹ, וּמִתְּעוֹרֵר הַדִּין שְׁלִמְטָה לְהַתְּקַשֵּׁר בְּדִין

שָׁל מַעֲלָה, שְׁחֵרֵי אִזּוּ נִקְשָׁר דִּין עִם דִּין, וְצָרִיךְ
לְהִזָּהֵר.

עוֹד, בְּשִׁחְדֵינִי מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם וְהַמּוֹת נִמְצָא
בְּעִיר, לֹא צָרִיךְ הָאָדָם לְלַכֵּת יְחִידֵי
בְּשׁוּק, וְחֵרֵי בְּאֲרָנוֹ אֶת הַדְּבָרִים, אֵלָּא צָרִיךְ
לְסַנֵּר אֶת עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא יֵצֵא חַחוּצָה, כְּמוֹ
שֶׁבְּאֲרוֹחוֹ בִּנְחַ שֶׁסַּנֵּר אֶת עֲצָמוֹ בְּתִבָּה שֶׁלֹּא
יִמְצָא לְפָנָיו הַמְּשֻׁחֵת.

וְעַל זֶה לֵךְ עִמִּי בְּחִדְרֵיךָ, סַנֵּר אֶת עֲצָמְךָ, וּסַנֵּר
דְּלִתְךָ בְּעֵדְךָ, שֶׁלֹּא יִתְרָאֶה לְפָנָיו הַמְּשֻׁחֵת.
חֲבִי כִמְעַט רָגַע עַד יַעֲבֹר זַעַם, שֶׁאַחַר שֶׁעוֹבֵר
הַדִּין אֵין רֵשׁוֹת לַמְּשֻׁחֵת לְהִשְׁחִית.

בֵּא רֵאֵה, שֶׁתְּקַדּוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבִיל הָאֱהָבָה
שֶׁהוּא אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל וְקָרַב אוֹתָם אֵלָיו,
כֹּל שֶׁאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלֹת שׁוֹנְאִים
אֶת יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם מְרַחֲקִים וַיִּשְׂרָאֵל
קְרוֹבִים.

וּבֹא רֵאֵה, מִשּׁוֹם הָאֲהָבָה שְׂאֲהֵב יַעֲקֹב אֶת
 יוֹסֵף יוֹתֵר מֵאֶחָיו, אַף עַל גַּב שְׂכָלָם הָיוּ
 לוֹ אֲחִים, מַה כְּתוּב? וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ. כָּל
 שָׁכֵן הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל.

בֹּא רֵאֵה כִּמָּה גִרְמָה לוֹ אוֹתָהּ אֲהָבָה שְׂאֲהֵב אוֹתוֹ
 יוֹתֵר, שְׁגָרָם לוֹ שְׁהַגְלָה מֵאֶבְיוֹ, וְגָלָה אֶבְיוֹ
 עִמּוֹ, וְגָרָם לָהֶם גְּלוּת ^(דף קפג ע"א) וְלִשְׂכִינָה שְׁנֹלְתָהּ
 בֵּינֵיהֶם, וְאֵף עַל פִּי שְׁנַגְזָרָה הַגְזָרָה, וּבִאֲרוּהוּ
 שְׂבִשְׂבִיל כְּתַנַּת הַפְּסִים שְׁעָשָׂה לוֹ יוֹתֵר, מַה
 כְּתוּב? וַיִּרְאוּ אֶחָיו.

וַיַּחֲלֵם יוֹסֵף חֵלוֹם וְגו'. רַבִּי חֲזִיא פָתַח וְאָמַר,
 (במדבר יב) וַיֹּאמֶר שְׁמַעוּ נָא דְבַרֵי אִם יִהְיֶה
 נְבִיאֵכֶם ה' בְּמִרְאָה אֵלָיו אֶתְנַדַּע בְּחֵלוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ.
 בֹּא רֵאֵה כִּמָּה דְרָגוֹת לְדְרָגוֹת עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, כִּלְמַעְדִּים עוֹמְדִים זֶה עַל זֶה, דְרָגָה עַל דְרָגָה, זו
 לְמַעְלָה מִזוֹ, וְכֵלֶן יוֹנְקוֹת אֵלּוּ מֵאֵלּוּ כְּרֵאוּי לָהֶם,

אלו מימין ואלו משמאל, וכלם ממנות אלו על
אלו הכל כראוי.

בא ראה, כל נביאי העולם, כלם יונקים מצד
אחד מתוך שתי דרגות ידועות, ואותן
הדרגות היו נראות בתוך האספקלריה שאינה
מאירה, שפתוב במראה אליו אתודע. מה היא
המראה? כמו שנאמר [שמראה] המראה שכל הגונים
נראים בתוכה, וזוהי האספקלריה שאינה מאירה.
בחלום אדבר בו, זהו אחד מששים בנבואה, כמו
שבארונה, והיא הדרגה הששית מאותה הדרגה
של נבואה, והיא הדרגה של נביאל שממנה על
חלום, וחרי נתבאר.

בא ראה, כל חלום שהוא כראוי, בא מן הדרגה
הזו, ועל פניו אין לך חלום שלא יתערבו בו
דברים כוזבים, כמו שבארנו. ומשום כך מהם
אמת ומהם כוזבים, ואין לך חלום שאין בו מצד
זה ומצד זה.

וּמִשּׁוֹם שֵׁשׁ בַּחֲלוֹם הַכֹּל כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ, כָּל
הַחֲלוֹמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הוֹלְכִים אַחַר פְּתָרוֹן

הַפֶּה, וּבְאֲרוּחוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מא) וַיְהִי כִּאֲשֶׁר פָּתַר
לָנוּ בֶּן תִּיָּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֵׁשׁ בַּחֲלוֹם כּוֹבֵב
וְאִמֵּת, וְתִדְבּוֹר שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ צָרִיךְ
הַחֲלוֹם פְּתָרוֹן טוֹב. רַבֵּי יְהוּדָה אָמַר, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל
חֲלוֹם הוּא מִתְמַדְרֶגֶה שְׁלֵמָה, וְתִדְבּוֹר שׁוֹלֵט
עָלָיו, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כָּל חֲלוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַפְּתָרוֹן.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב לג) בַּחֲלוֹם חֲזִיוֹן לַיְלָה בְּנִפְלֵ
תִרְדָּמָה עַל אֲנָשִׁים בְּתַנּוּמוֹת עָלִי מִשְׁכָּב

אִזּוּ יִגְלֶה אֵזֶן אֲנָשִׁים וּבְמִסְרָם יַחֲתֹם. כֹּא רָאָה,
כִּשְׁעוֹלָה אָדָם לְמַטָּתוֹ, הוּא צָרִיךְ לְהַמְלִיךְ עָלָיו
מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֶּךָ יֵאמַר פְּסוּק
אֶחָד שֶׁל רַחֲמִים, וּבְאֲרוּחוֹ תַחֲבִירִים. מִשּׁוֹם שֶׁהִנֵּה
כִּאֲשֶׁר אָדָם יֵשֵׁן עַל מַטָּתוֹ, הִנֵּה נִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת
מִמֶּנּוּ וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת לְמַעְלָה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד
כְּפִי דְרָבוֹ, וְכֶךָ עוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

מה כתוב? בחלום חזיון לילה, כשפני אדם
 שוכבים במטותם ישנים והנשמה יוצאת
 מהם. והו שכתוב בתנומות עלי משכב אז יגלה
 און אנשים. ואז הקדוש ברוך הוא מודיע לנשמה,
 באותה הדרגה שעומדת על החלום, אותם
 הדברים שעתידים לבא על העולם, או אותם
 דברים כפי אותם התהוירים של לבו, משום
 שאדם נוטל דרך של תוכחות העולם.

משום שהנה לא מודיעים לאדם בעוד שהוא
 עומד בכח הגוף [נ"א של הרוח] כמו שאמרנו,
 אלא מלאך מודיע לנשמה, והנשמה לאדם, ואותו
 החלום הוא מלמעלה, כשהנשמות יוצאות מן
 הגופים ועולות כל אחת ואחת כפי דרכה. וכמה
 דרגות על דרגות בסוד החלום, כלן בסוד
 החכמה. ובא וראה, החלום דרגה אחת, המראה
 דרגה אחת, הנבואה דרגה אחת, וכלם דרגות
 לדרגות אלה על אלה.

וַיַּחְלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגִּד לְאָחָיו וַיּוֹסֶפוּ עוֹד שְׁנָא
אֶתוֹ עַל חֲלוֹמוֹתָיו. מִכָּאן שְׁלֹא צָרִיךְ
הָאָדָם לֹאמַר אֵת חֲלוֹמוֹ בַּקֵּל לְאוֹתוֹ הָאָדָם שְׂאוֹהֵב
אוֹתוֹ, וְאִם לֹא - הוּא גוֹרֵם לוֹ. שְׂאֵם אוֹתוֹ הַחֲלוֹם
מִתְהַפֵּךְ לְגִזּוֹן אַחֵר - הוּא גוֹרֵם לְסִלְקוֹ

בֵּיא רֵאָה שְׂיוֹסֵף אָמַר אֵת הַחֲלוֹם לְאָחָיו, וְעַל כֵּן
נִרְמַו לוֹ לְסִלְקֵ אֵת חֲלוֹמוֹ עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם
שָׁנִים שְׁהַתְעַכֵּב. רַבֵּי יוֹסֵי אָמַר, מִנֵּיִן לָנוּ? שְׁכַתוֹב
וַיּוֹסֶפוּ עוֹד שְׁנָא אֶתוֹ. מַה זֶה שְׁנָא אֶתוֹ? שְׁנִרְמַו
לוֹ בְּזַה קְטָרוֹנִים.

מַה פְּתוֹב? וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמַעוּ נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה
אֲשֶׁר חָלְמָתִי. שְׂרָצָה מֵהֶם שְׂשִׁשְׁמַעוּ לוֹ,
(דף קפג ע"ב)
וְהוּא הוֹדִיעַ לָהֶם אוֹתוֹ הַחֲלוֹם, שְׂאֵלְמֵלֵא הֵם
שְׁהַפְּכוּ אוֹתוֹ לְגִזּוֹן אַחֵר - כֶּךָ הַתְקַיִם, וְהֵם הִשִּׁיבוּ
וְאָמְרוּ, הַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ עָלֵינוּ אִם מָשׁוּל תִּמְשַׁל
כָּנוּ?! מִיֵּד אָמְרוּ לוֹ אֵת פֶּשֶׁר הַחֲלוֹם וְנִגְדוּ גוֹרָה,
וּמִשׁוֹם כֶּךָ וַיּוֹסֶפוּ עוֹד שְׁנָא אֶתוֹ.

רַבִּי תִּיַיָא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ מְצוּיִים לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן.
 אָמַר רַבִּי תִּיַיָא, הִנֵּה שְׁנֵינוּ, חֵלּוּם שְׁלֵא נִפְתָּר
 כְּמוֹ אֲנֶרֶת שְׁלֵא נִקְרָאָהּ, אִם מְשׁוּם שְׁהִתְקַיֵּים וְהוּא
 לֹא יָדַע, אִו שְׁלֵא הִתְקַיֵּים כָּלֵל. אָמַר לוֹ, הִתְקַיֵּים
 וְלֹא נוֹדַע, שְׁחֲרִי אֹתוֹ חֵחֵלּוּם תְּלוּי עֲלִיו כֶּתַּ, וְהוּא
 לֹא נוֹדַע וְלֹא יָדוּעַ אִם הִתְקַיֵּים וְאִם לֹא הִתְקַיֵּים.

וַאֲיִן לָךְ דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁפָרַם יָבֵא לְעוֹלָם שְׁאֵינוּ
 תְּלוּי בְּחֵלּוּם אִו עַל יְדֵי כְּרוּז, שְׁחֲרִי נֶאֱמַר
 שְׁכַּל דְּבַר וְדְבַר בְּפָרַם יָבֵא לְעוֹלָם מִכְּרִיזִים עֲלִיו
 בְּרַקִּיעַ, וּמְשִׁם מִתְּפַשֵּׁט בְּעוֹלָם וְנִתֵּן עַל יְדֵי הַכְּרוּז,
 וְחֵכַל מְשׁוּם שְׁכַּתוּב (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים
 דְּבַר כִּי אִם נִלְחָה סוּדוֹ אֶל עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים, בְּזִמְנָן
 שְׁנִבְיָאִים נִמְצְאִים בְּעוֹלָם, וְאִם לֹא - אַף עַל גַּב
 שְׁנִבְיָאָה לֹא שׁוֹרָה, חֲכָמִים עֲדִיפִים מִנְּבִיאִים, וְאִם
 לֹא - נִתֵּן בְּחֵלּוּם, וְאִם לֹא - הַדְּבַר נִמְצָא בְּצַפְרֵי
 הַשָּׁמַיִם, וְחֲרִי בְּאֶרֶזְתָּ.

וַיִּלְכוּ אַחֲיו לְרַעוֹת אֶת צֵאן אַבְיָהֶם בְּשַׁכְּם. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אָמַר, לְרַעוֹת צֵאן אַבְיָהֶם תִּהֵה

צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶה אֲ"ת נִקּוֹד מֵעַלְיוֹ? לְרַבּוֹת
שְׂכִינָה עִמָּהֶם, שֶׁהִיא שְׂרוּיָה עִמָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם
הָיוּ עֲשָׂרָה, שְׁחֵרֵי יוֹסֵף לֹא הָיָה עִמָּהֶם, וּבְנֵי־מִין
הוּא קָטָן בַּבַּיִת, וּמִשּׁוּם כִּן הֵם הָיוּ עֲשָׂרָה,
וּכְשֶׁהִלְכוּ, הַשְׂכִּינָה הָיְתָה בֵּינֵיהֶם, וְעַל כֵּן נִקּוֹד
מִלְמַעְלָה.

וּמִשּׁוּם כֵּן, בְּזִמְנֵי שְׂמֻכְרוּ אֶת יוֹסֵף, הִשְׁתַּתְּפוּ
בְּלֶם עִם הַשְׂכִּינָה, וְשִׁתְּפוּ אוֹתָהּ עִמָּהֶם
כְּשֶׁעָשׂוּ שְׂבוּעָה, וְעַד שֶׁהִתְנַלְּהָ דָבָר יוֹסֵף, לֹא
שָׂרְתָה שְׂכִינָה עַל יַעֲקֹב.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַשְׂכִּינָה לֹא נִמְצְאָה עִמָּהֶם - בֵּלַי
רְאֵה, שְׂכֵת־טוֹב (תהלים קכב) שִׁשָּׁם עָלוּ שְׂכָטִים
שְׂכָטֵי יְהוָה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. בְּלֶם
צְדִיקִים וַחֲסִידִים, הַקְּיוּם שָׁל כָּל הָעוֹלָם, הֵם קְיוּם
לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

פֶּתַח וְאָמַר, (שם) שְׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' גִּלְיָה.
אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹתָיו, שְׂדוּד הָיָה עִם
לְבוֹ לְבָנוֹת הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים-א ח) וַיְהִי עִם

לְבַב דְּדוּד אָבִי לְבָנוֹת בֵּית לְשֵׁם ה' וְגו'. וְאַחַר כֵּן
 מַה כָּתוּב? רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי אִם בְּנֵךְ
 הַיָּצֵא מִחֻצֵיךָ הוּא יִבְנֶה הַבַּיִת לְשָׁמַי. וְכָל יִשְׂרָאֵל
 הָיוּ יוֹדְעִים אֵת זֶה, וְהָיוּ אוֹמְרִים מִתִּי יָמוֹת דְּדוּד
 וַיָּקוּם שְׁלֵמָה בְּנוֹ וַיִּבְנֶה אֵת הַבַּיִת, וְאִז עֲמֻדוֹת הָיוּ
 רְגֵלֵינוּ בְּשַׁעְרֵיךָ יְרוּשָׁלַם, אִז נַעֲלָה וְנִקְרַיב שָׁם
 קַרְבָּנוֹת.

וְעַם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים מִתִּי יָמוֹת
 הַזֶּקֶן הַזֶּה, אֲנִי שִׁמְחֵתִי וְשִׁמְחָה הִיְתָה לִי
 בְּשִׁבְלִי בְּנִי, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁבְּנִי יָקוּם פִּתְחֵתִי לְגֹמֵר
 אֵת הַמִּצְוָה לְבָנוֹת אֵת הַבַּיִת. אִז הִתְחִיל לְשַׁבַּח
 אוֹתָהּ וְאָמַר, יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחִבְּרָה לָהּ
 יִחְדוּ.

שְׁנֵינּוּ, עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְמִטָּה
 כְּמוֹ שְׁלֵמַעֲלָה, וְזוֹ מִתְקַנֶּת [ו] כְּבִנְיָה זוֹ,
 שְׁכֵתוּב (שְׁמוֹת טו) מְכוּן לְשִׁבְתֵךְ פְּעֻלָּת ה'. הַבְּנוּיָה,
 שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹרִיד אֵת יְרוּשָׁלַיִם
 שְׁלֵמַעֲלָה כְּרֵאוּי, וּמֵשׁוּם כֵּן הַבְּנוּיָה. שֶׁחִבְּרָה לָהּ

יחדו, וְהָרִי בְּאֵרוֹתָ, שְׂחַבְרָה? הֲיֵה צָרִיךְ לְהִיּוֹת
שְׂחַבְרוּ! אֵלָּא שְׂהַתְּחַבְרָה הָאִם עִם הַבַּת וְנִהְיוּ יַחַד,
וּבְאֵרוֹתָו.

וְנֵאמַר שְׁשָׁם עָלוּ שְׂבָטִים, אֵלֹו הִם קִיּוּם שָׁל
הָעוֹלָם וְהַתְּקוּן שָׁל הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן. וְאֵל
הַנְּאמַר שְׂהָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן לְבִדּוֹ, אֵלָּא אִפְלוּ שָׁל
הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שְׂכַתּוּב שְׂבָטֵי יְהוָה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל,
דְּוָקָא לְיִשְׂרָאֵל, מְשׁוּם שְׂהֵם הַקִּיּוּם לְמַטָּה, עֲדוּת
הִם לְמַעְלָה, וְהַכֹּל - לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', לְהוֹדוֹת
לְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל הַצְּדִידִים, שְׂכַתּוּב
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַעֲהָ בַשָּׂדֶה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ
לֵאמֹר מַה הַבְּקִישׁ. (דף קפד ע"א) מַה כְּתוּב
לְמַעְלָה? וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֵל יוֹסֵף הֲלוֹא אֲחִיךָ רַעִים
בְּשַׂכְּם לָכֵה וְאֲשַׁלְּחֶךָ אֶלֵיהֶם. וְכִי יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם,
שְׂהָיָה אוֹהֵב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו וְהָיָה יוֹדֵעַ שְׂכָל
אֲחָיו הָיוּ שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ, לָמָּה שְׁלַח אוֹתוֹ אֶלֵיהֶם?
אֵלָּא הוּא לֹא חָשַׁד עֲלֵיהֶם, שְׂהָיָה יוֹדֵעַ שְׂכָלֵם הָיוּ

צְדִיקִים וְלֹא חָשַׁד אֹתָם, אֲלֵא הֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
נָרַם אֶת כָּל זֶה כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַגְּזֵרָה שְׁגֹזֵר בֵּין
הַבְּתָרִים.

מִצָּאֵנוּ בְּסִפְרֵי הַקְּדֻמוֹנִים, שְׁצִרִיכִים בְּנֵי יַעֲקֹב
הִלְלוּ לְשֵׁלֹט עֲלָיו בְּטָרָם יָרַד לְמִצְרַיִם,
שְׂאֵלוֹ הוּחַ יָרַד לְמִצְרַיִם וְהֵם לֹא הָיוּ שׁוֹלְטִים בּוֹ
בְּרֵאשׁוֹנָה, יָבְלוּ הַמִּצְרַיִם לְשֵׁלֹט עַל יִשְׂרָאֵל
לְעוֹלָמִים, וְהַתְּקִיִּם בְּיוֹסֵף שְׁנַמְכַר לְעֶבֶד, וְהֵם
שְׁלְטוּ עֲלָיו, וְאַתָּה עַל גַּב שְׁיוֹסֵף הָיָה אַחֲרַי כִּדְּמִלְךָ
וְהַמִּצְרַיִם הָיוּ עֲבָדִים שְׁלוֹ, נִמְצָאוּ יִשְׂרָאֵל שְׁשֻׁלְטוּ
עַל בָּלָם.

בֵּן רֵאֵה שְׁיוֹסֵף הוּא הַבְּרִית הָעֲלִיוֹנָה, כָּל זְמַן
שְׁמַתְקִיִּם הַבְּרִית, הַשְּׂכִינָה מַתְקִימָת עִם
יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁלֹם כְּרֵאוּי. בֵּינֵן שְׁהַסְתַּלַּק יוֹסֵף,
הַבְּרִית הָעֲלִיוֹנָה, מִן הָעוֹלָם, אִזּוּ הַבְּרִית וְהַשְּׂכִינָה
וְיִשְׂרָאֵל יֵצְאוּ כָּלָם לְגִלוּת, וְהֵנָּה בְּאַרְנוֹ שְׁכַתוֹב
(שְׁמוֹת א) וַיָּקָם מִלְךָ חֲדָשׁ עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע

את יוסף, והכל הָיָה מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּרֵאיוֹי.

בַּא רֵאָה, וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ - זֶה גְּבְרִיָּאל. וּפְרָשׁוּהוּ,
כְּתוּב כָּאֵן וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ, וְכְתוּב שָׁם (דניאל ט)
וְהָאִישׁ גְּבְרִיָּאל אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּחֻזֵן בְּתַחֲלָתָהּ. וְהִנֵּה
תַּעֲה - תוֹעָה בְּכָל, שְׁכַבְתָּח עַל אַחֲיוּ שְׁחָיָה מִבְּקֵשׁ
אֶת הָאֲחֻוֹת שְׁלָחָם וְלֹא מִצָּא, וּבְקֵשׁ אוֹתָם וְלֹא
מִצָּא, וְעַל כֵּן תוֹעָה בְּכָל. וְעַל זֶה, וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ
לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ.

וַיֹּאמֶר אֶת אַחֵי אֲנֹכִי מִבְּקֵשׁ וְגו' . וַיֹּאמֶר הָאִישׁ
נִסְעוּ מִזֶּה וְגו' . רַבִּי יְהוֹדָה פֶּתַח (שיר ח) מִי
יִתְנֶךָ כְּאֵחַ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אֲמִי אִמְצֹאָךָ בְּחוּץ אֲשַׁקֶּךָ
גַּם לֹא יִבּוּזוּ לִי. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה כְּאֵרוּ הַחֲבָרִים,
אֲבָל אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה אִמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמִלְךָ
שְׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ, מִי יִתְנֶךָ כְּאֵחַ לִי, כִּי־וְסֵף עַל אַחֲיוּ,
שְׁאֵמֹר וְעַתָּה אֵל תִּירָאוּ אֲנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת
טַפְּכֶם. נָתַן לָהֶם מִזוֹן וְזוֹן אוֹתָם פְּרָעַב. מִשׁוּם כֹּה,
מִי יִתְנֶךָ כְּאֵחַ לִי.

דָּבָר אַחֵר מִי וַיִּתְנֶנָּה כְּאֵת לִי - זֶה יוֹסֵף, אֵל
הַשְּׂכִינָה, שֶׁנֶּאֱחָז עִמָּה וְנִדְבַק עִמָּה. יוֹנֵק
שְׂדֵי אֲמִי - שְׁתֵּרִי אִזּוֹ אֶחָוָה וְשִׁלְמָה עִמָּהֶם. אֶמְצֹאֲךָ
בַּחוּץ - בְּתוֹךְ הַנְּלוֹת, שֶׁהִיא בְּאֶרֶץ אַחֲרֵת. אֲשַׁקֶּךָ
- בְּדֵי לְהַדְבִּיק רוּחַ עִם רוּחַ. גַּם לֹא יִבְזוּ לִי - אִף
עַל גַּב שְׂאֵנֵי נִמְצְאוֹת בְּאֶרֶץ אַחֲרֵת

בֵּא רֵאָה שְׂיוֹסֶהָ, אִף עַל גַּב שְׂאֵחָיו לֹא הָיוּ לוֹ
כְּמוֹ אֲחִים כְּשֶׁנִּפְּלוּ בִּידֵיהֶם, הוּא הָיָה לָהֶם
כְּמוֹ אֶחָד כְּשֶׁנִּפְּלוּ בִּידוֹ, וַחֲרֵי פִרְשׁוֹתָ שְׂכָתוֹב (בראשית
ט) וַיִּנַּחֵם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם, כֹּל הוּא דִבָּר, עַל
לִבָּם.

וּבֵא וּרְאָה מַה פָּתוּב, וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחָיו. זֶה
שִׁמְעוֹן וְלוֹי שֶׁהֵם הָיוּ וַדַּאי אֲחִים כֹּל, מִשׁוֹם
מִשׁוֹם שֶׁבָּאוּ מִצֵּד הַדִּין הַקָּשָׁה, וּמִשׁוֹם כֹּךְ רָגוּם
הוּא רָגוּ שֶׁל הָרֵג בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם מט) אָרוּר
אִפְּסֵם כִּי עָזוּ וַעֲבַרְתֶּם כִּי קִשְׁתָּה

בֵּא רֵאָה אֶת סוּד הַדְּבָר, יֵשׁ רָגוּ וַיֵּשׁ רָגוּ. יֵשׁ רָגוּ
שֶׁהוּא מְבָרֵךְ מִמַּעַלָּה וּמִמַּטָּה, וְנִקְרָא בְּרוּךְ,

כְּמוֹ שְׁנַת־בְּאֵר שְׁכֵתוֹב (שם יד) בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל
עֲלִיּוֹן קִנְיָה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וַהֲרִי פִרְשׁוּהָ. וַיֵּשׁ רִגְזוֹ
מִקָּלָל לְמַעְלָה וּמִמָּטָה, כְּמוֹ שְׁנַת־בְּאֵר, שְׁנִקְרָא
אָרוּר, שְׁכֵתוֹב (שם נ) אָרוּר אֶתְּהָ מְכַל הַפְּהִמָּה וּמְכַל
חַיַּת הַשָּׂדֶה. אָרוּר אֲפָם כִּי עֲזוּ.

וְעַל הַסּוּד הַזֶּה יֵשׁ שְׁנֵי הָרִים, שְׁכֵתוֹב (דברים יא)
וְנַתְּתָה אֶת הַבְּרָכָה עַל הַר גְּרִזִים וְאֶת
הַקְּלָלָה עַל הַר עֵיבָל, כְּנִגְדֵי שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ.
וְעַל כֵּן זֶה נִקְרָא אָרוּר וְזֶה נִקְרָא בְרוּךְ. וְשִׁמְעוּן
וְלוֹי הֵם מֵצַד הַדִּין הַקָּשָׁה, וּמֵצַד הַדִּין הַקָּשָׁה
הַחֲזוֹק יוֹצֵא רִגְזוֹ שְׁמִקְלָל.

וּבֵא וּרְאֵה, מֵצַד הַדִּין הַקָּשָׁה יוֹצֵא רִגְזוֹ לְשְׁנֵי
צְדָדִים - אֶחָד שֶׁהַתְּבָרָךְ וְאֶחָד שֶׁהַתְּקַלָּל, (דף
קפד ע"ב) אֶחָד בְּרוּךְ וְאֶחָד אָרוּר. כְּמוֹ כֵּן מֵהַצַּד שֶׁל
יִצְחָק יוֹצֵאוֹ שְׁנֵי בָנִים - אֶחָד מְבָרָךְ, וְאֶחָד
שֶׁהַתְּקַלָּל לְמַעְלָה וּלְמִטָּה. זֶה נִפְרָד לְצַדוֹ וְזֶה נִפְרָד
לְצַדוֹ. זֶה דִּיּוּרוֹ בְּאָרֶץ תְּקַדוּשָׁה, וְזֶה דִּיּוּרוֹ בְּהַר
שְׁעִיר, שְׁכֵתוֹב (בראשית כד) אִישׁ יִדַע צֵיד אִישׁ שְׂדֵה.

זֶה מְקוֹמוֹ בְּמָקוֹם שֶׁל מִדְבָּר, חֲרֻבָה וְשִׁמְמָה, וְזֶה יֵשֵׁב אֶהְלִים, וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ.

וּמִשּׁוֹם כֵּן שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן - בְּרוּךְ וְאֲרוּר, זֶה לְצַדוֹ וְזֶה לְצַדּוֹ. מִיָּה יּוֹצֵאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכֹל הַטּוֹב וְכֹל הָאִוּר וְכֹל גְּאֻלָּה וְכֹל הַצְּלָה, וּמִיָּה יּוֹצֵאוֹת כָּל הַקְּלָלוֹת וְכֹל חֲרָב וְכֹל דָּם וְכֹל שִׁמְמָה וְכֹל הַרְעוּת וְכֹל הַטְּמָאָה שֶׁל הָעוֹלָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים כו) אֲרַחֵץ בְּנִקְיוֹן כִּפְיִי וְאֶסֹבְבָה אֶת מוֹפְתֵי ה'. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֲרוּתוֹ. אֲבָל בֹּא רֵאֵה כָּאֵן אֶת סוּד הַדְּבָר, שֶׁהָרִי אֵין לָךְ אָדָם בְּעוֹלָם שְׂאִינִי טוֹעֵם אֶת טַעַם הַמָּוֶת בְּלִילָה, וְרוּחַ הַטְּמָאָה שׁוֹרָה עַל אוֹתוֹ הַגּוֹף, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה מְסַתְּלָקֶת מִן הָאָדָם וְיוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, וְעַל שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה יּוֹצֵאת וּמְסַתְּלָקֶת מִמֶּנּוּ, שׁוֹרָה רוּחַ שֶׁל טְמָאָה עַל אוֹתוֹ הַגּוֹף וְנִטְמָא.

כַּשֶׁהַנְּשָׁמָה חוֹזֶרֶת לְגוֹף, עוֹבְרֵת אוֹתָהּ הַזֵּהָמָה,
 וְהִרִי נִתְפָּאֵר שְׂפִירֵי הָאָדָם נִשְׁאָרֵת
 זְהֵמַת הַטְּמֵאָה, וְעַל כֵּן אֵל יַעֲבִיר יָדוֹ עַל עֵינָיו,
 מִשּׁוּם שְׂאוֹתָהּ רוּחַ הַטְּמֵאָה שׁוֹרָה עָלָיו עַד שְׁנוּמֵל
 אוֹתָם, וְכַשְׁנוּמֵל יָדוֹ כְּרֵאוֹי, אִזּוּ מִתְקַדֵּשׁ וְנִקְרָא
 קָדוֹשׁ.

וְאֵיךְ צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ? צָרִיךְ כָּלִי אֶחָד לְמִטָּה וְכָלִי
 אֶחָד מִלְּמַעְלָה, כְּדֵי שִׁיתְקַדֵּשׁ מֵאוֹתוֹ
 שְׁלִמְעָלָה, וְאוֹתוֹ שְׁלִמְטָה שִׁיּוֹשֵׁב בְּזֵהָמָה שְׁטֵמֵאָה
 בּוֹ. וְזֶה הַכָּלִי לְקַבֵּל טְמֵאָה, וְזֶה לְהִתְקַדֵּשׁ מִמֶּנּוּ.
 זֶה כְּרוּךְ וְזֶה אָרוּר. וְלֹא צָרִיךְ לְשַׁפֵּךְ בְּבֵית אֶת
 אוֹתָם מִיָּמַי שֶׁל הַזֵּהָמָה, שְׁלֹא יִקְרַב אֲלֵיהֶם אִישׁ,
 שְׁתִּירִי בָּהֶם מִתְּכַנְּסִים הַצַּד שְׁלָהֶם, וַיְכּוֹל לְקַבֵּל
 נִזְק מֵאוֹתָם הַמִּיָּמַי הַטְּמֵאִים.

וְעַד שִׁיעֲבֹר הַזֵּהָמָה מִיָּדוֹ לֹא יִבְרָךְ, וְכִבְרָנוּ.
 וּמִשּׁוּם כֵּן, בְּטָרָם יִקְדֵּשׁ הָאָדָם אֶת יָדָיו
 בַּבֶּקֶר, נִקְרָא טְמֵא. כִּיּוֹן שֶׁהִתְקַדֵּשׁ, נִקְרָא טָהוֹר.
 וּמִשּׁוּם כֵּן אֵל יִטַּל אֶלָּא מִיָּד שְׁנִטְתְּרָה כְּרֵאשׁוֹנָה,

שְׁכַתוֹב (במדבר יט) וְהָזָה הַטְּהוֹר עַל הַטָּמֵא. זֶה נִקְרָא
טְהוֹר, וְזֶה נִקְרָא טָמֵא.

מִשּׁוּם כִּךְ כָּלִי אֶחָד לְמַעַלָּה וּכְלִי אֶחָד לְמַטָּה, זֶה
קְדוּשׁ וְזֶה טָמֵא. וְאִסּוּר לַעֲשׂוֹת דְּבָר עִם
אוֹתָם הַמִּיּוֹם, אֲלֵא צָרִיךְ לְשַׁפֵּךְ אוֹתָם בְּמָקוֹם
שְׂאֵנָנִישִׁים לֹא עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יִלִּין אוֹתָם
בַּבַּיִת, שְׁחֵרֵי כִּיּוֹן שְׁנַשְׁפְּכוּ בְּאֶרֶץ, רוּחַ הַטְּמֵאָה
נִמְצֵאת שָׁם וַיְכוּלָה לְהוֹיֵק. וְאִם חָפַר לָהֶם
מִדְּרוֹן תַּחַת הָאֶרֶץ שְׁלֹא יֵרְאוּ - יָפָה.

וְלֹא יִתֵּן אוֹתָם לְנָשִׁים מְכַשְׁפוֹת שְׂיִוְכְלוּ לְהַרְע
בָּהֶם לְבָנֵי אָדָם, מִשּׁוּם שְׂאוֹתָם הַמִּיּוֹם
שֶׁהִתְקַלְלוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְטַהֵר אֶת
יִשְׂרָאֵל שְׂיִהְיוּ קְדוּשִׁים, שְׁכַתוֹב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי
עֲלֵיכֶם מִיּוֹם טְהוֹרִים מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל
גִּלּוּלֵיכֶם אֶטְהַר אֶתְכֶם.

וַיִּקְרָחֻהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אוֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר רַק אֵין כּוּ
מִיּוֹם. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יט)
תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. [מִי שֶׁמְכַבֵּל דְּבָרֵי תּוֹרָה

באלו הקריב עולם שלם] כִּמְה יֵשׁ לְבָנֵי אָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל
 בַּתּוֹרָה, שְׂכָל מִי שֶׁמְשַׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יִהְיוּ לוֹ חַיִּים
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא וְזוֹכֵה בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת.
 וְאַפְלוּ מִי שֶׁמְשַׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְלֹא מְשַׁתַּדֵּל בָּהּ
 לְשָׂמָה כְּרֵאוּי, זוֹכֵה לְשָׂכָר טוֹב בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 וְאֵין דְּנִים אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַהוּא.

וְבֹא וּרְאֵה, כְּתוּב (משלי ג) אַרְךְּ יָמִים בִּימִינָה
 בְּשִׂמְאֵלָה עֵשֶׂר וְכָבוֹד. אַרְךְּ יָמִים בְּאוֹתוֹ
 שֶׁמְשַׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְשָׂמָה, שֵׁשׁ לוֹ אַרְךְּ יָמִים
 בְּעוֹלָם הַהוּא שָׂבוּ אַרְךְּ הַיָּמִים, וְאוֹתָם הַיָּמִים
 הֵם וְדַאי יָמִים, שֶׁם הוּא בְּטַחֲוֹן הַקִּדְשָׁה
 שְׁלִמְעָלָה שְׂבוּטָה אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהַשְׁתַּדֵּל
 בַּתּוֹרָה, לְהַתְחִיב בְּעוֹלָם הַהוּא, ^(דף קפה ע"א) בְּשִׂמְאֵלָה
 עֵשֶׂר וְכָבוֹד, יֵשׁ לוֹ שְׂכָר טוֹב וְשְׁלוֹה בְּעוֹלָם
 הַזֶּה.

וְכָל מִי שֶׁמְשַׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְשָׂמָה, בְּשִׂוְצָא מִן
 הָעוֹלָם הַזֶּה, הַתּוֹרָה הוֹלֶכֶת לְפָנָיו
 וּמְכַרְיָה לְפָנָיו וּמְנַנֶּה עָלָיו שְׁלֵא יִקְרְבוּ אֵלָיו

בְּעֵלֵי הַדִּין. כְּשֶׁשׁוֹכֵב הַגּוֹף בְּקֶבֶר, הִיא שׁוֹמֶרֶת
 אוֹתוֹ. כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה הוֹלֶכֶת לְהַסְתַּלֵּק לְשׁוֹב
 לְמִקוּמָהּ, הִיא הוֹלֶכֶת לְפָנָי הַנְּשָׁמָה הַהִיא.
 וְכִּמָּה שְׁעָרִים נִשְׁפָּרִים מִלְּפָנָי הַתּוֹרָה עַד
 שְׁנִכְנַסְתָּ לְמִקוּמָהּ, וְעוֹמְדָת עַל הָאָדָם עַד
 שְׁיִתְעוֹרֵר בְּזִמְנֵי שִׁיקוּמוֹ הַמַּתִּים שֶׁל הָעוֹלָם,
 וְהִיא מְלַמְּדָת עָלָיו סִיגוּרִית.

זֶהוּ שְׁכָתוּב (מִשְׁלֵי ו) בְּהַתְהַלְכְּךָ תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ
 תִּשְׁמַר עָלֶיךָ וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תְּשִׁיחֶךָ.
 בְּהַתְהַלְכְּךָ תִּנְחָה אֶתְךָ - כְּמוֹ שְׁנִתְכַּבֵּר. בְּשִׁכְבְּךָ
 תִּשְׁמַר עָלֶיךָ - בְּשִׁעָה שֶׁשׁוֹכֵב הַגּוֹף בְּקֶבֶר, שְׁחֵרֵי
 אֵז בְּזִמְנֵי הַהוּא נְדוּן הַגּוֹף בְּקֶבֶר, וְאֵז הַתּוֹרָה מְגַנָּה
 עָלָיו. וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תְּשִׁיחֶךָ - כְּמוֹ שְׁנִתְכַּבֵּר, בְּזִמְנֵי
 שְׁיִתְעוֹרְרוּ הַמַּתִּים שֶׁל הָעוֹלָם מִן הָעֶפְרָה, הִיא
 תְּשִׁיחֶךָ לְהִיּוֹת עָלֶיךָ סִיגוּר.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הִיא תְּשִׁיחֶךָ, מֵה זֶה הִיא
 תְּשִׁיחֶךָ? מִשּׁוֹם שֶׁאֵף עַל נֹב שֶׁעֲכָשׂוּ יְקוּמוֹ
 מִהָעֶפְרָה, הַתּוֹרָה לֹא תִשְׁתַּבַּח מֵהֶם, שְׁחֵרֵי אֵז יִדְעוּ

את כל אותה התורה שעזבו בפשהסתלקו מן
העולם הנה. אותה התורה שמורה מאותו זמן,
ותפנים למעיהם כמו מקדם, והיא תדבר במעיהם.
וכל הדברים מתקנים יותר מכמו שהיו
בראשונה, שהרי כל אותם הדברים שהיו
לא יכל להשיג אותם כראוי והוא השתדל בהם
ולא נדבק בהם - כלם נכנסים למעיו מתקנים
והתורה תדבר בו. והו שפתוב והקיצות היא
תשיחה. רבי יהודה אמר, כמו זה כל מי שמשתדל
בתורה בעולם הנה, זוכה להשתדל בה לעולם
הבא, והנה נתבאר.

בא ראה, אותו האיש שלא זוכה להשתדל בעולם
הנה בתורה והוא הולך בחשכה, פשיוצא מן
העולם הנה, נוטלים אותו ומכניסים אותו לגיהנם
למקום התחתון, שלא יהיה מרחם עליו, שנקרא
בור שאון טיט הנון, כמו שנאמר (תהלים ט) ויעלני
מבור שאון מטיט הנון ויגם על סלע רגלי פונין
אשורי.

וּמִשּׁוֹם כֶּךָ, אוֹתוֹ שְׁלֵא מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם
 הַזֶּה וּמִתְטַנֵּף בַּטְנוּפוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, מֵה
 כְּתוּב? וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אוֹתוֹ הַכָּרָה - זֶה הוּא
 הַגִּיחֵנֶם, הַמָּקוֹם שֶׁדָּנִים אֶת אוֹתָם שְׁלֵא הִשְׁתַּדְּלוּ
 בַּתּוֹרָה. וְהַבּוֹר יֵק - כָּמוֹ שֶׁהוּא תָּהָה רִיק, מֵה
 הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁלֵא תָּהָה בּוֹ מַיִם.

וּבֵא וְרֵאָה כִּמָּה הוּא הָעֲנֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁתִּירֵי לֹא
 גָּלוּ יִשְׂרָאֵל מִהָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה אֲלֵא מִשּׁוֹם
 שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִן הַתּוֹרָה וְנִעְזְבוּ מִמֶּנָּה, זֶהוּ שְׁכַתּוּב
 (ירמיה ט) מִי הָאִישׁ הֶחֱכַם וַיִּבֶן אֶת זֹאת וְגו' עַל מָה
 אֲבָרָה הָאָרֶץ וְגו'. וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזוֹכֶם אֶת תּוֹרָתִי
 וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מִכָּאן (ישעיה ה) לָכֵן נָלְהָ עַמִּי
 מִבְּלִי דַעַת.

מִשּׁוֹם כֶּךָ הַכֵּל עוֹמֵד עַל קִיּוֹם הַתּוֹרָה, וְהָעוֹלָם
 לֹא מִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ אֲלֵא בַּתּוֹרָה, שֶׁהוּא
 קִיּוֹם הָעוֹלָמוֹת, מִעֲלָה וּמִטָּה, שְׁכַתּוּב (ירמיה לג) אִם
 לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא
 שָׁמַתִּי.

וַיִּקְרָחֵהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ הַבְּרָה, רָמְזוּ עַל שְׂזָרְקוֹ אֹתוֹ
 לְתוֹךְ הַמַּצְרִים, הַמְּקוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָא בוֹ
 סוּד הָאֱמוּנָה כָּלָל. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם נְחֹשִׁים
 וְעֶקְרָבִים הָיוּ בוֹ, לָמָּה כָּתוּב בְּרֵאוּבֵן לְמַעַן הַצִּיל
 אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבוֹ אֶל אָבִיו, וְכִי לֹא חָשַׁשׁ רֵאוּבֵן
 לָזֶה שְׁתַּנְּה אֹתָם נְחֹשִׁים וְעֶקְרָבִים וַיִּזְקוּ אֹתוֹ,
 וְאִידֵךְ אָמַר לְהַשִּׁיבוֹ אֶל אָבִיו, וְכָתוּב לְמַעַן הַצִּיל
 אֹתוֹ?.

**אֵלֶּה שְׂרָאָה רֵאוּבֵן שֶׁתִּנּוֹק נִמְצָא בְּיַד אֶחָיו,
 מִשּׁוֹם שֶׁיָּדַע כִּפָּה הֵם שׁוֹנְאִים אֹתוֹ
 וְרִצּוֹנָם לְהַרְגוֹ אֹתוֹ. אָמַר רֵאוּבֵן, טוֹב לְהַפִּיל אֹתוֹ
 לְתוֹךְ בּוֹר הַנְּחֹשִׁים וְהָעֶקְרָבִים וְלֹא יִמָּסר בְּיַד
 שׁוֹנְאָיו שֶׁלֹּא מִרְחָמִים עָלָיו. מִכָּאֵן אָמְרוּ, יִפִּיל
 אָדָם עֲצָמוֹ לָאֵשׁ אוֹ לְבוֹר שֶׁל נְחֹשִׁים וְעֶקְרָבִים
 וְלֹא יִמָּסר בְּיַד שׁוֹנְאָיו** (דף קפה ע"ב) [שְׂמַעְטִים הֵם שְׂיֻכּוּלִים לְהַנְצִיל,

וּמִשּׁוֹם כִּךָּ אָמַר לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם].

**מִשּׁוֹם שֶׁכָּאֵן בְּמִקּוֹם הַנְּחֹשִׁים וְהָעֶקְרָבִים - אִם
 הוּא צְדִיק, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְחִישׁ לוֹ**

גם, וּלְפַעֲמִים שְׂזוּכוֹת אָבוֹת מְסִיעִים לְאָדָם וַיִּנְצֵל
מֵהֶם. אֲבָל כִּיּוֹן שְׂנַמְסָר בִּידֵי שׁוֹנְאָיו, מְעַטִּים הֵם
שְׂיֻכוֹלִים לְהִנְצֵל.

וּמִשּׁוֹם כֵּן אָמַר לְמַעַן הֲצִיל אֶתְּךָ מִיָּדָם, מִיָּדָם
וְיִקָּא, וְלֹא כָתוּב לְמַעַן הֲצִיל אֶתְּךָ
וַיִּזְהַר לֹא. אֲלֵא אָמַר רַאוּבֵן, יִנְצֵל מִיָּדָם, וְאִם
יָמוּת בַּבּוֹר - יָמוּת. וּמִשּׁוֹם כֵּן כָּתוּב וַיִּשְׁמַע
רַאוּבֵן וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם

כֹּאן רֵאָה בַּמָּה הִיא חֲסִידוּתוֹ שֶׁל רַאוּבֵן, שְׂמִשּׁוֹם
שֶׁיִּדַּע שֶׁשְׂמַעוֹן וְלוֹי, הַשְּׂתָפוֹת וְהַחֲכָמָה
וְהַחֲבָרוֹת שֶׁלָּהֶם הֵם קְנָשִׁים, שֶׁפֹּאֲשֶׁר תִּתְּחַבְּרוּ
בְּשִׁכְּם הֲרִגוּ כָּל זָכָר [ס"א וְזֶה שֶׁהֲרִגוּ כָּל זָכָר], לֹא דִי לָהֶם,
אֲלֵא שְׂנוּטְלִים נָשִׁים וְטַף וְכֶסֶף וְזָהָב וְכָל הַבְּהֵמוֹת
וְכָל כְּלֵי יָקָר וְכָל מִי שְׂנַמְצָא בְּקִרְיָה, וְלֹא דִי, אֲלֵא
שְׂאֵפְלוֹ כָּל מֶה שֶׁבַּשְׂדָּה נְטֹלוֹ, שְׂכָתוּב (בראשית לד)
וְאֵת אֲשֶׁר בָּעִיר וְאֵת אֲשֶׁר בַּשְּׂדָּה לְקָחוּ.

אָמַר, וּמֶה הַקִּרְיָה הַגְּדוֹלָה כִּזּוֹ לֹא נִצֵּל מֵהֶם -
אֲלֵמֵלֵא הָעֵלָם הַזֶּה יִפֹּל בִּידֵיהֶם, לֹא

יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ חֲתִיכַת בְּשָׂר בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן אָמַר
טוֹב לְהִנָּצֵל מֵהֵם, שְׂלֵא יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ שְׂאֲרֵית
בְּעוֹלָם וְלֹא יִרְאֶה מִמֶּנּוּ אֲבָא כְּלוּם לְעוֹלָמִים.

וְכֵאֵן אִם יָמוּת, לֹא יְכוּלִים לוֹ, וַיִּשְׁאֵר כָּל גּוֹפוֹ
שְׁלֵם וְאֲשִׁיב אוֹתוֹ לְאֲבָא שְׁלֵם, וְעַל כֵּן
לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבוֹ אֶל אֲבִיו, אִף עַל
גַּב שְׂיָמוּת שָׁם. וּמִשּׁוּם כֵּךְ אָמַר תִּילְד אֵינְנוּ, וְלֹא
אָמַר אֵינְנוּ חַי, אֲלֵא אָמַר אֵינְנוּ - אֲפִלוּ מֵת.

כֵּן רֵאָה מַה שְּׁעָשְׂתָּה, שֶׁהוּא בְּחֻכְמָה הָיָה מְשַׁתֵּף
עַצְמוֹ עִמָּהֶם, שְׁכַתּוּב לֹא נִכְנָנוּ נִפְשָׁא, וְלֹא
כַתּוּב לֹא תִפּוּהוּ, וְהוּא לֹא הָיָה שָׁם כְּשֶׁנִּמְכַר
יוֹסֵף, שְׁחָרִי כֵּלָם שִׁמְשׁוּ אֶת אֲבִיהֶם, כָּל אֶחָד
וְאֶחָד יוֹם אֶחָד, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה שָׁל רְאוּבֵן, וְעַל
כֵּן רָצָה שְׁכַתּוּב אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁחָיָה הַשְּׂמוּשָׁא שְׁלוֹ לֹא
יֵאבֵד יוֹסֵף, וּמִשּׁוּם כֵּךְ כַתּוּב וַיֵּשֶׁב רְאוּבֵן אֶל
הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בְּבוֹר וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו. וְהִנֵּה
אֵין יוֹסֵף בְּיֹקָא, אֲפִלוּ [מי אין] מֵת, מִיָּד וַיֵּשֶׁב אֶל
אָחִיו וַיֹּאמֶר תִּילְד אֵינְנוּ.

וְאֵפֶלֶוּ רְאוּבֵן לֹא יָדַע מֵאוֹתָהּ הַמְכִירָה שֶׁל יוֹסֵף.
 וְהָרִי בְּאֲרוֹהוּ שֶׁהִשְׂכִּינָה הַשְּׂתִתְפָּה עִמָּהֶם,
 וְעַל כֵּן לֹא יָדַע רְאוּבֵן מִהַמְכִירָה הַהִיא שֶׁל יוֹסֵף,
 וְלֹא הִתְנַלְּתָה לוֹ עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן שִׁיוֹסֵף הִתְנַלְּתָה
 לְאָחָיו.

בא רֵאָה כִּמָּה גָרַם לְרְאוּבֵן מִשּׁוֹם שֶׁהוּא הִשְׂתַּדֵּל
 לְהַחֲיוֹת אֶת יוֹסֵף. מַה כָּתוּב? (דברים לג) יְחִי
 רְאוּבֵן וְאֵל יָמַת וְגו'. שְׂתֵרִי מִשּׁוֹם זֶה, אֵף עַל גַּב
 שִׁידַע שֶׁנִּלְקַחָה בְּכוֹרְתוֹ מִמֶּנּוּ וְנִתְּנָה לְיוֹסֵף,
 הִשְׂתַּדֵּל לְהַחֲיוֹת אוֹתוֹ, וְהִתְפַּלֵּל מִשָּׁה וְאָמַר יְחִי
 רְאוּבֵן וְאֵל יָמַת, וְהִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
 הַבָּא. מַה הַפְּעַם? מִשּׁוֹם זֶה, וּמִשּׁוֹם שֶׁעָשָׂה
 תְּשׁוּבָה מִהַמְעָשָׂה הַהוּא. שָׁכַל מִי שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה,
 תְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
 הַבָּא.

בא רֵאָה מַה כָּתוּב? וַיִּקְחוּ אֶת כְּתֻנֹת יוֹסֵף וְגו'.
 הָרִי בְּאֲרוֹהוּ, שֶׁמִּשּׁוֹם שֶׁדָּם הַשְּׂעִיר דוֹמָה לְדָם
 שֶׁל אָדָם. אֲבָל בֹּא רֵאָה, אֵף עַל גַּב שֶׁתְּדַבֵּר בֹּא

בְּרֵאשִׁי, הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצְּדִיקִים
אֲפֹלוּ כַחֹט הַשְּׁעֵרָה.

יַעֲקֹב עָשָׂה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁי, בַּמָּה? מִשּׁוֹם שֶׁהַקְּרִיב
לְאָבִיו שְׁעִיר, שֶׁהוּא צַד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְעִם
כָּל זֶה, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא הַקְּרִיב שְׁעִיר וְהַכְּחִישׁ אֶת
אָבִיו שֶׁהוּא הַצַּד שְׁלוֹ, נִעְנַשׁ בַּשְּׁעִיר הָאֲחֵר הַזֶּה
שֶׁהַקְּרִיבוּ לוֹ בְּנָיו אֶת הַדָּם שְׁלוֹ.

בּוֹ כְּתוּב (בראשית כו) וְאֵת עֶרְת גְּדֵי הָעֵזִים הִלְבִּישָׁה
עַל יָדָיו וְעַל חֻלְקַת צִוְּאָרָיו, מִשּׁוֹם כִּךְ -
וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכְּתָנֹת בַּדָּם, הַקְּרִיבוּ לוֹ כְּתָנֹת
לְהַכְּחִישׁ אוֹתוֹ. וְהַכֹּל זֶה כְּנֶגֶד זֶה. הוּא גֵרָם
שְׁכַתוֹב וַיִּחְרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד, מִשּׁוֹם
כִּךְ גֵּרָמוֹ לוֹ שֶׁחֲרַד חֲרָדָה בְּזִמְנֵי הַהוּא, שְׁכַתוֹב הַכֹּר
נָא הַכְּתָנֹת בְּנֶגֶד הֵיא אִם לֹא. (דף קפו ע"א)

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, כְּתוּב בּוֹ (שם) תֵּאֲתָה זֶה בְּנִי עֲשׂו
אִם לֹא - לוֹ כְּתוּב, הַכְּתָנֹת בְּנֶגֶד הֵיא אִם לֹא.
וּמִשּׁוֹם כִּךְ הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצְּדִיקִים
בְּכֹל מַה שֶׁהֵם עוֹשִׂים.

רַבִּי אֲבָא אָמַר [ג"א אָמַר רַבִּי אֲבָא], בֵּינוֹן שְׁכָל הַשְּׂכֵטִים
 רָאוּ אוֹתוֹ הַצֶּעַר שֶׁל אֲבִיהֶם, וְדָאֵי הַתְּנַחְמוּ
 וְנִתְּנוּ עֲצָמָם עַל יוֹסֵף שִׁיפְדוּ אוֹתוֹ אֶלְמָלֵא יִמָּצְאוּ
 אוֹתוֹ. בֵּינוֹן שְׁרָאוּ שְׁלֵא יְכוּלִים, תְּזוּרוּ אֵל יְהוּדָה
 וְהַעֲבִירוּ אוֹתוֹ מֵעֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא תָּיָה מְלֻךְ
 עֲלֵיהֶם, [וְאִי ס"א וְבֵינוֹן שֶׁ] הַעֲבִירוּהוּ מֵעֲלֵיהֶם, מֵה
 כְּתוּב? וַיְהִי בַּעַת הַחַיָּא וַיֵּרֵד יְהוּדָה וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יח) וַיִּרְעַם בַּשָּׁמַיִם ה'
 וְעֲלִיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ בְּרָד וְנִחְלֵי אֵשׁ. בֵּא רְאֵה,
 בְּשִׁפְרָא הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא אֶת הָעוֹלָם, הַתְּקוּן לוֹ
 שְׂבָעָה עֲמוּדִים עַל מֵה שְׁעוּמָד, וְכָל הָעֲמוּדִים
 עוֹמְדִים בְּעֲמוּד אֶחָד יְחִידִי, וְהָרִי פְּרִשׁוּתָה שְׂכַתוּב
 (משלי ט) חֲכָמוֹת בְּנִתָּה בֵּיתָה תְּצַבֵּה עֲמוּדֵיהָ שְׂבָעָה,
 וְכָל אֵלֶּה הֵם עוֹמְדִים בְּדַרְגָּה אַחַת מֵהֶם שְׂנִקְרָאת
 (שם י) צְדִיק יִסּוֹד עוֹלָם.

וְכַשְׁנִבְרָא הָעוֹלָם, נִבְרָא מֵאוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁהוּא
 הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וְתַקּוּנוֹ, שֶׁהוּא
 נִקְרָה אַחַת שֶׁל הָעוֹלָם וְהָאֲמֻצָּע שֶׁל הַכָּל, וְמִי

הוא? ציון, שְׁפָתוֹב (תהלים ג) מְזִמּוֹר לְאָסָף אֶל
 אֱלֹהִים ה' דָּבָר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזִרָה שְׁמֵשׁ עַד
 מְבֹאוֹ. וּמֵאֵיזָה מְקוֹם? מְצִיּוֹן, שְׁפָתוֹב מְצִיּוֹן מְכַלֵּל
 יְפֵי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. מֵאֵתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁהוּא צַד
 הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה כְּרֵאוֹי [וְנִכְצֵת יִשְׂרָאֵל
 חֲחִיקוֹ בּוֹ בְּסוּדוֹת הַמְּצִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל יוֹם וַיּוֹם מְחִזֵּק אֶדָם בְּצִיּוֹת
 שְׁמֵתָעֲשֶׂה פֶה], וְצִיּוֹן חֲחִיק וְהַתְּקֵדָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם,
 וּמֵהַמְּקוֹם הַהוּא נִתְקַן כָּל הָעוֹלָם וְנַעֲשֶׂה, וּמֵתוֹכוֹ
 נִזּוֹן כָּל הָעוֹלָם.

וּבֵא וּרְאֵה, וַיִּרְעַם בַּשָּׁמַיִם ה' וַעֲלִיּוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ וְגו'.
 כִּיּוֹן שְׁאָמַר וַיִּרְעַם בַּשָּׁמַיִם ה', לָמָּה כָּתוּב
 וַעֲלִיּוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ? הִנֵּה [ס"א אֶלֶּא] כָּאֵן סוּד הָאֱמוּנָה
 [עַל מֵה עוֹלָם] שְׁאָמְרָנוּ שְׁצִיּוֹן הִיא הַשְּׁלֵמוֹת וְהַיְפֵי שֶׁל
 הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם נִזּוֹן מִמֶּנּוּ, מִשּׁוֹם שֶׁשְׁתֵּי דְרָגוֹת
 הֵן, וְהֵן אַחַת, הֵם צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, זֶה דִּין וְזֶה
 רַחֲמִים, וְשֵׁנֵיהֶם אַחַד, מְכַאֵן דִּין וּמְכַאֵן רַחֲמִים.

מִמְעַלָּה לְמַעַלָּה יוֹצֵא קוֹל שְׁנִשְׁמָע. לְאַחַר
 שְׁאוֹתוֹ הַקּוֹל יוֹצֵא וְנִשְׁמָע, אִזּוֹ יוֹצֵאִים

הַדִּינִים וְדַרְכֵי הַדִּין, וְהַרְחָמִים יוֹצְאִים וְנִפְרָדִים
 מִשֵּׁם. וַיִּרְעַם בְּשָׁמַיִם ה', זֶה בֵּית הַדִּין בְּרַחֲמִים.
 וְעֲלִיּוֹן, אֵף עַל נֹב שְׂאֵינֹו נִמְצָא וְאֵינֹו נֹדָע, בֵּינֹן
 שֶׁהַקּוֹל הַהוּא יוֹצֵא, אִזּוּ נִמְצָא הַכֹּל, דִּין וְרַחֲמִים.
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְעֲלִיּוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ. בֵּינֹן שְׂיִתֵּן קוֹלוֹ, אִזּוּ
 בָּרַד וְנִחְלֵי אֵשׁ, מִיָּם וְאֵשׁ.

בֵּא רֵאָה, בְּשָׁעָה שְׁנוֹלֵד יְהוּדָה, מַה כָּתוּב? (בראשית
 כ"ט) וַתַּעֲמֹד מִלְּדָת, מִשּׁוֹם שְׂוָה הוּא הִיסוֹד
 הַרְבִּיעִי מֵאוֹתָם הָאַרְבָּעָה שֶׁהֵם הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיּוֹנָה,
 עֲמוּד אֶחָד מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה הָעֲמוּדִים, מַה כָּתוּב
 בּוֹ? וַיְהִי בָּעֵת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו, שְׂתָנָה
 מִלֶּדָה עֲלֵיהֶם. מַה הַפְּעָם? מִשּׁוֹם שֶׁהוֹרִידוּ אֶת יוֹסֵף
 לְמִצְרַיִם, כִּמּוֹ שְׂאֵמְרָנוּ.

וַיֵּרֶא שֵׁם יְהוּדָה בֵּת אִישׁ כְּנַעֲנִי, וְכִי כְּנַעֲנִי הִיָּה?
 אֵלֵא הִנֵּה פִרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים. וַתֵּהָר וַתֵּלֶד בֶּן
 וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר. שְׁלֵשָׁה בָּנִים הָיוּ לְיְהוּדָה,
 וְלֵא נִשְׂאָר מֵהֶם בַּק אֶחָד, וְזֶה הוּא שְׁלָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חֲזִיָּא הָיוּ הוֹלְכִים
בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, לָמָּה
כָּתוּב בְּכַנִּי יְהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹן - וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ
עַר, וּבְשֵׁנִי הָאֲחֵרִים כָּתוּב, וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ
אוֹנָן, וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁלֹחַ?

אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה, הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת הִיא סוּד עֲלִיוֹן,
וְהַכֹּל הוּא בְּרֵאשׁוֹן. וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו,
שָׁהֲגָה נִכְסָתָה הַלְּבָנָה וַיֵּרְדָה מִהַדְרָגָה שֶׁל תְּקוּן
לְתוֹךְ דְּרָגָה אַחֶרֶת, שֶׁהִתְחַבֵּר בָּהּ הַנְּחָשׁ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאמַר וַיֵּט עַד אִישׁ עַדְלָמִי וּשְׁמוֹ חִירָה.

וַתִּהְיֶה וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עַר, וְהוּא רַע,
וְהַכֹּל אַחֵר, שֶׁבֵּא מֵעַד הַיְצֵר הָרַע,
וּמִשׁוּם כֶּף כָּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ וְלֹא כָּתוּב
וַיִּקְרָא שְׁמוֹ. (דף קפו ע"ב) בְּיַעֲקֹב כָּתוּב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ,
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ יַעֲקֹב, וְכֹאן אֶת -
לְרַבּוֹת דְּרָגָה אַחֶרֶת שֶׁנֶּחֱמַת הַטְּמֵאָה נוֹלֵד, וְזֶה
הוּא עַר רַע, וְהַכֹּל אַחֵר.

אַחַר כֵּן לֹא הִתְבַּסֵּם הַמָּקוֹם עַד שֶׁבָּא שְׁלַח
 שָׁהִיָּה הָעֵקֶר שֶׁל כָּלֵם. מַה פְּתוּב? וַיְהִי
 עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'. פְּתוּב כָּאן רַע,
 וּכְתוּב שָׁם (בראשית ח) כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע
 מִנְעֻרָיו. רַע שֶׁשׁוּפָּךְ דְּמַיִם, שׁוּפָּךְ זֶרַע עַל הָאָרֶץ,
 וּמִשׁוֹם כֵּן וַיִּמְתְּחוּ ה'. מַה פְּתוּב אַחֲרָיו? וַיֹּאמֶר
 יְהוּדָה לְאוֹנָן בֹּא אֵל אִשְׁתִּי אַחִיף וְגו'.

וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֹּא אֵל אִשְׁתִּי אַחִיף וְגו'.
 רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה מא)
 הֶעִירוֹתִי מִצְפּוֹן וַיֵּאת מִמְזֹרַח שָׁמֶשׁ יִקְרָא בְּשָׁמִי
 וַיָּבֹא סַנְבָנִים כְּמוֹ חֶמֶד וּכְמוֹ יוֹצֵר יְרָמָם טִיט. בֹּא
 רֵאֵה כַּמָּה בְּנֵי אָדָם הֵם טַפְּשִׁים שְׂאִין יוֹדְעִים
 וְאִין מִסֵּתְפָלִים לְדַעַת דְּבָרֵי הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא,
 שְׁהֵנָּה כָּלֵם יִשְׁנִים, שְׂאִין מִתְעוֹדְרִים, וְשָׁנָה
 בְּנִקְבֵי עֵינֵיהֶם.

בֹּא רֵאֵה, הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא עֹשֶׂה אֶת הָאָדָם
 כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה, הַכֹּל הוּא בְּחֻכְמָה, וְאִין לָךְ
 אֵיבָר וְאֵיבָר בְּאָדָם שְׂאִינוֹ עוֹמֵד בְּחֻכְמָה עֲלִיוֹנָה.

שְׁתֵּרֵי בִּיּוֹן שְׁנַתְקֹן כָּל הַגּוֹף בְּאִיבָרָיו כְּרֵאוֹי,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשְּׁתַּתֵּף [הַתְּחַוֵּךְ] עִמּוֹ וְהַכְּנִים
בּוֹ נְשָׂמָה קְדוֹשָׁה בְּדֵי לְלַמֵּד אֶת הָאָדָם לְלַכֵּת
בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו, בְּדֵי שְׂאָדָם
יִתְתַּקֵּן כְּרֵאוֹי.

[וּמְשׁוּם זֶה] [וּבְעוֹד] שְׂיֵשׁ בּוֹ נְשָׂמָה קְדוֹשָׁה, צָרִיךְ לְאָדָם
לְהַגְדִּיל אֶת דְּמוּת הַמַּלְאָךְ הָעֲלִיּוֹן בְּעוֹלָם. וְסוּד
זֶה, שְׁתֵּרֵי אוֹתוֹ הַנֶּהָר שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא לֹא פּוֹסְקִים
מִימָיו לְעוֹלָמִים, וְעַל זֶה צָרִיךְ לְאָדָם שְׂלֹא
יִפְסִיק אֶת הַנֶּהָר וְהַמְקוֹר שְׁלוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. [נְהַר
רְמֹ לְבָרִית הַקֶּדֶשׁ שְׁחַתוּם בְּבִשְׂרוֹ, שֶׁהוּא רְנָמָא שְׁלֵ אֹתוֹ הַנְּהַר הַסּוּד שְׁל צְדִיק
שְׂמַתְחַבֵּר עִם צְדִ"ק יַחַד לְמַעְלָה. מְשׁוּם כֵּן צָרִיךְ אָדָם לְמַטָּה לְהַתְחַבֵּר עִם אֲשֶׁתּוֹ
בְּקִדְשָׁה בְּדֵי שְׂיִתְחַוֵּךְ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם]. וְכֹל זְמַן שְׂאָדָם לֹא יַעֲלֶיחַ
בְּעוֹלָם הַזֶּה [ס"א וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְאָדָם שְׂלֹא יִפְסִיק אֶת הַנֶּהָר וְהַמְקוֹר
שְׁלוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאִם לֹא] הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹקֵר אוֹתוֹ
וְנוֹטֵעַ אוֹתוֹ בְּכַמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ מְקַדֵּם.

בֹּא רֵאָה מַה כָּתוּב, הַעִירוּתִי מִצְפוֹן וַיָּבֵאת.
הַעִירוּתִי - זֶה הַתְּעוֹרְרוּת שְׁל תְּזוּזוֹג שְׁל

הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהִיא הַתְּעוֹרְרוֹת מִצַּד
הַצָּפוֹן. וַיֵּאת - זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁבָּאָה
מִלְּמַעְלָה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלַח אוֹתָהּ
מִלְּמַעְלָה, בָּאָה לְעוֹלָם הַזֶּה וְנִכְנָסֶת לְתוֹךְ פְּנֵי
אָדָם, כְּמוֹ שֶׁאֶמְרָנוּ.

מִמְזוּרַח שְׁמֵשׁ - זֶה הַמְּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ הַנְּהַר
שֶׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, שְׁמֵשׁ יוֹצֵאת הַנְּשָׁמָה
וּמְאִירָה. וַיָּבֵא סְגָנִים [כְּמוֹ חֶמֶד] - אֵלֵינוּ הֵם חֵילוֹת
הָעוֹלָם שֶׁבָּאִים מִשׁוֹם [בְּתוֹךְ] אוֹתָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת
שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת. כְּמוֹ חֶמֶד - כְּמוֹ שֶׁמֵּתְעוֹרֵר אָדָם
בְּגוֹת.

שֶׁתְּהִי מִשׁוֹם זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה וְיוֹגִים
וּמְטִיל נְשָׁמוֹת בְּעוֹלָם, וְנִמְצֵאת חֲבֵרוֹת
לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַמְּקוֹר שֶׁל הַכֹּל הוּא [ס"א יתנית]
בְּרוּךְ. וּמִשׁוֹם כֶּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אֵת
הָאָדָם, בְּדִי לְהַשְׁתַּדֵּל בְּדַרְכָיו, וְלֹא יִפְסִיק אֵת
מְקוֹרוֹ וּמַעְיָנוּ לְעוֹלָמִים.

וְכָל מִי שֶׁמִּפְסִיק מְקוּרוֹ [מלמטה ומינבש אותו, בכניכול גורם

להפסיק למעלה, אז (איוב יד) אָזְלוּ מִים מִנִּי יָם וְנָהָר יַחֲרֵב וַיִּבֶשׁ.

והואיל וכן אדם הוקם למטה בהנמא שלמעלה - מי שמקורו ימיש מעשות

פרות, כמו זה שלא רצה לשא אשה, או שנשא אותה והשתדל ולא יכל, אלו

ששני הפכים הם זה מזה, (או אותו) שימיש מעשות פרות, אין לו תקנה לעולם.

(קהלת א) מענות לא יוכל לתקן, משום שלא רצה לשא אשה ולהשתדל בפריה

ורביה. ואותו שהשתדל ונשא אשה ולא יכל, זה מתקן בגואלו שקרוב לו, שהוא

אחיו של אותו מת פלי בנים]. **בְּשִׁיוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה,**

אוֹתוֹ הָאִישׁ לֹא נִבְנָם לַפְּרִנּוֹד וְלֹא נוֹטֵל חֵלֶק

בְּעוֹלָם הַהוּא [ונשמתו לא נכללת במקום שכל הנשמות נכללו, ונגזרת

דמותו משם, זהו שפיתוב ונבכרתה הנפש התיא מלפני. הואיל וכך הוא, בורא

לו הקדוש ברוך הוא גואל (דף קפו ע"א) שִׁינְאֵלְנוּ מִיַּד הַמַּשְׁחִיתִים, וזה אחיו שקרוב

אליו, שנאמר (דברים כה) כִּי יֵשְׁבוּ אֲחִים יַחְדָּו וְגו'. וכתוב בא אל אשת אחיך

ויבם אתה וְגו', משום שנשמתו לא נבנסת לפני הקדוש ברוך הוא, אלא היא

עומדת בחוץ, משום שלא זכה להאיר בעולם הזה בגוף החוץ.

מי שלא זוכה במקום הזה, ילך למקום אחר ויזכה בו. כמו בן עין שדולק

ואורו לא עולה, וכו' אותו ויעלה בו אור ויאיר. עין הוא אדם, שפיתוב (שם

ב) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. רוצה לומר, שהאדם בפשהוא בעולם הזה והולך

ותאב ואוכל ושותה ומדונג עם אשה ולא זוכה לבנים, זהו עין שדולק ואורו

לא עולה, בלומר, נשמתו לא זוכה באותו הגוף להיות מוארת, אלא היא
בחשכה].

בא ראה, כתוב (ישעיה מה) לא תהו בראיה ל'שבת
י'צרה, שמשום כך עשה הקדוש ברוך הוא
את האדם בראוי, כמו שאמרנו, והקדוש ברוך
הוא עושה חסד עם העולם בא ראה מה כתוב,
(בראשית כה) ויסף אברהם ויקח אשה וישמה קטורה.
סוד הנשמה שפאה להתתקן כמו מקדם.

בא ראה באותו הגוף מה כתוב, (ישעיה נג) וה' חפץ
דבאו החלי אם תשים אנשים נפשו יראה ורע
יאריו ימים וחפץ ה' בידו יצלת. וה' חפץ דבאו,
בפסוק הזה יש להסתכל, למה חפץ? כדי שיטתה.
אם תשים אנשים - הנה צריך להיות אם ישים
אנשים! מה זה אם תשים? אלא על הנשמה חוזר
הדבר. אם הנשמה תהיא רוצה להתתקן בראוי -
יראה ורע, משום שאותה הנשמה הולכת
ומשופטת ומזמנת להכניס לאותו תורע שהתעסק

בַּה הָאָדָם בְּפָרְיָה וּרְבִיָּה, וְאִזּוּ יֵאָרִיךְ יָמָיו, וְחַפְּזֵי
ה' - זוּ הַתּוֹרָה - בְּיָדוֹ יַעֲלֶה.

בַּא רְאֵה, אֵף עַל גַּב שְׂאֲדָם מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם
וְלַיְלָה וּמְקוֹרוֹ וּמַעְיָנוּ עוֹמֵד בּוֹ לְחֹנֵם, אִין לוֹ
מָקוֹם לְהַכְנִים לַפְּרָגוֹד. וְהָרִי נֵאָמַר שְׂבֵאֵר הַמַּיִם,
אִם לֹא נִכְנָם בָּה אֹתוֹ הַמְּקוֹר וְהַמַּעְיָן, אִינָה בָּאֵר,
שְׂהַבָּאֵר וְהַמְּקוֹר הֵם יַחַד וְהֵם סוּד אֶחָד, וּבִאֲרָנוּ.

בַּתּוֹב (תהלים קכז) שְׂוֹא לָכֶם מִשְׁפִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי
שְׂבֵת אֲכִלִי לָחֶם הַעֲצָבִים בֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ
שְׂבֵא. בַּא רְאֵה בַּמָּה הֵם חֲכִיבִים דְּבָרֵי הַתּוֹרָה,
שְׂבֵכֵל דְּבָר וְדְבָר בַּתּוֹרָה יֵשׁ בּוֹ סוּדוֹת עֲלִיזוֹנִים
קְדוּשִׁים, וְהָרִי נֵאָמַר שְׂבֵאֲשֶׁר נָתַן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֵת כָּל הַגְּנוּזִים הַעֲלִיזוֹנִים
הַקְּדוּשִׁים כֻּלָּם נָתַן לָהֶם [וְכָלָם] בַּתּוֹרָה, וְכָלָם נָתַנוּ
לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַה שְׂקִבְלוֹ הַתּוֹרָה בְּסִינַי.

בַּא רְאֵה, שְׂוֹא לָכֶם מִשְׁפִּימֵי קוּם - אֵלוֹ הֵם
הַיְחִידִים שְׂנִמְצָאִים, שְׂאִינָם זָכָר וּנְקֵבָה
בְּרֵאִוֵי, וּמְקוּדִימִים בְּבִקָּר לַעֲבוּדָתָם, כְּמוֹ שְׂבֵאֲמַר

(קהלת ד) יש אחד ואין שני וגו', ואין קץ לכל עמלו.
מאחרי שבת - מאחרים המנוחה, כמו שנאמר כי
בו שבת, משום שהאשה אל האדם היא נחת ודאי
אצלו.

אכלי לחם העצבים, מה זה לחם העצבים?
שכאשר לאדם יש בנים, אותו הלחם
שאוכל, אוכל אותו בשמחה וברצון הלב. וזה
שאיין לו בנים, אותו לחם שאוכל הוא לחם של
עצב, ואלו הם אכלי לחם העצבים ודאי.

בן יתן לידידו שגא, מה זה יתן לידידו? זהו
שמקורו מברך, שתקדוש פרוץ הוא נותן לו
שנה פעולם שהוא, כמו שנאמר (משלי ג) ושכבת
וערבה שנתך, משום שיש לו חלק פעולם הבא,
כדי שאותו האיש ישכב ויהנה פעולם הבא שהוא
בראו.

יש אחד ואין שני וגו', יש אחד - זהו אדם שהוא
יחיד פעולם, לא יחיד בראוי, אלא שהוא
בלי זיווג. ואין שני - שאין עמו סמך. גם בן -

שְׂיָקִים שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל לֹא הִשְׁאִיר. וְאֵח אֵין לוֹ -
שְׂיָבִיא אוֹתוֹ לְתַקּוֹן.

וְאֵין קוֹץ לְכָל עֵמְלוֹ - שֶׁהוּא עֵמֶל תָּמִיד, שְׂמִמְקָדִים
יוֹם וְלַיְלָה. גַּם עֵינָיו לֹא תִשְׁבַּע עֲשָׂר - וְאֵין
לוֹ לֵב לְהִשְׁנִיחַ וְלוֹמַר, לְמִי אֲנִי עֵמֶל וּמְחַסֵּר אֶת
נַפְשִׁי (דף קפו ע"ב) מִטּוֹבָה.

וְאִם תֵּאמַר שְׂפָדֵי שְׂיָאֲכַל וְיִשְׁתֶּה יוֹתֵר וְיַעֲשֶׂה
מִשְׁתֶּה בְּכָל יוֹם תָּמִיד - לֹא כֹה, שְׂחָרֵי
הַנֶּפֶשׁ אֵינָה נְהַנִּית מִמֶּנּוּ. אֶלָּא וְדַאי הוּא מְחַסֵּר
אֶת נַפְשׁוֹ מִטּוֹב שֶׁל הָאֹזֵר שֶׁל הָעוֹלָם הַבֶּא מִשׁוּם
שְׂזוּהֵי נֶפֶשׁ חֲסֵרָה, שְׂלֹא הִשְׁלָמָה כְּרָאוּי. בֵּא רְאֵה
כִּמָּה חָס הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא עַל מַעֲשָׂיו, מִשׁוּם
שְׂרוּצָה שְׂיִתְקַן וְלֹא יֵאבֵד מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבֶּא,
כְּמוֹ שְׂאֵמַרְנּוּ.

רַבִּי חֵיִיא שְׂאֵל, זֶה שֶׁהוּא צַדִּיק שְׂלָם וּמְשִׁתַּדֵּל
בַּתּוֹרָה יָמִים וְלַיְלֹת וְכָל מַעֲשָׂיו לְשִׁמּוֹ שֶׁל
הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא וְלֹא זָכָה לְבָנִים בְּעוֹלָם הַזֶּה,
כְּמוֹ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בָּהֶם וְלֹא זָכָה, אִו שְׂחָיו לוֹ וּמִתּוֹ

- מה הם לעולם הבא? אמר לו רבי יוסי, מעשיו
והתורה היא מגנים עליו לעולם ההוא.

אמר רבי יצחק, עליהם ועל אותם צדיקי האמת,

[כמו רבי יוחנן שהיו לו בנים ומתו, וכמו רבי חזקיה שהוא עקר]

עליהם פתוב (ישעיה נז) כה אמר ה' לסריסים אשר
ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי
ומחזיקים בכריתתי. מה פתוב אחריו? ונתתי להם
בביתי ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומפנות שם
עולם אתן לו אשר לא יכרת, משום שלא אלה יש
חלק לעולם הבא. אמר לו רבי יוסי, נאח הוא
ויפה.

בא ראה, צדיק שלם שהיו בו כל אלה והשלם
כראוי ומת בלי בנים, והנה יורש מקומו
בעולם ההוא - האם אשתו צריכה יבום או לא?
אם תאמר שצריכה להתיבם, הרי זה לריקנות,
שהרי את מקומו ירש בעולם ההוא.

אלא ודאי צריכה ליבום, משום שאיננו יודעים
אם הנה שלם במעשיו ואם לא. ואם היא

מתִּיבָמֶת, זֶה לֹא הָיָה בְּרִיקָנוֹת, מִשּׁוֹם שְׂיִישׁ
מָקוֹם לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְאִישׁ תְּהֵא שְׁהָיָה
בְּעוֹלָם וּמֵת בְּלִי בָנִים וְגוֹאֵל לֹא הָיָה לוֹ בְּעוֹלָם.
בֵּינוֹן שְׁהַצְדִּיק הַשָּׁלֵם תְּהֵא מֵת וְאֲשֵׁתּוֹ מִתִּיבָמֶת,
וְהוּא יֵרֵשׁ אֶת מְקוֹמוֹ, בָּא הָאִישׁ הַהוּא וּמִשְׁתַּלֵּם
בָּאן, וּבִין כָּךְ וּבִין כָּךְ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן
לוֹ מָקוֹם לְעוֹלָם עַד שְׂיִמּוֹת הַצְדִּיק הַשָּׁלֵם תְּהֵא
וְהוּא יִשְׁתַּלֵּם בְּעוֹלָם. וְהוֹ שְׁכָתוֹב (כמדבר לב) כִּי
בְּעִיר מְקַלְמוֹ יֵשֵׁב עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְגוֹ'.

וְזֶהוּ שְׂשֻׁנֵנוּ, בָּנִים מְזַמְנִים לְצְדִיקִים בְּמִיתָתָם.
בְּחִיָּהֶם לֹא זָכוּ, וּבְמִיתָתָם זָכוּ. וּמִשּׁוֹם כָּךְ
כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּלָם אֶמֶת
וְזָכוֹת, [וְהֵם] וְחַיִּים עַל הַכֹּל. (קהלת ד) מַזְכִּים הַשָּׁנִים
מִן הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שְׂכָר מַזְכִּ בְּעַמְלָם - אֵלּוֹ
הֵם שְׂמֵתֵעִסְקִים בְּעוֹלָם תְּהֵא לְהוֹלִיד בָּנִים,
שְׂאוֹתָם בָּנִים שְׁהַשְׂאִירוּ, בְּגִלְלָם יֵשׁ לָהֶם שְׂכָר
מַזְכִּ בְּעוֹלָם תְּהֵא וּבְגִלְלָם יוֹרְשִׁים אֲבוֹתֵיהֶם חֵלֶק
בְּעוֹלָם הַהוּא, וּבְאֲרוּהוּ.

בַּא רְאֵה, הַקְדוּשׁ כָּרוּךְ הוּא נוֹטֵעַ אֵילָנוֹת
 בְּעוֹלָם הַזֶּה. אִם הִצְלִיחוּ - יָפֵה. לֹא
 הִצְלִיחוּ - עוֹקֵר אוֹתָם וְשׂוֹתֵל אוֹתָם אֶפְלוּ כַּמָּה
 בְּעַמִּים, וּמִשׁוֹם כֶּךָ כָּל דְּרָכֵי הַקְדוּשׁ כָּרוּךְ הוּא
 הֵן לְטוֹב וּלְתִקּוֹן אֶת הָעוֹלָם.

בַּא אֵל אֲשֶׁת אַחִיךָ וַיִּבֶם אֶתְהָ. שְׁחֵרֵי יְהוּדָה
 וְכָל הַשְּׂבָטִים הָיוּ יוֹדְעִים אֶת זֶה וְעָקֵר
 הַדָּבָר וְהָקָם זָרַע, מִשׁוֹם שְׂאוֹתוֹ הַזָּרַע צָרִיךְ
 לְהַתְתִּיקוֹן הַדָּבָר וְלִגְלֹם גְּלֹם לְתִקּוֹן שְׁלֵא יִפְרֵד
 הַזָּרַע מִשְׂרָשׁוֹ כְּרֵאוֹי, וְהוּ שְׂכָתוֹב (אִיוב לז) וְאָדָם
 עַל עֲפָר יִשׁוּב.

וּכְשֶׁנִּתְקַן אַחַר כֶּךָ כְּרֵאוֹי, אֵלוּ מִשְׂתַּכְּחִים
 בְּעוֹלָם הַהוּא, מִשׁוֹם שֶׁהַקְדוּשׁ כָּרוּךְ
 הוּא מִתְרַצֶּה בָהֶם, וּמִשׁוֹם כֶּךָ כְּתוֹב (קֹהֶלֶת ד)
 וְשָׁכַח אֲנִי אֶת הַמִּתִּים שְׂכָכָר מִתּוֹ, דּוֹקֵא, מִן
 הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עֲדָנָה. מַה זֶה עֲדָנָה? כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר (בְּרֵאשִׁית יח) אַחֲרֵי בְלַתִּי הִיָּתָה לִי עֲדָנָה,
 וְכָתוֹב (אִיוב לג) יִשׁוּב לִימֵי עֲלוֹמָיו.

וְטוֹב מִשְׁנִיחֵם אֵת אֲשֶׁר עָדֵן לֹא הָיָה [שְׁלֹא שָׁב לִימֵי
 עֲלוּמָיו] אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע אֲשֶׁר
 נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. וְטוֹב מִשְׁנִיחֵם אֵת אֲשֶׁר עָדֵן
 לֹא הָיָה, שְׁלֹא שָׁב לִימֵי עֲלוּמָיו וְלֹא צָרִיךְ
 לְהִתְתַּקֵּן וְלֹא סוֹבֵל חַטָּאִים רְאוּשׁוֹנִים, מִשּׁוּם
 שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (דף קפח ע"א) נָתַן לוֹ מְקוֹם מְתַקֵּן
 בְּעוֹלָם תְּהוּא בְּרֵאוּי.

בֵּא רְאֵה מַה כְּתוּב? (קהלת ח) וּבְכֵן רְאִיתִי רְשָׁעִים
 קְבָרִים וְגו', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִשּׁוּם שֶׁתְּקַדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד וְלֹא רוֹצֵה לְכַלּוֹת אֶת
 הָעוֹלָם, אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר, וְכָל דְּרָכָיו בְּלֵם אֱמֶת
 וְזִכּוֹת לְהִיטִיב לָהֶם בְּעוֹלָם תְּהוּה וּבְעוֹלָם תְּבֵא.
 אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ
 הָאֱמֶת, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (תהלים לו) צַדִּיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ.
 וַיִּרַע בְּעֵינַי ה' אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמַת גַּם אֶתּוֹ. רַבִּי חֲזִיָּא
 פְּתַח, (קהלת יא) בִּבְקָר זֶרַע אֶת זֶרַעוֹ וְלַעֲרַב
 אֵל תַּנַּח יָדָךְ וְגו'. בֵּא רְאֵה כִּפְּחָה רְאוּי לְאָדָם
 לְהִזְוֵהר מִחַטָּאִיו וּלְהִזְוֵהר בְּמַעֲשָׂיו לְפָנֵי תְּקַדּוּשׁ

בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוֹם שְׂכַמָּה שְׁלוּחִים וְכַמָּה מְמַנִּים הֵם
 בְּעוֹלָם שָׁהֵם הוֹלְכִים וּמַשׁוּטְטִים וְרוֹאִים אֶת מַעֲשֵׂי
 בְּנֵי הָאָדָם וּמַעֲיָדִים עָלָיו [ו"ח עליהם], וְהַכֹּל כְּתוּבִים
 בַּסֵּפֶר.

וּבֵא וּרְאֵה, בְּכֹל אוֹתָם הַחֲטָאִים שֶׁנִּטְמָא בָּהֶם
 הָאָדָם יוֹתֵר בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהוּ חֲטָא שֶׁנִּטְמָא
 בּוֹ אָדָם יוֹתֵר בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא - מִי
 שֶׁשׁוֹפֵךְ זֵרַעוֹ לְרִיק וּמוֹצִיא זֵרַע לְחִנָּם בְּיַד אִוֹ בְּרַגְלֵ
 וְנִטְמָא בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חַפְזִין
 רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךְ רָע.

בְּגִלְגַּל זֶה לֹא נִכְנָם לְמַחֲצָה וְלֹא רוֹאֵה תֵּאֵר פָּנָיו
 שֶׁל עֵתִיק יוֹמִין, כְּמוֹ שֶׁלְמִדְנּוֹ, כְּתוּב כָּאֵן
 לֹא יִגְדֹךְ רָע, וְכְתוּב וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינַי
 ה', וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כְּתוּב (ישעיה א) יְדִיכֶם דְּמִים מְלֵאוּ.
 אֲשָׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הָאִישׁ שֶׁיֵּרָא מִרְבוּנוֹ וַיְהִיָּה שְׁמוֹר
 מִדְּרָךְ רָעָה, וַיִּטְהַר עֲצָמוֹ לְהַשְׁתַּדֵּל בְּיִרְאֵת רְבוּנוֹ.

בֵּא רְאֵה, בַּבִּקּוּר זֵרַע [את] זֵרַעְךָ. תִּפְסוּק הַזֶּה
 בְּאֵרוֹהוּ, בַּבִּקּוּר - וְהוּ בּוֹמֵן שֶׁאָדָם עוֹמֵד

בְּכַחוּ וַיְהִיָּה בְּעֵלוֹמָיו, אָז יִשְׁתַּדֵּל לְהוֹלִיד בְּנִים עִם
אִשָּׁה שְׂרָאוּיָה לוֹ, שְׂכָתוֹב בַּבְּקָר זָרַע אֶת זֶרְעוֹ.

שְׁתָּרִי אִזּוּ הוּא הַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכז) כְּחֲצִים
בְּיַד גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים, מִשּׁוּם שֶׁיִּכּוֹל
לְלַמַּד אוֹתָם דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא, וַיְהִיָּה לוֹ
שָׂכָר טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא, שְׂכָתוֹב אֲשֶׁרִי הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר
מִלֵּא אֶת אֲשַׁפְתּוֹ מֵהֶם לֹא יבּוֹשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת
אוֹיְבֵים בַּשַּׁעַר. לֹא יבּוֹשׁוּ - בְּעוֹלָם הַהוּא, בְּזְמַן
שֶׁבְּעָלֵי הַדִּין יבּוֹאוּ לְקַטְרֵג עָלָיו, שְׂאִין לָךְ שָׂכָר
טוֹב בְּעוֹלָם הַהוּא כְּמוֹ הַהוּא שֶׁמִּלְּמַד אֶת בְּנוֹ
יִרְאֶת רַבּוֹנוֹ בְּדְרָכֵי הַתּוֹרָה.

בֵּא רְאֵה מָה אָמַר בְּאַבְרָהָם, שְׂכָתוֹב (בראשית יח) כִּי
יִדְעֵתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יַצִּיחַ אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ
אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, וְעַל
כֵּן אוֹתָהּ הַזְּכוּת קִיַּמַת לוֹ בְּעוֹלָם הַהוּא אֲנֵל כָּל
בְּעָלֵי הַדִּין.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ בַּבְּקָר זָרַע אֶת זֶרְעוֹ, וְלָעָרֵב אֵל תִּנַּח
יָדְךָ - אֲפִלוּ בִימֵי הַזְּקֵנָה, שֶׁהוּא הַזְּמַן

שְׂאֲרָם זָקֵן, [לא יאמר בְּכֹר הַשְּׂמִדָּלְתִי וְנִי לֹה או - בְּכֹר הַשְּׂמִדָּלְתִי וְאִינִי
 יְכוּל, וְכַעַת שְׂאֵנִי זָקֵן אִינִי רוּצָה. וְעַם כָּל זֶה] מַה כְּתוּב? אֵל תִּנַּח
 יָדְךָ. לֹא יִנִּיחַ מִלְּהוֹלִיד בְּעוֹלָם הַזֶּה. מָה הַפְּעָם?
 מִשּׁוּם שֶׁלֹּא תִדַּע אֵיזָה יִכְשַׁר הַזֶּה אוּ זֶה. לְפָנַי
 הָאֱלֹהִים - בְּדִי שִׁיעֲמֵדוּ בְּשִׁבְלִי בְּעוֹלָם הַהוּא.

וְעַל כֵּן כְּתוּב (תהלים קכז) הִנֵּה נִחַלְתָּ ה' בְּנִים. זֶהוּ
 צָרוּר הַנְּשָׁמוֹת, הַצָּד שֶׁל הָעוֹלָם הַבֹּא.
 וְלִנְחֹלָה הַזֶּה, מִי מְזַכֵּה אֶת הָאָדָם לְהַכְנִים לְאוֹתָהּ
 נִחַלְתָּ ה'? הַכְּנִים. אוֹתָם הַכְּנִים מְזַכִּים אוֹתוֹ
 לְנִחַלְתָּ ה', וְעַל כֵּן אֲשַׁרִי אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁמְזַכֵּה
 אוֹתָם לְלַמֵּד אוֹתָם וְדַכִּי הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְּכַאֵר.

וְתַסֵּר בְּגִדֵי אֱלֻמְנוּתָהּ מֵעֲלֶיהָ וְגו'. בֹּא רֵאֵה, תְּמָר
 הִיְתָה בַת כַּהֵן, וְכִי תִעָלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהִיא
 הִלְכָה בְּדִי לְזִנוּת עִם חָמִימָה? שְׁחֲרִי הִיא, צְנִיעוּת
 נִמְצְאָה בָּהּ תָּמִיד. אֲלָא הִיא הִיְתָה צְדֻקָתָה,
 וּבְחֻכְמָה עֲשִׂתָה אֶת זֶה, שְׁחֲרִי הִיא לֹא הִפְקִידָה
 אֶת עֲצָמָהּ אֵלָיו, אֲלָא מִשּׁוּם שֶׁיִּדְעָה יְדִיעָה
 וּבְחֻכְמָה הַתְּבוּנָה, וְעַל כֵּן הִיא בָּאָה אֵלָיו לַעֲשׂוֹת

[עמ'ו] חֶסֶד וְאַמֶּת, וְעַל זֶה בָּאָה [בַּפְּרָהֶסְיָא] וְהַשְׁתַּדְּלָה
בְּעֶסֶק תְּהִיָּה.

בֵּא רְאֵה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא יִדְעָה יְדִיעָה וְהַשְׁתַּדְּלָה
בְּעֶסֶק זֶה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה שָׁם סִיּוּעַ

בַּמַּעֲשֵׂה הַהוּא וּמִיָּד הַתְּעַבְרָה, וְהַכֹּל הִיָּה (דף קפח ע"ב)
מִמֶּנּוּ. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא הִבִּיא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֹתָם בָּנִים מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת? לָמָּה מוּזוּ? אֵלֶּא
וְדַאי שֶׁהִיא הַצְּרֻכָּה לַמַּעֲשֵׂה תְהִיָּה וְלֹא אִשָּׁה
אַחֶרֶת.

שְׁתֵּי נָשִׁים הָיוּ שִׁמְחֵן נִבְנָה הַיָּדַע שֶׁל יְהוּדָה,
וּבָאוּ מֵחֵן דָּוִד הַמְּלִךְ וּשְׁלֹמֹה הַמְּלִךְ וּמְלִךְ
הַמְּשִׁיחַ, וּשְׁתֵּי הַנָּשִׁים הִלְלוּ זֶה כְּמוֹ זֶה, תָּמַר
וְרוּת שִׁמְחוּ בְּעֲלִיָּהֶן בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהֵן הַשְׁתַּדְּלוּ
לַמַּעֲשֵׂה תְהִיָּה.

תָּמַר הַשְׁתַּדְּלָה אֶצֶל חַמִּיָּה, שֶׁהוּא יוֹתֵר קְרוֹב
לְבָנָיו שִׁמְחוּ. מָה הַטַּעַם הִיא הַשְׁתַּדְּלָה
אֶצֶּלוֹ? שְׁכַתוֹב כִּי רָאָתָה כִּי גָדַל שִׁלָּה וְהִיא לֹא

נְתַנָּה לוֹ לְאִשָּׁה, וּמִשּׁוּם זֶה הִשְׁתַּדְּלָה בַּמַּעֲשֵׂה
הַזֶּה אֲצֵל חַמִּיתָּ.

רוֹת מִת בַּעֲלָהּ, וְאַחַר כֵּן הִשְׁתַּדְּלָה בַּמַּעֲשֵׂה
הַזֶּה אֲצֵל בַּעַז, שְׂפָתוֹב (רוֹת ג) וְתַגֵּל
מִרְגְּלֵתִיו וְתִשְׁכַּב, וְהִשְׁתַּדְּלָה עִמּוֹ, וְאַחַר כֵּן
הוֹלִידָה אֶת עוֹבֵד. וְאִם הִיא מֵר, לָמָּה לֹא יֵצֵא
עוֹבֵד מֵאִשָּׁה אַחֲרָתָּ? אֵלָּא וְדַאי הִיא הַצְּרָכָה
וְלֹא אִשָּׁה אַחֲרָתָּ. וּמִשְׁתִּי אֵלּוֹ נִבְנָה וְנִתְקַן וְרַעוּ
שָׁל יְהוּדָה, וְשִׁתִּיחֵן עָשׂוּ בְּכִשְׁרוֹת, לַעֲשׂוֹת חֶסֶד
עִם אוֹתָם הַמֵּתִים לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם לְאַחַר מִבְּנֵי.

וְזֶהוּ כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ד) וְשִׁכַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים
שֶׁכָּבְדוּ מֵתוֹ, שִׁחֲרֵי כְּשִׁחֲרוּ חַיִּים בְּהַתְּחִלָּה,
לֹא הָיָה בָּהֶם שִׁכַּח [ו"ח וְאַחַר כֵּן הִנֵּה בָּהֶם שִׁכַּח], וְשִׁתִּיחֵן
הִשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד וְאַמֵּת עִם אוֹתָם הַמֵּתִים,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא סִיעַ בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה וְהַכֹּל
הָיָה כְּרֵאוֹי. אֲשֶׁרִי הוּא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה
יוֹמָם וְלַיְלָה, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע א) וְהַגִּיתָּ כּוֹ יוֹמָם

וְלִילָה לְמַעַן תִּשְׁמַר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַכְּתוּב בּוֹ כִּי
אָז תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶךָ וְגו'.

וְיוֹסֵף הוֹרֵד מִצְרַיִם וַיִּקְנֶהוּ פוֹטִיפַר וְגו'. [מה

כתוב למעלה? ויבר יהודה ויאמר. הוא אמר לאביו הכר נא וגו',

ועל כן ויבר יהודה. וכתוב והנה תאומים בכמנה. תאומים היו מקדם לכן אחים

היו. רבי חזקיה אמר, לא כך נשמע, אלא פנים אחרים נולדו. אמר רבי אבא,

משום כך השתדלה למצא האבדה שנאבדה בא ראה מה כתוב, ויהי כמשיב ידו

והנה יצא אחיו ותאמר מה-פראת עליך פרוץ. רמז כאן התפרצות ראשונה שפרץ

זה שמת עליו, כמשמע שכתוב פראת עליך, התפרצות בגלל שהצטרפת להטריח

לאדוניה, ומשום כך התפרצות תעשה בשאר אמות עובדי עבודת כוכבים ומזלות.

ועל זה ויקרא שמו פרוץ. ולאחר שכל מעשה של יהודה נאמר שיהודה מכר לו

ליוסף, והוא גרם לו לכל זה, שאם יהודה הנה אומר נחזיר אותו לאבינו, היו עושים

לו אחיו כך, ועל זה הורידו אותו אחיו משלמנו שעליהם. ולכסוף שגלה מאחיו

ובא עליו כל זה, תור ואמר ויוסף הורד מצרימה] מה זה הורד?

שהסבים הקדוש פרוץ הוא לאותו המעשה לקיים

את הגזירה שלו שגזר בין הכתרים, שכתוב (בראשית

טו) ידוע תדע כי גר יהיה זרעך וגו'. ויקנהו

פוטיפר, לצד החטא קנה אותו.

פָּתַח וְאָמַר, (איו"ב ט) הָאֵמֶר לַחֶרֶם וְלֹא יִזְרַח וּבְעַד
 כּוֹכְבִים יַחְתֵּם. כֹּה רָאָה, שְׂבָעָה כּוֹכְבִים
 עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָקִיעַ, וּבְכָל רָקִיעַ וּרְקִיעַ
 יֵשׁ כֹּמֵה שְׂמָשִׁים מְמַנִּים לְשִׁמוּשׁוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא.

מִשׁוּם שֶׁאֵין לָךְ שְׂמֵשׁ אִם מְמַנָּה שְׂאִין לוֹ עֲבוּדָה
 וְשִׁמוּשׁ לְאֲדוֹנָהּ, וְעוֹמְדִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד
 עַל אוֹתוֹ הַשְּׂמֵשׁ שְׁנַת־מִנָּה בּוֹ, וְכָל אֶחָד יוֹדֵעַ
 עֲבוּדָתוֹ לְשִׁמֵשׁ.

מֵהֶם שְׂמֵשִׁים בְּשִׁלְיֹת רַבּוֹנָם וּמִפְקָדִים
 בְּעוֹלָם עַל כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם, וּמֵהֶם
 שְׂמֵשִׁבְחִים אוֹתוֹ, וְהֵם [הַרְי] מִפְקָדִים עַל הַשִּׁירָה.
 וְאֵף עַל גַּב שָׁהֶם מִפְקָדִים עַל זֶה, אֵין לָךְ כָּל חֵיל
 בְּשָׂמִים וְכוֹכְבִים וּמְזוֹלוֹת שְׂכָלָם לֹא מִשְׂבְּחִים אֶת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

שְׁתָּרִי בְּשָׁעָה שְׁנַכְנָם הַלְיָלָה, אִם נִפְרָדִים שְׁלֹשָׁה
 צָדָדִים מִחֲנוֹת לְשִׁלְשֵׁת צָדָדֵי הָעוֹלָם,

וּבְכָל צַד וְצַד אֵלֶּה אֱלֹפִים וְרַבּוֹא רַבּוֹת, וְכֹלָם
מִמְּנִים עַל (דף קפט ע"א) הַשִּׁירָה.

שְׁלֹשָׁה מִחֲנוֹת הֵם, וְחִיָּה קְדוֹשָׁה אַחַת מִמֶּנָּה
עֲלֵיהֶם וְעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, וְכֹלָם מִשְׁבָּחִים
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שְׁפָא הַבֶּקֶר. כְּשֶׁפָּא
הַבֶּקֶר, כָּל אוֹתָם שְׁבַצַד דְּרוּם וְכָל הַכּוֹכְבִים
שְׁמַאֲרִים, כֹּלָם מִשְׁבָּחִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה
לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח) בָּרֶן יַחַד
כְּכִי בִקֵר וַיִּרְיֵעוּ כָּל פְּנֵי אֱלֹהִים. בָּרֶן יַחַד כְּכִי
בִקֵר - אֵלֹו הַכּוֹכְבִים שְׁבַצַד דְּרוּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(בראשית יט) וַיִּשְׁבְּחֵם אֲבָרְהָם בַּבֶּקֶר. וַיִּרְיֵעוּ כָּל פְּנֵי
אֱלֹהִים - אֵלֹו הֵם שְׁבַצַד שְׁמַאֲל שְׁנִכְלָלוּ בַּיָּמִין.

וְאִזּוּ מֵאִיר הַבֶּקֶר, וַיִּשְׂרָאֵל נוֹשְׂאִים שִׁירָה
וּמִשְׁבָּחִים לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בַּיּוֹם, שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים בַּיּוֹם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ פְּעָמִים שָׁל הַלַּיְלָה,
וְעוֹמְדִים אֵלֶּה כְּנֶגֶד אֵלֶּה, עַד שְׁמַתְעֵלָה כְּבוֹדוֹ שָׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה כְּרָאוּי, וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מַתְעֵלָה בַּשֶּׁשׁ הַלָּלוּ.

אוֹתָהּ הִחִיָּה הַקְדוֹשָׁה שְׁעוֹמְדַת עֲלֵיהֶם לְמַעַלָּה,
 עוֹמְדַת עַל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה כִּדְרֵי לְתַקֵּן
 הַכֹּל כְּרָאוּי. מַה כָּתוּב בָּהּ? (מִשְׁלֵי ל"א) וַתִּקֶּם בְּעוֹד
 לַיְלָה וַתַּיָּזֵן מְרַף לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרֹתֶיהָ. וַתַּיָּזֵן
 מְרַף לְבֵיתָהּ - אֵלּוּ אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שְׁלֹמְעָלָה.
 וְחַק לְנַעֲרֹתֶיהָ - אֵלּוּ הַמַּחֲנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה.
 וּמִשׁוּם כֵּן כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַלָּה
 מִכָּל הַצְּדָדִים, מִמַּעַלָּה וּמִמַּטָּה, וְעַל כֵּן הַכֹּל
 תָּיָה [הוּא] עוֹמֵד בְּרִשְׁוֹתוֹ וְהַכֹּל הוּא בְּרִצּוֹנוֹ.

(אֵיוב ט) הָאֵמֵר לְחָרָם וְלֹא יוֹרָח - רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר
 זֶה יוֹסֵף. וּבָעַד כּוֹכְבִים יַחְתָּם - אֵלּוּ הֵם אֶחָיו,
 שְׁכַתוֹב בָּהֶם וְאֶחָד עָשָׂר כּוֹכְבִים מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ.
 דָּבָר אַחֵר, הָאֵמֵר לְחָרָם - זֶה יַעֲקֹב בְּשַׁעַה
 שֶׁאָמְרוּ לוֹ הִכָּר נָא. וְלֹא יוֹרָח - בְּשַׁעַה
 שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִפָּנָיו הַשְּׂכִינָה. וּבָעַד כּוֹכְבִים יַחְתָּם
 - מִשׁוּם כֵּן נִחַתָּם וְנִסְתָּם הָאֵוֶר שֶׁלוֹ, הַשְּׂמֶשׁ
 חָשַׁךְ וְהַכּוֹכְבִים לֹא הֵאִירוּ, מִשׁוּם שִׁיּוֹסֵף נִפְרַד
 מֵאֲבָיו. וּבֹא וּרְאֵה, מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁל אוֹתוֹ
 הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל יוֹסֵף, נִפְרַד יַעֲקֹב מִשְׁמוֹשׁ הַמַּטָּה,

וּנְשֹׂאֵר אֲבִל עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהִתְבַּשֵּׂר בְּשׁוֹרֵת
יוֹסֵף.

וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מִצְלִיחַ וַיְהִי בְּבֵית
אֲדֹנָיו וְגו'. רַבֵּי יוֹסֵי פָתַח, (תהלים לו) כִּי ה'
אֵהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם
נִשְׁמְרוּ. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֲרוּחֵוּ בְּאֲבְרָהָם. אֶת
חֲסִידָיו, כְּתוּב חֲסִידוֹ, וְהָרִי נִתְּבֵאֵר.

בֹּא רֵאֵה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַצְּדִיקִים הוֹלְכִים,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָם וְלֹא עוֹזֵב
אוֹתָם. דָּוִד אָמַר (שם כג) גַּם כִּי אֵלֶךְ בְּגֵיא צְלָמוֹת
לֹא אֵירָא רָע כִּי אֶתָּה עִמָּדִי שְׁבִטָךְ וּמִשְׁעֲנֵתְךָ
וְגו'. בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַצְּדִיקִים הוֹלְכִים, הַשְּׂכִינָה
הוֹלֶכֶת עִמָּהֶם וְלֹא עוֹזֶבֶת אוֹתָם.

יוֹסֵף הֵלֶךְ בְּגֵיא צְלָמוֹת וְהוֹרִידוּ אוֹתוֹ לְמִצְרַיִם
- הַשְּׂכִינָה הִיָּתָה עִמּוֹ, זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיְהִי
ה' אֶת יוֹסֵף. וּמִשׁוֹם שֶׁשְּׂכִינָה הִיָּתָה עִמּוֹ - בְּכָל
מָה שֶׁהִיָּה עוֹשֶׂה, הִיָּה מִצְלִיחַ בְּיָדוֹ. שְׂאֵפְלוֹ מַה
שֶׁהִיָּה בְּיָדוֹ וְהִיָּה מְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ אֲדוֹנּוֹ בְּגִנּוֹן אַחַר

- הָיָה מִתְהַפֵּךְ בְּיָדוֹ לְאוֹתָהּ הַצּוֹרֶה שְׂרָצוֹן אֲדוֹנָו
 הָיָה רוֹצֵה בָּהּ, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּרָא אֲדוֹנָיו כִּי ה'
 אֵתוֹ וְכָל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ.
 מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ וַדַּאי, כִּי ה' אֵתוֹ.

בֹּא רְאֵה, וַיֵּדַע אֲדוֹנָיו כִּי ה' אֵתוֹ לֹא כְּתוּב,
 אֲלֵא וַיֵּרָא אֲדוֹנָיו, שְׁהָרִי בְּעֵינָיו הָיָה רוֹצֵה
 מַעֲשֵׂה נִסִּים בְּכָל יוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה
 בְּיָדוֹ, וְעַל כֵּן וַיִּבְרָךְ ה' אֶת בֵּית הַמַּצְרִי בְּגִלְלָה
 יוֹסֵף. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אֶת הַצְּדִיקִים,
 וּבְגִלְלָה הוּא שׁוֹמֵר אֶת הַרְשָׁעִים, שְׁהָרִי הַרְשָׁעִים
 מִתְּבַרְכִּים מִשׁוּם הַצְּדִיקִים. כָּמוֹ כֵּן כְּתוּב (שְׁמוּאֵל-ב'
 1) וַיִּבְרָךְ ה', אֶת בֵּית עֶבֶד אָדָם, [חַגְתִּי] בְּעֵבֹר
 אֲרוֹן הָאֱלֹהִים.

הַצְּדִיקִים, מִתְּבַרְכִּים הָאֲחֵרִים בְּגִלְלוֹן, וְהֵם לֹא
 יָכְלוּ לְהַזִּיז [ס"א לְהַנְצִיל] בְּזִכּוֹתָם, וְהָרִי
 פְּרִשׁוּהָ. יוֹסֵף הִתְבַּרַךְ אֲדוֹנָיו בְּגִלְלוֹ, וְהוּא לֹא
 יָכָל לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ בְּזִכּוֹתוֹ וּלְצַאֵת לְחַרוֹת.

וְאַחַר כֵּן הִכְנִים אוֹתוֹ לְבֵית הַסֵּהר, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קה) עָנּוּ בַכֶּכֶל רַגְלוֹ בְּרוֹל
כָּאֵה נִפְשׁוֹ, עַד שֶׁלְאַחַר מִכֵּן הִקְדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא
הוֹצִיא אוֹתוֹ לַחֲרוֹת וְהִשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ
מִצְרַיִם. וּמִשׁוֹם כֵּן כָּתוּב וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידוֹ
לְעוֹלָם (דף קפט ע"ב) נִשְׁמְרוּ. כָּתוּב חֲסִידוֹ וְנִתְכַבֵּר,
וְהִקְדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא מִגֵּן עַל הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם תְּהִי
וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי
כֵּן לְעוֹלָם יְרִנְנוּ וְתִסַּךְ עֲלֵימוֹ וַיַּעֲלֶצוּ כֵּן אֶהְיֶה
שְׂמֵךְ.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּשָּׂא אִשְׁתּוֹ אֶדְנָיו
אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף. רַבִּי חֵינָא פִתַּח וְאָמַר,
(שם קג) כָּרְכוּ ה' מִלְּאָכְיוֹ גִּבְרֵי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ
לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ בֵּא רֵאָה כַּמָּה צְרוּךְ הָאָדָם
לְהִשְׁמַר מִחֲטָאָיו וּלְלַבֵּת בְּדָרְךְ מִתְקַנֵּת, כִּדִּי
שֶׁלֹּא יָסִיט אוֹתוֹ תֵּיצַר תָּרַע הֵהוּא, שֶׁהוּא
מִקְטָרֵג לוֹ כָּל יוֹם וַיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

וּמִשׁוּם שֶׁהוּא מְקַטְרֵג לוֹ תָּמִיד, צָרִיךְ הָאָדָם
 לְהִתְנַבֵּר עָלָיו וּלְהִתְעַלּוֹת עָלָיו בְּמָקוֹם
 שֶׁל חֶזֶק, שֶׁצָּרִיךְ לְהִיזוֹת גּוֹבֵר עָלָיו וּלְהִשְׁתַּתֵּף
 בְּמָקוֹם שֶׁל גְּבוּרָה, מִשׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם גּוֹבֵר
 עָלָיו, אִזּוֹ הוּא בּוֹצֵר הַגְּבוּרָה וְנִדְבֵק בּוֹ לְהִתְנַבֵּר,
 וּמִשׁוּם שֶׁאוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע תְּקִיף, צָרִיךְ הָאָדָם
 לְהִיזוֹת תְּקִיף מִמֶּנּוּ.

וּבְנֵי הָאָדָם הִלְלוּ שְׂמֵתֵינְבָרִים, נִקְרְאִים גְּבוּרֵי
 כַח, שֶׁיִּמָּצֵא מִיָּן עִם מִיָּנוּ, וְיֵאלּוּ הֵם
 מִלְּאֲכָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכַּאֲשֶׁם מַצֵּד
 הַגְּבוּרָה הַקְּשָׁה, לְהִתְנַבֵּר עָלָיו, גְּבוּרֵי כַח עֲשִׂי
 דְּבָרוֹ. בְּרָכוּ ה' מִלְּאֲכָיו - כְּמוֹ יוֹסֵף שֶׁנִּקְרָא
 צַדִּיק וְגִבּוֹר וְשָׁמַר בְּרִית הַקְּדוֹשׁ הַרְשׁוּמָה בְּתוֹכוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, מַה
 זֶה הֵיא? הֵרִי פִרְשׁוּתָהּ, מָקוֹם זֶה שֶׁיֵּצֵר הָרַע
 מְקַטְרֵג, שֶׁהוּא הַדְּרָגָה אַחַר הַדְּבָרִים. מִשׁוּם
 שֶׁיוֹסֵף נָתַן לוֹ מָקוֹם לְקַטְרֵג, שֶׁהִיָּה יוֹסֵף מְסֻלָּם
 בְּשַׁעְרוֹ וּמִתְקַן אֶת עֲצָמוֹ וּמְקַשֵּׁט אוֹתוֹ, אִזּוֹ נָתַן

מקום לַיַּצֵּר הָרַע לְקַטְרֵג, שְׁאֵמֵר: וְמָה אָבִיו
מִתְאַבֵּל עָלָיו, וַיּוֹסֶף מְקַשֵּׁט אֶת עַצְמוֹ וּמִסְלֵם
בְּשִׁעְרוֹ?! אִזּוֹ הַתְּנָרָה בּוֹ הַדָּב וְקַטְרֵג לוֹ.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. פֶּאֶר רְאֵה, בְּזִמְנֵי
שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁנֵּיחַ בְּעוֹלָם לְדוֹן
אוֹתוֹ וּמוֹצֵא רְשָׁעִים בְּעוֹלָם, מַה כְּתוּב? (דברים יא)
וְעַצֵּר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מְטָר וְהֶאֱדָמָה לֹא
תִּתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. וְאִזּוֹ - וְאֵבֶדְתֶּם מִהֲרָה. שְׁחַרְי
מִשׁוֹם תְּמַאי בְּנֵי הָאָדָם הַשָּׁמַיִם נִעְצָרִים וְלֹא
נִזְהָגִים בְּחֻקֹּתֵיהֶם כְּרֵאוּי.

וּבֹא וּרְאֵה, אוֹתָם שְׁלֹא שׁוֹמְרִים אֶת בְּרִית
הַקְדֵּשׁ הַזֶּה, גּוֹרְמִים הַתְּפָרְדוֹת בֵּין יִשְׂרָאֵל
לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִיִּם, מִשׁוֹם שְׁכַתוּב וְסֻרְתָּם
וְעַבְדְּתָם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהַשְׁתַּחֲוִיתָם לָהֶם,
וְכַתוּב וְעַצֵּר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מְטָר. שְׁזֵהוּ
כְּמוֹ שְׁמִשְׁתַּחֲוָה לְאֱלוֹהֵי אֲחֵר, שְׁמִשְׁקָר בְּאוֹת
הַבְּרִית הַקְדוּשָׁה הַזֶּה.

וְכֹאֲשֶׁר הִבְרִית הַקְדוֹשָׁה נִשְׁמְרֶת בְּעוֹלָם
 בְּרֵאוּי, אִזּוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן
 בְּרָכוֹת לְמַעַלָּה לְהַרְיֵק בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (תהלים סח) גֹּשֶׁם נְדָבוֹת תִּנְיֵף אֱלֹהִים נִחְלָתֶךָ וְנִלְאַחַ
 אֶתָּה כּוֹנֵנֶתָּה. גֹּשֶׁם נְדָבוֹת - זֶהוּ גֹשְׁמֵי רְצוֹן,
 בְּשִׁמְתֵרְצָחַה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
 וְרוֹצֵחַ לְהַרְיֵק לָהּ בְּרָכוֹת, אִזּוּ נִחְלָתֶךָ וְנִלְאַחַ
 אֶתָּה כּוֹנֵנֶתָּה.

נִחְלָתֶךָ - הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נִחְלָתוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) יַעֲקֹב
 חֶבֶל נִחְלָתוֹ. וְנִלְאַחַ - זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא
 נִלְאַחַ בְּאֶרֶץ אֶתְרֶת. שֶׁהִיא צִמְאָה לְשִׁתוֹת, וְאִזּוּ
 הִיא נִלְאַחַ. וּכְשֵׁאוֹתוֹ גֹּשֶׁם שֶׁל רְצוֹן נִתֵּן, אִזּוּ אֶתָּה
 כּוֹנֵנֶתָּה.

וְעַל כֵּן שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם, כֻּלָּם עוֹמְדִים עַל
 חֲקִיּוֹם תְּהֵא, שְׁכֵתוֹב (ירמיה לב) אִם לֹא בְרִיתִי
 יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי, וּמִשׁוֹם
 כֶּף צָרִיךְ לְחִזְקָה בְּנֵה, וַתְּרִי פִרְשׁוֹתָ. וּמִשׁוֹם כֶּף

בְּתוֹב וַיְהִי יוֹסֵף יִפֶּה תֹאֵר וַיִּפֶּה מְרֹאֶה, וַאֲחֲרָיו
בְּתוֹב וַתִּשָּׂא אִשָּׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף.

וַיְהִי כְּדַבְּרָה אֵל יוֹסֵף יוֹם יוֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח
וַאֲמַר, (משלי ו) לְשִׁמְרֵךְ מֵאִשָּׁת רָע וְגו'. אֲשֶׁרִי

הַצְּבִיּוֹת שְׂיִוְדָעִים אֶת הַרְבֵּי הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
לְלֶכֶת בָּהֶם, מִשׁוֹם שֶׁהֵם מְשַׁתְּדָלִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם
וְלַיְלָה, שְׂכָל מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלַיְלוֹת,
נוֹחַל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת - הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְהָעוֹלָם

(דף קצ ע"א)

הַתַּחְתּוֹן. נוֹחַל אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה - אֵף עַל גַּב שְׂאִין
הָאָדָם מִתְעַסֵּק בָּהּ לְשִׁמָּה. וַיּוֹרֵשׁ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
הַהוּא - בְּשִׁמְתַעֲסֵק בָּהּ הָאָדָם לְשִׁמָּה.

בֵּן רֵאָה מִה בְּתוֹב, (משלי ג) אַךְ יָמִים בְּיַמִּינָהּ
בְּשִׂמְאֵלָה עֵשֶׂר וְכָבוֹד. אַךְ יָמִים בְּיַמִּינָהּ -
מִי שֶׁהוֹלֵךְ לְיַמִּין הַתּוֹרָה, אַךְ שָׁל חַיִּים הוּא
לְעוֹלָם הַבָּא, שְׂזוּכָה שֵׁם לְכָבוֹד הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא
כָּבוֹד וְכֶתֶר לְהַתְעַפֵּר עַל הַכֹּל, שֶׁכֶּתֶר הַתּוֹרָה הוּא
בְּעוֹלָם הַהוּא. בְּשִׂמְאֵלָה עֵשֶׂר וְכָבוֹד - בְּעוֹלָם הַזֶּה,

שָׁאֵף עַל גַּב שְׂאִינֹו מִתְעַסֵּק בָּהּ לְשִׁמָּה, וְזֹכֶה
בְּעוֹלָם הַיּוֹם לְעֵשֶׂר וְכַבּוֹד.

שְׁתַּרְי רַבִּי חֵיָא, בַּאֲשֶׁר בָּא מִשָּׁם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
קָרָא בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁחָיו פָּנָיו מְאִירִים כְּמוֹ
הַשֶּׁמֶשׁ, וּבִשְׁחָיו עוֹמְדִים לְפָנָיו כָּל אוֹתָם שְׁעֵסְקוּ
בַּתּוֹרָה, הָיָה אוֹמֵר: זֶה הַשְּׁתֵּדֵל בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה, וְזֶה
לֹא הַשְּׁתֵּדֵל לְשִׁמָּה. וְהָיָה מִתְפַּלֵּל עַל אוֹתוֹ
שְׂמֵתֵעֶסֶק לְשִׁמָּה, שְׂכַךְ יִהְיֶה תָמִיד וְיִזְכֶּה לְעוֹלָם
הַבָּא. וּמִתְפַּלֵּל עַל אוֹתוֹ שֶׁלֹּא הִתְעַסֵּק לְשִׁמָּה,
שְׂיִבֵא לְהִתְעַסֵּק בָּהּ לְשִׁמָּה וְיִזְכֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם.

יּוֹם אֶחָד רָאָה תַלְמִיד אֶחָד שֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה
וּפָנָיו מוֹרִיקִים. אָמַר, וַדַּאי מְהַרְהֵר בְּעֵבְרָה
הוּא זֶה. אָחֹז אוֹתוֹ לְפָנָיו, וְהִמְשִׁיךְ עָלָיו דְּבָרֵי
תּוֹרָה עַד שֶׁהִתְיַשְּׁבָה רוּחוֹ בְּתוֹכוֹ. מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם
וְהִלָּאָה שָׁם עַל רוּחוֹ שֶׁלֹּא יִרְדֹּף אַחֵר אוֹתָם
הַמְהַרְהֵרִים הַרְעִים וְיִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשִׂאָרָם רוּאָה שְׂפָאִים אֵלָיו
הַמְהַרְהֵרִים רְעִים, יִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְאִזּוֹ

יַעֲבְרוּ מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּשֵׁאוֹתוֹ הֵצֵד
הָרַע בָּא לְפָתוֹת אֶת הָאָדָם, יִמְשֹׁךְ אוֹתוֹ לַתּוֹרָה,
וַיִּפְרֹד מִמֶּנּוּ.

בֹּא רֵא, שְׂהֵנָה שְׂנִינּוּ, שְׂכַאֲשֶׁר הֵצֵד הָרַע הָיָה
עוֹמֵד לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁטִין עַל
הָעוֹלָם מִשׁוֹם מַעֲשִׂים רָעִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
חָם עַל הָעוֹלָם, וְנוֹתֵן עֵצָה לְבְנֵי אָדָם לְהִנָּצֵל
מִמֶּנּוּ, וְלֹא יוּכַל לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם וְלֹא עַל מַעֲשֵׂיהֶם.
וּמָה הִיא הָעֵצָה? לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְנִצּוֹלִים
מִמֶּנּוּ. מִנֵּין לָנוּ? שְׂכַתוּב (שם ו) כִּי יָרַ מִצָּוָה
וְתוֹרָה אֹר וְדָרְךְ תִּיִם תוֹכָחוֹת מוֹפָר. מָה כָּתוּב
אַחֲרָיו? לְשַׁמְרֵךְ מֵאֲשֶׁת רַע מִחֻלָּקַת לְשׁוֹן
נְכַרְיָה.

וְהוּ צֵד הַטְּמָאָה. הֵצֵד הָאֲחֵר - שְׁעוֹמֵד תָּמִיד
לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁטִין עַל חֲטָאֵי
בְנֵי הָאָדָם, וְעוֹמֵד תָּמִיד לְהַשְׁטִין לְמַטָּה לְבְנֵי
אָדָם. עוֹמֵד תָּמִיד לְמַעְלָה כְּדֵי לְחַזְקֵיר חֲטָאֵי בְנֵי

הָאָדָם וְלְהַשְׁטִין לָהֶם עַל מַעֲשֵׂיהֶם, וּמִשׁוּם
שְׁנֵתָנוּ בְּרִשׁוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לוֹ לְאִיּוֹב.

וְכֵן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְהַשְׁטִין אֶת יִשְׂרָאֵל וְלְהַזְכִּיר
חַטָּאתֵיהֶם בְּכָל מָה שֶׁעָשׂוּ בְּאוֹתָן הַפְּעָמִים
שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּדִין, אֲזַי עוֹמֵד
לְהַשְׁטִין לָהֶם וְלְהַזְכִּיר חַטָּאתֵיהֶם, וְתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא חָם עַל יִשְׂרָאֵל וְנוֹתֵן לָהֶם עֵצָה לְהִנָּצֵל
מִמֶּנּוּ, וּבְמָה? בַּשּׁוֹפָר, בַּיּוֹם שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה,
וּבַיּוֹם הַכַּפּוּרִים בַּשַּׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח שְׁנוֹתָנִים לוֹ,
בְּדִי לְהַפְרִד מֵהֶם וְלְהַשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתוֹ הַחֶלֶק שָׁלוֹ,
וְחָרִי בְּאֵרוֹתָ.

בֵּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (שם ה) רְגֵלֶיךָ יִרְדּוּת מְנוֹת
שָׂאוֹל צְעָדֶיךָ יִתְמַכּוּ. וּבְסוֹד הָאֱמוּנָה מַה
כָּתוּב? (שם ג) דְּרָכֶיךָ דְרָכֵי נֶעֱם וְכָל נְתִיבֹתֶיךָ
שָׁלוֹם. וְאֵלוֹ הֵם דְּרָכֵי וְשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה, וְהַכֹּל
אַחַד. זֶה שָׁלוֹם וְזֶה מְנוֹת, וְהַכֹּל הַפּוֹכִים זֶה מְנוֹת.

אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּדְבָּקִים
בְּקַדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּרָאִי וְנוֹתֵן לָהֶם

עצה להנצל מכל הצדדים האחרים של העולם,
 משום שהם עם קדוש לנחלתו וחלקו, ועל כן
 נותן להם עצה בכל. אשריהם בעולם הזה
 ובעולם הבא.

בא ראה, פשהצד הרע הזה יורד ומשויטט
 בעולם ורואה את מעשי בני האדם, שהם
 בלם סוטים ורביהם בעולם, הוא עולה ומשטין
 עליהם, ואלמלא שהקדוש ברוך הוא חס על
 מעשי ידיו, הם לא היו נשארים בעולם.

מה פתוב? ויהי פדברה אל יוסף יום יום.
 פדברה - (דף קצ ע"ב) שעולה ומעלה בכל יום
 ויום, ואומר לפני הקדוש ברוך הוא כמה רעות,
 כמה מלשינות, פדי לבלות בני אדם.

מה פתוב? ולא שמע אליה לשבב אצלה
 להיות עמה. ולא שמע אליה - משום
 שהיא חס על העולם. לשבב אצלה, מהו לשבב
 אצלה? פדי לקחת שלטון לשלט על העולם,
 והשלטון לא שולט עד שנתנת לו רשות.

דָּבָר אַחֵר לְשֹׁכֵב אֶצְלָה - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא טו)
 וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם טְמֵאָה. לְהִיזוֹת עִמָּה
 - לָתֵת לָהּ גְדֻלוֹת וּבְרָכוֹת וְסִיּוּעַ, שְׂאֵלְמָלֵא הָיָה
 לָהּ סִיּוּעַ מִלְּמַעְלָה, לֹא נִשְׁאַר בְּעוֹלָם אִפְלוּ
 אַחֵר, אֲבָל מִשּׁוֹם שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תָּם עַל
 הָעוֹלָם, נִשְׁאַר הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ.

רַבִּי אַבְיָא אָמַר, הַכֹּל הוּא דְרָךְ אַחַת, אֲבָל יֵצֵר
 הָרָע הוּא שֶׁהוֹלֵךְ וּמַפְתֵּה אֶת בְּנֵי הָאָדָם
 בְּדֵי לְהַסְטוֹת אֶת דְּרָכֵיהֶם וּלְהַדְבִּק בָּהֶם בְּכָל
 יוֹם וַיּוֹם, וּבְכָל עֶדֶן וְעֶדֶן. מִסְּטָה אֶת הָאָדָם
 מִדְּרָךְ הָאֱמֶת בְּדֵי לְדַחֲתוֹ מִדְּרָךְ הַחַיִּים, לְמַשְׁךְ
 אוֹתוֹ לְגֵיהֶנָם.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁעוֹשֶׂה וְשׂוֹמֵר [אַשְׁרֵי מִי שֶׁעוֹשֶׂה, שׂוֹמֵר]
 דְּרָכָיו וְשִׁבְלָיו בְּדֵי שֶׁלֹּא יִדְבֹק בּוֹ,
 הֵינּוּ מֵה שֶׁכֶּתוּב וַיְהִי כִּדְבָרָה אֵל יוֹסֵף יוֹם יוֹם
 וְלֹא שָׁמַע אֶלֶיָּהּ, כְּמוֹ [בְּמֵת] שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת לוֹ בְּכָל
 יוֹם. שֶׁחֲרֵי רוּחַ הַטְּמֵאָה, יֵצֵר הָרָע, מַפְתֵּה אֶת

הָאָדָם בְּכָל יוֹם לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ, בְּתוֹךְ הַגִּיחָנִים,
וּלְהַדוֹן שָׁם, לְהִיּוֹת עִמָּהּ.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁאָדָם נִדְבֵק לְאוֹתוֹ הַצַּד, נִמְשָׁךְ
אֲחֵרֶיהָ, וְנִטְמָא עִמָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִטְמָא
עִמָּהּ בְּעוֹלָם הָאֲחֵר. בֹּא רְאֵה, צַד הַטְּמֵאָה הַזֶּה
הוּא מְגוּלָה, הוּא מְלַכְלָךְ, בְּכַתוּב (ישעיה ל) צֵא
תֹאמַר לוֹ, צוּאָה מִמֶּשׁ, וְבוֹ נִדוֹן מִי שְׂמִסְטָה
נִדְבָּו מִהַתּוֹרָה, וְבוֹ נִדוֹנִים אוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁל
הָעוֹלָם שְׂאִין לָהֶם אֲמוּנָה בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

מַה בְּתוּב? וַיְהִי כִּהְיוּם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבִּיטָה לַעֲשׂוֹת
מְלֵאכָתוֹ וַאֲיִן אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית שָׁם בְּבֵית.
וַיְהִי כִּהְיוּם הַזֶּה - הַיּוֹם שֶׁיֵּצֵר הָרַע שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם
וַיּוֹרֵד לְהַשְׁטִין לְבְנֵי הָאָדָם. מִתִּי? הַיּוֹם שֶׁבֹא אָדָם
לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה עַל חַטָּאָיו, אוֹ לְהַשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה
וּלַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְאִזּוֹ יוֹרֵד בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן כִּדְרֵי
לְהַשְׁטִין לְבְנֵי הָאָדָם.

וַיָּבֹא הַבִּיטָה לַעֲשׂוֹת מְלֵאכָתוֹ, כִּדְרֵי לְהַשְׁתַּדֵּל
בְּתוֹרָה וּלַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא

מִלֵּאכֶתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכִיּוֹן שֶׁעֲבוֹדַת
הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
צָרִיךְ לָאָדָם לְהִיּוֹת תַּקּוּף בְּאַרְיֵיהַ בְּכָל צְדָדָיו בְּדֵי
שָׁלָא יִשְׁלַט עָלָיו הַצַּד הָאַחֵר וְלֹא יוּכַל לְפַתּוֹת
אוֹתוֹ. מַה כְּתוּב? וְאִין אִישׁ, אִין נְבִיר שִׁיעֵמֵד לְפָנֵי
הַיָּצֵר הָרַע וְיִלְחֶם בּוֹ קָרֵב בְּרֵאוּי.

מַה דְּרָבּוֹ שֶׁל יָצַר הָרַע? כִּיּוֹן שְׂרוּיָאָה שְׂאִין הָאָדָם
עוֹמֵד בְּנִגְדּוֹ וְיִוצֵא לְקָרֵב אֹתוֹ, מִיָּד -
וְתַתְּפִשְׁהוּ בְּבִגְדּוֹ לֵאמֹר שְׂכַבְהָ עָמִי. וְתַתְּפִשְׁהוּ
בְּבִגְדּוֹ, מִשּׁוּם שְׂכַבְאֲשֶׁר יָצַר הָרַע שׁוֹלֵט עַל הָאָדָם,
מִתְקִין אוֹתוֹ וּמְקַשֵּׁט לוֹ אֶת לְבוּשׁוֹ, מִסְלֵם
בְּשַׁעְרוֹ. זֶהוּ שְׂכַתּוּב וְתַתְּפִשְׁהוּ בְּבִגְדּוֹ לֵאמֹר
שְׂכַבְהָ עָמִי, הַדְּבֵק עָמִי.

מִי שֶׁהוּא צָדִיק, מִתְנַבֵּר בְּנִגְדּוֹ וְנִלְחֵם בּוֹ קָרֵב.
מַה כְּתוּב? וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנֶם וַיִּצֵּא
הַחוּצָה. יַעֲזֹב אוֹתוֹ וַיִּתְנַבֵּר בְּנִגְדּוֹ [וְיִלְחֶם בּוֹ קָרֵב] וַיִּבְרַח
מִפָּנָיו בְּדֵי לְהַנְצִיל מִפָּנָיו, וְלֹא יִשְׁלַט עָלָיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲתִידִים הֵם הַצְּדִיקִים לְרֹאֲתָא
 אֶת יִצְרַר הָרַע כְּמוֹ הַר גְּדוֹל, וַיִּתְמָהוּ
 וַיֹּאמְרוּ, אֵיךְ יִכְלְנוּ לְהַכְנִיעַ אֶת הָהָר הַגְּדוֹל הָעֲלִיּוֹן
 הַזֶּה?! וְעֲתִידִים הָרָשָׁעִים לְרֹאֲתָא אֶת הַיִּצְרַר הָרַע
 וְדָקִיק כְּמוֹ חוּט שֶׁל שַׁעֲרָה, וַיִּתְמָהוּ וַיֹּאמְרוּ, אֵיךְ
 לֹא יִכְלְנוּ לְהַכְנִיעַ אֶת חוּט הַשַּׁעֲרָה כְּזֶה דָקִיק?!
 אֵלּוּ יִכְבוּ וְאֵלּוּ יִכְבוּ. וְהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא יִבְעַר
 אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם וַיִּשְׁחַט אוֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם, וְלֹא יִשְׁלַט
 עוֹד בְּעוֹלָם, וַיִּרְאוּ הַצְּדִיקִים וַיִּשְׂמְחוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (תהלים קמ) אֵךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁכּוּ יִשְׂרָאֵל אֶת

פְּנֵיהֶּ. (דף קצא ע"א)

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה תִּמְאוּ מִשְׁקָה מְלֶךְ
 מַצְרַיִם וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (עמוס ג) הַיִּשְׂאֵג
 אֲרִיָּה בַּיַּעַר וְטָרַף אֵינֶן לוֹ תִּיתֵן כְּפִיר קוֹלוֹ
 מִמְּעוֹנָתוֹ בְּלִתִּי אִם לָכֵד. הַיִּשְׂאֵג אֲרִיָּה בַּיַּעַר.

בֵּא רְאֵה כִּמָּה יֵשׁ לְאֲנָשִׁים לְהַשְׁגִּיחַ בַּעֲבוּרַת
 הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא, שְׁכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל
 בַּתוֹרָה וּבַעֲבוּרַת הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא, פִּתְחוּ וַיִּרְאֵתוּ

הם על הכל, שְׁחֵרֵי בְּשִׁפְרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת
הָעוֹלָם, עָשָׂה אֵת כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם כָּל אֶחָד
וְאֶחָד בְּדַמּוֹתוֹ בְּרֵאיוֹי לוֹ, וְאַחַר כֵּן בְּרָא אֵת הָאָדָם
בְּדַמּוֹת עֲלִיּוֹנָה, וְהִשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל כָּל בְּדַמּוֹת
הַזֶּה.

שָׁכַל זְמַן שִׂאָדָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם, כָּל אוֹתָם הַבְּרִיּוֹת
שֶׁל הָעוֹלָם זוֹקְפִים רֵאשִׁם וּמִסְתַּכְּלִים
בְּדַמּוֹת הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל הָאָדָם, אִי כָּלָם פּוֹחֲדִים וְזוֹעִים
מִלְּפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וּמִרְאֵכֶם וְחִתְּכֶם
יִתְיַה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו'.
וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ, בְּשִׁמְסֵת־כְּלִים וְרוּאִים אוֹתוֹ,
הַדַּמּוֹת הַזֶּה, וְהִנְשָׁמָה בּוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵיךְ עַל גַּב שְׂאִיִן בּוֹ נִשְׁמָה,
הַצְּדִיקִים לֹא מִשְׁתַּנִּים מִכְּמוֹ שֶׁחִיתָה
דַּמּוֹתָם בְּהַתְּחַלָּה, וּכְשִׂאָדָם לֹא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי
הַתּוֹרָה, הַדַּמּוֹת הַקְדוּשָׁה הַזֶּה מִתְּחַלֶּפֶת לוֹ, וְאִי
חַיַּת הַבֶּר וְעוֹף הַשָּׁמַיִם יְכוּלִים לְשַׁלֵּט עָלָיו, מִשּׁוּם

שְׁהִדְמוֹת הַקְדוּשָׁה הַזֹּאת הַתְּחִלָּה לֹא, הַתְּחִלָּה לֹא
הִדְמוֹת הַזֵּאת שֶׁל בֶּן אָדָם.

וְכֵן וְרָאה, הַקְדוּשָׁה בְרוּךְ הוּא מִחֲלוֹף הַמַּעֲשִׂים
שֶׁלְמַעַל וּמִתַּח בְּרִי לְהַחְזִיר הַדְּבָרִים
לְמַקוֹמָם, וְשִׁימְצֵא רְצוֹנוֹ בְּכָל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם.
הִדְמוֹת שֶׁל דְּנִיָּאל לֹא הִשְׁתַּנְּתָה בְּשֶׁהִפִּילוּ אוֹתוֹ
לְגַב הָאֲרִיִּים, וּמִשׁוֹם כֵּן נִצּוֹל. אָמַר רַבִּי חֻזְקִיָּה,
אִם כֵּן, הִנֵּה כְּתוּב (דְּנִיָּאל ו') אֱלֹהֵי שְׁלַח אֶת מַלְאָכָו
וְסַנְר אֶת פִּי הָאֲרִיִּים וְלֹא חָבְלוּ אוֹתִי. מִשְׁמַע
שְׁמִשׁוֹם הַמַּלְאָךְ שֶׁסַּנְר אֶת פִּיהֶם, לֹא נִזְוֵק.

אָמַר לֹא, מִשׁוֹם זֶה לֹא נִזְוֵק, שֶׁחֲרִי אוֹתָהּ דְמוֹת
הָאָדָם הַצַּדִּיק הֵיא הַמַּלְאָךְ מִמַּשׁ, שֶׁסַּנְר
אֶת הַפֶּה וְקוֹשֵׁר אוֹתָם לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִזְיִקוּ לֹא,
וּמִשׁוֹם כֵּן אֱלֹהֵי שְׁלַח מַלְאָכָה, אוֹתוֹ שֶׁכָּל
הִדְמוֹת שֶׁכָּעוֹלָם חֲקוּקוֹת בּוֹ, וְהוּא הַחֻזְקִי בִּי אֶת
דְמוֹתִי וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁלֵּט בִּי, וְסַנְר אֶת פִּיהֶם. וְעַל
זֶה שְׁלַח וְדַעֵי אֶת מַלְאָכָו.

וְהַמְלֵאךָ הַזֶּה, אֹתוֹ שָׁכַל הַדְּמִיּוֹת הַקּוֹקוֹת בּוֹ,
 שְׁפָתוֹב (תהלים קי) יִדְיִן בְּגוֹיִם מְלֵא גְוִיּוֹת,
 הוּא שְׁלֵא מִשְׁתַּנָּה לְפָנָיו כָּל דְּמִיּוֹת הָעוֹלָם, וְעַל
 בֶּן צְרִיף הָאָדָם לְשֹׁמֵר דְּרָכָיו וְשִׁבְלָיו כִּדְרֵי שְׁלֵא
 יִחַטֵּא לְפָנָיו רַבּוֹנוֹ, וַיִּתְקַיֵּם בְּדַמּוֹת שְׁלֵא אָדָם.

בֵּא רֵאה, יְחֻקָּאֵל שְׁמַר אֶת פִּיּוֹ מִמֵּאֲכָלוֹת
 אֲסוּרִים, שְׁפָתוֹב (יחזקאל ד) וְלֵא בָּא בְּפִי בְּשַׁר
 בְּגוֹל, זָכָה וְנִקְרָא בֶּן אָדָם. מַה פְּתוֹב בְּדַנְיָאֵל?
 (דניאל א) וַיִּשָּׂם דְּנִיָּאֵל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְנַאֵל בְּפֶת
 בֶּן הַמֶּלֶךְ וּבִיּוֹן מִשְׁתַּיּוֹ, זָכָה הוּא וְהִתְקַיֵּם בְּדַמּוֹת
 שְׁלֵא אָדָם. מִשׁוֹם שְׁכָל דְּבִרֵי הָעוֹלָם, כָּלָם מִפְּחָדִים
 מִלְּפָנָי דְּמוֹתוֹ שְׁלֵא אָדָם, שְׁחֵוּא שְׁלֵיט עַל כָּלָם
 וְהוּא הַמֶּלֶךְ עַל הַכָּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִשׁוֹם זֶה צְרִיף לְאָדָם לְהַשְׁמַר
 מִחַטָּאָיו וְלֹא יִסְטָה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל, וְעַם כָּל
 זֶה צְרִיף לְאָדָם לְבַדֵּק בְּחַטָּאָיו בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, שְׁחֵרֵי
 כְּשֵׁאָדָם עוֹמֵד מִמִּטָּתוֹ, שְׁנֵי עֵדִים עוֹמְדִים לְפָנָיו
 וְהוֹלְכִים עִמּוֹ כָּל הַיּוֹם.

רוצה האדם לקום - אותם העדים אומרים לו
בשעה שפותח עיניו: (משלי ה) עיניך לנבח
יביטו ועפעפיך יישירו נגדך. קם ומסדר רגליו
לקחת - אותם העדים אומרים לו: (שם) פלם מענל
רגלך וגו'. ועל כן, בשעהולך האדם בכל יום, צריך
לו להשמר מחטאיו.

בכל יום ויום, בשבא הלילה, צריך להתבונן
ולבדק בכל מה שעשה כל היום שהוא כדי
שישוב מהם ויסתכל בהם תמיד, כדי שישוב לפני
רבנו, כמו שנאמר (תהלים נא) ותפאתי נגדי תמיד,
כדי שישוב מהם.

ובא וראה, בזמן שישראל היו בארץ הקדושה,
לא נמצא בידיהם חטא, כמו שבארנוהו,
משום שאותם הקרבנות שהיו מקריבים בכל יום
היו מכפרים עליהם. עכשו שישראל גלו מן
הארץ ואין מי שמכפר עליהם, התורה מכפרת
עליהם ומעשים פשרים, משום שהשכינה עמהם
בגלות, ומי שאינו מסתכל בדרך הקדוש ברוך

הוא, גורם לשכינה להפניע בתוך העפר, כמו
שנאמר (ישעיה כו) ישפילנה ישפילה עד ארץ וגו'.

אמר רבי יצחק, וכן מי שמשתדל בתורה
ובמעשים פשרים, גורם לכנסת ישראל
להרים ראש בתוך הגלות. אשרי חלקם של אותם
שמשתדלים בתורה ימים ולילות.

בא ראה, גלגל הקדוש פרוץ הוא גלגולים בעולם
כדי להרים את ראש הצדיקים, שחרי כדי
שיוסף ירים את ראשו בעולם על שנמצא צדיק
לפניו, הרגיו את האדון על עבדיו, כמו שנאמר
חטאו משקה מלך מצרים והאפה לארניהם למלך
מצרים, והכל כדי להרים את ראשו של יוסף
הצדיק. ובא וראה, על ידי החלום נכנע מעם
אחיו, ועל ידי החלום התגדל על אחיו, והתגדל
על כל העולם.

ויחלמו חלום שניהם איש חלמו בלילה אחד איש
בפתרון וגו'. בא ראה שהנה נאמר שכל
החלומות הולכים אחרי הפת. באשר יוסף פתר

לָהֶם אֶת הַחֲלוּם, לָמָּה לָזָה פֶּתַח פְּתָרוֹן טוֹב, וְלָזָה פְּתָרוֹן רָע? אֵלֶּיךָ שְׁאוֹתֶם הַחֲלוּמוֹת הָיוּ עַל יוֹסֵף, וּמִשּׁוֹם שֶׁיִּדְעַתְּ הַדָּבָר עַל עֲקָרוֹ וְשִׂרְשׁוֹ, מִשּׁוֹם כִּי פֶתַח לָהֶם הַחֲלוּם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד פֶּתַח לָהֶם פְּתָרוֹן לְהַחֲזִיר הַדָּבָר עַל מְקוֹמוֹ.

מָה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לֵאלֹהִים פְּתָרְנִים סִפְרוּ נָא לִי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכִּי צָרִיךְ לוֹ לְפֶתַח הַחֲלוּם - לְהַפְקִיד אֶת הַפְּתָרוֹן לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מִשּׁוֹם שֶׁשֵּׁם הוּא הַקִּיּוּם שֶׁל הַכֹּל וְכוּ עוֹמֵד הַפְּתָרוֹן.

בֵּן רֵאָה, הָרִי נֹאמֵר שֶׁדִּרְגָת הַחֲלוּם לְמַטָּה הִיא, וְהִיא הַדִּרְגָּה הַשְּׂשִׁית, מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי מִמְּקוֹם הַנְּבוּאָה הִיא שׁוֹרֶת, עַד הַדִּרְגָּה הַזֹּאת שֶׁל הַחֲלוּם, שֶׁשׁ דִּרְגוֹת הֵן, וְעוֹלָה הַפְּתָרוֹן מִדִּרְגָּת הַחֲלוּם לְדִרְגָּה אֲחֵרָה. הַחֲלוּם הוּא הַדִּרְגָּה שֶׁלְמַטָּה, וְהַפְּתָרוֹן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְהַפְּתָרוֹן עוֹמֵד בְּדַבּוּר, וְעַל כֵּן בְּדַבּוּר עוֹמֵד הַדָּבָר, שֶׁכָּתוּב הֲלוֹא לֵאלֹהִים פְּתָרְנִים. הֲלוֹא לֵאלֹהִים וְדָאֵי.

בֹּא רֵאֵה מָה כְּתוּב. וַיִּסְפֹּר שֶׁר הַמַּשְׁקִים אֶת
 חֲלוּמוֹ לְיוֹסֵף וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר,
 (מלכים-ב ב) וַיְהִי כְּעֶבְרָם וְאֵלְיָהוּ אָמַר אֶל אֱלִישָׁע
 שְׂאֵל מָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ בְּטָרָם אֶלְקָח מֵעַמּוֹד וַיֹּאמֶר
 אֱלִישָׁע וַיְהִי נָא פִי שְׁנַיִם בְּרוּחֶךָ אֵלַי. כָּאֵן יֵשׁ
 לְהַסְתִּיבֵל, שְׁחַפְסוּק תְּהֵא הוּא תְּמִיחָה. וְאֵלְיָהוּ
 אָמַר אֶל אֱלִישָׁע שְׂאֵל מָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ, וְכִי
 בְּרִשׁוֹתוֹ זֶה עוֹמֵד? וַתְּרִי הוּא בְּרִשׁוֹתוֹ שֶׁל
 תְּקִדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא! וְעוֹד, שְׂאֵלִישָׁע גַּם בֵּן הָיָה
 יוֹדֵעַ, מָה הַטַּעַם שֶׁאָמַר וַיְהִי נָא פִי שְׁנַיִם בְּרוּחֶךָ
 אֵלַי?

אֵלַא וַדַּאִי, מִי שְׂאוּחֻז בַּשָּׁמַיִם וְאָרֶץ וְכָל
 הָעוֹלָמוֹת, אֵיךְ זֶה לֹא יִהְיוּ בְּרִשׁוֹתוֹ?
 וַדַּאִי שְׂאֵלְיָהוּ וּשְׂאֵר הַצְּדִיקִים, תְּקִדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עוֹשֶׂה תְּמִיד אֶת רְצוֹנָם, שְׂכָתוּב (תהלים קמה)
 רְצוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה, וְכָל שֶׁבֶן שְׂאוּתָה רוּחַ תְּקִדוּשׁ
 שְׁעָלָיו הוֹרִישׁ לְאֱלִישָׁע הַצְּדִיק, שְׁתִּיחַ הַשְּׂמֵשׁ
 שְׁלוֹ, וְהִנֵּה תְּקִדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ (מלכים-א יט)
 וְאֵת אֱלִישָׁע בֶּן שַׁפְט מֵאֵבֶל מְחוּלָה תְּמַשַּׁח

לְנַבִּיא תַחֲתִיךָ, וְעַל בֶּן הָיָה לְאַלְיָשָׁע לְרֵשֶׁת
אוֹתוֹ.

פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ, מַה יָּהּ פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלַי?
וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׁעַל אַחַד בְּקִשׁ שְׁנַיִם?
וּמַה שְׂלֵא הָיָה בְּרֵשׁוֹתוֹ אִיךָ בְּקִשׁ מִמֶּנּוּ? אֵלֶּא
הוּא לֹא בְּקִשׁ רוּחַ עַל כָּל אַחַד שְׁנַיִם, אֵלֶּא [הוּא]
כָּךְ בְּקִשׁ מִמֶּנּוּ - בְּאוֹתָהּ הַרוּחַ שְׁהִיָּתָה לוֹ,
שְׁיַעֲשֶׂה שְׁתֵּי הַנְּהַגוֹת בְּעוֹלָם בְּאוֹתָהּ הַרוּחַ.

מַה כְּתוּב? וַיֹּאמֶר הַקָּשִׁית לְשֵׁאוֹל אִם תִּרְאֶה
אֹתִי לְקַח מֵאִתְּךָ יְהִי לְךָ בֶּן וְאִם אֵינִן לֹא
יְהִי. מַה הַטַּעַם אִם תִּרְאֶה אֹתִי? אֵלֶּא אָמַר לוֹ,
אִם תּוּכַל לַעֲמֹד עַל עַקֵּר הַרוּחַ שְׁהַשְׂאֲרָתִי לְךָ
בְּשַׁעַת שְׁאֲלָקָה מִמֶּךָ - יְהִי לְךָ כּוֹת, שְׁתִּירִי כָּל
אוֹתוֹ הָעַקֵּר שֶׁל הַרוּחַ בְּשַׁעַת שְׁתִּיבּוּנָן כּוֹ,
כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה אֶת אֵלֶיָּהּ, תַּחֲתֶיךָ דְּבַקוֹת כּוֹ כְּרֵאוּי

♦(דף קצב ע"א)♦

כֹּא רֵאָה, מִי שְׁמִסְתַּכֵּל בְּמַה שְׁלוּמֵךְ מִרְבּוֹ
וְרוֹאֶה אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ הַחֲכָמָה, יְכוּל

לְהַתּוֹסֵף יוֹתֵר בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ. בֹּא רֵאֵה, שְׁחֵרֵי
 יוֹסֵף בְּכָל מָה שֶׁעָשָׂה הָיָה רוּאָה בְּרוּחַ שֶׁל
 הַחֲכָמָה אֶת אוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁל אָבִיו. הָיָה
 מִתְבוֹנֵן, וּמִשׁוּם כֵּךְ הָיָה הַדְּבָר מְסֻתָּע לוֹ,
 וְנוֹסֵפָה לוֹ רוּחַ אַחֲרַת בְּאוּר יוֹתֵר עֲלֵיוֹן.

בְּשִׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָרָשָׁע וְהֵנָּה גִּפְּן לְפָנָי,
 הוֹדְעָזֵעַ יוֹסֵף, שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ עַל מָה
 יֵבֵא הַדְּבָר. כִּיּוֹן שֶׁאָמַר וּבִגְּפֵן שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִים,
 מִיָּד הִתְעוֹרְרָה רוּחוֹ וְנוֹסֵף בְּאוּר, וְהִסְתַּכַּל
 בְּדְמוּת אָבִיו, וְאִזּוּ הֵאִירָה רוּחוֹ וַיֵּדַע אֶת הַדְּבָר.

מָה כָּתוּב? וּבִגְּפֵן שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִים. אָמַר יוֹסֵף,
 הֵנָּה וַיֵּדְאֵי בְּשׁוֹרָה שֶׁל שְׂמִיחָה בְּשִׁלְמוֹת
 הִיא. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהִגְּפֵן הוּא נִרְאִית עַל
 בְּנֵסֵת יִשְׂרָאֵל, וְהַתְּבַשֵּׁר יוֹסֵף עַל זֶה. וּבִגְּפֵן
 שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִים - אֵלּוּ הֵם שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת
 שִׁיּוּצָאוֹת מִן הַגְּפֵן הוּא, כְּהַנִּים לְוַיִּם וַיִּשְׂרָאֵלִים.

וְהִיא כְּפִרְחַת עֲלֵתָהּ נֹצָה, שְׁחֵרֵי בְּגִלְלָם עוֹלָה
 בְּנֵסֵת יִשְׂרָאֵל וּמִתְבָּרְכַת מֵעַם הַמְּלֹךְ

הַעֲלִיזוּ. הַבְּשִׁילוּ אֶשְׂכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים - אֵלּוּ
הַצְּדִיקִים שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהֵם כְּמוֹ עֲנָבִים מִבְּשָׂלִים
כָּרְאוּ. דָּבָר אַחֵר הַבְּשִׁילוּ אֶשְׂכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים -
זֶהוּ תַיִן הַמְּשָׁמֵר בְּעֲנָבָיו מִשִּׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית.
עַד כָּאֵן הַתְּבַשֵּׂר יוֹסֵף בְּחִלּוּמוֹ, מִכָּאֵן וְהִלְאָה
הַחֲלוּם הוּא שָׁלוֹ, מִשּׁוּם שִׁישׁ לוֹ חֲלוּמוֹת,
וְלֹא־חֲרִים. וְאַקַּח אֶת הָעֲנָבִים, שֶׁהוּא לוֹ, לְעֶצְמוֹ.
שְׁנִינּוּ, מִי שְׂרֹאָה עֲנָבִים לְבָנִים בְּחֲלוּם, סִימָן
יָפָה לוֹ. שְׂחֹרִים - לֹא. מָה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַסּוּד שֶׁל שְׁתֵּי דְרָגוֹת יְדוּעוֹת,
אוֹתָם שְׂחֹרִים וְלְבָנִים. זֶה הוּא טוֹב, וְזֶה הוּא
לֹא טוֹב, וְכָל הָעֲנָבִים תְּלוּיִים בְּסוּד הָאֱמוּנָה,
וְעַל כֵּן נִפְרָדִים בְּחֻכְמָה, הֵן לְטוֹב הֵן לְרָע. אֵלּוּ
צְרִיכִים רַחֲמִים, וְאֵלּוּ הַשְּׁנֵתָה שֶׁל רַחֲמִים.

בֹּא רֵאָה, אָדָם הָרֵאשׁוֹן, אֲשֶׁתּוֹ סָחֲטָה לוֹ עֲנָבִים
וְנִרְמָה לוֹ מוֹת וְלְכָל יִשְׂרָאֵל וְלְכָל הָעוֹלָם.
נַח בֹּא לְעֲנָבִים הַלְלוּ, וְלֹא נִשְׁמַר כָּרְאוּ, מָה
כָּתוּב? (בראשית ט) וַיִּשְׁתֶּה מִן תַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְנַל

בְּתוֹךְ אֲהֵלָהּ, בְּה"א. בְּנֵי אֶהֱרֹן שָׁתוּ יַיִן מֵהֶם,
וְהִקְרִיבוּ קָרְבָן בְּאוֹתוֹ הַיַּיִן וּמֵתוּ, וְחָרִי נִתְּבָאֵר.
וּמִשׁוֹם כֹּךְ כָּתוּב (דברים לב) עֲנִבְמוּ עֲנִבֵי רוּשׁ
אֲשַׁכֵּלֶת מְרֹרֶת לָמוֹ, מִשׁוֹם שְׂאוֹתֶם הָעֲנֻבִים
בָּרְמוּ אֶת זֶה.

רָאָה עֲנֻבִים שֶׁהֵם טוֹבִים בְּאוֹתוֹ הַכֶּרֶם שֶׁמֵּעֲלִים
נִחַת וְרִיחַ בְּדִרְגוֹת שְׁלֵמוֹת כָּרְאוּ. וְעַל זֶה
יוֹסֵף יָדַע אֶת הַדְּבָר וְהִסְתַּכֵּל בְּעֵקֶר וּפְתַר הַחֵלוֹם
עַל בְּרִיו, מִשׁוֹם שֶׁהִתְבַּשֵּׂר בְּאוֹתוֹ הַחֵלוֹם כָּרְאוּ,
וּמִשׁוֹם כֹּךְ פְּתַר הַפְּתָרוֹן לְטוֹב וְכֹךְ הִתְקַיַּם.

מַה כָּתוּב? וַיֵּרָא שֶׁר הָאֲפִים כִּי טוֹב פְּתַר וַיֹּאמֶר
אֵל יוֹסֵף אַף אֲנִי בַּחֵלוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֵשָׁה סְלֵי
חֲרִי עַל רֵאשֵׁי. כֹּא רָאָה, אֲרוּרִים הֵם הָרִשְׁעִים,
שְׁכָל מַעֲשֵׂיהֶם כָּלֵם לְרַע, וְכָל אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁהֵם
אוֹמְרִים, כָּלֵם לְרַע וּלְהַרְע.

כִּיּוֹן שֶׁפְּתַח אֶת פִּיּוֹ בְּאֵף, מִיָּד פָּחַד יוֹסֵף, וַיָּדַע
שְׁכָל דְּבָרָיו הֵם לְהַרְע וּבְשׂוֹרָה שֶׁל רַע בְּפִיו.
וְהִנֵּה שְׁלֵשָׁה סְלֵי חֲרִי עַל רֵאשֵׁי. אִזּוֹ יָדַע יוֹסֵף

שְׁהַתְּבַשֵּׁר עַל חֶרְבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וַיִּשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹת,
שְׁיִגְלוּ מִן הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה.

רְאֵה מַה כָּתוּב, וּבִסֵּל הָעֲלִיּוֹן מִכֹּל מֵאֵכֶל פְּרֻעָה
מַעֲשֵׂה אִפָּה וְהַעוֹף אֵכֵל אַתֶּם מִן הַסֵּל מֵעַל
רֵאשֵׁי. אֵלוּ הֵם שְׂאֵר הָעַמִּים שְׂמַת־כְּנָסִים עַל
יִשְׂרָאֵל וְהוֹרְגִים אוֹתָם וּמְחַרְיָבִים בֵּיתָם וּמְפֹזְרִים
אוֹתָם לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם. וְהַכֹּל הַסֵּתֵכֵל יוֹסֵף,
וַיֵּדַע שְׂאוֹתוֹ הַחֲלוּם עַל יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיחִיו בְּחִיּוֹב
לְפָנָי הַמְּלָךְ. מִיָּד פָּתַר לוֹ פְּתָרוֹן לְרַע, וְהַתְּקִים בּוֹ.

וּבֹא וּרְאֵה, שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ שְׂרָאָה זֶה וּרְאֵה
זֶה - זֶה רָאָה (דף קצב ע"ב) כְּשִׁעוּלָה וְשׁוֹלְטָת
הַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה וּמֵאִירָה הַלְּבָנָה, וְזֶה רָאָה שְׁנַחֲשׁוֹד
וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ הַנְּחָשׁ הָרַע, וּמִשׁוּם כֶּךָ הַסֵּתֵכֵל יוֹסֵף
בְּחֲלוּם הַהוּא, וּפָתַר אוֹתוֹ פְּתָרוֹן לְרַע. וְעַל כֵּן
הַכֹּל עוֹמֵד בְּפְתָרוֹן, וְזֶה וְזֶה רָאוּ, כְּשִׁתֵּי הַדְּרָגוֹת
הִלְלוּ, שְׁשׁוֹלֵט זֶה וְשׁוֹלֵט זֶה.

רְבִי יְהוֹדָה פָּתַח, (תהלים נא) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי
אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן חִדְּשׁ בְּקִרְבִּי. אֵת הַפְּסוּק

הָיָה בְּאֵרוֹתָיו, אֲבָל לֵב טָהוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים-א
 א) וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ וְגו', וְכֵתוּב (משלי טו) וְטוֹב
 לֵב מְשֻׁתָּה תָּמִיד, וּמִשׁוֹם כֶּן לֵב טָהוֹר וַדָּאִי.

וְרוּחַ נָכוֹן תִּדְּרֹשׁ בְּקִרְבִּי - זֶהוּ רוּחַ נָכוֹן וַדָּאִי, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל
 פְּנֵי הַמַּיִם, וְהִתְעוֹרְרוּ, זֶה רוּחוֹ שֶׁל הַמְּשִׁיחַ,
 וְהִתְעוֹרְרוּ (יחזקאל יא) וְרוּחַ תִּדְּרֹשׁ אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם.
 וְדוֹד הַתַּפְּלִל, אוֹתוֹ רוּחַ נָכוֹן תִּדְּרֹשׁ בְּקִרְבִּי.

מִשׁוֹם שֶׁיֵּשׁ מִהֲצַד הָאֲחֵר לֵב טָמֵא וְרוּחַ עוֹעִים
 שֶׁמְסַטָּה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם, וְזוֹ הִיא רוּחַ
 טָמְאָה שֶׁנִּקְרָאת רוּחַ עוֹעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יב)
 ה' מָסַךְ בְּקִרְבָּה רוּחַ עוֹעִים, וְעַל כֵּן וְרוּחַ נָכוֹן
 תִּדְּרֹשׁ בְּקִרְבִּי. מַה זֶה תִּדְּרֹשׁ? זֶה חֲדוּשׁ הַלְּבָנָה.
 בְּשָׁעָה שֶׁמֵּת תִּדְּרֹשׁ הַלְּבָנָה, דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חִי
 וְקַיָּם, וּמִשׁוֹם כֶּן תִּדְּרֹשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שְׂפָתַיִךְ (מלכים-א כב) וַיֵּצֵא
 הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לְפָנָי ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתָּנּוּ וַיֹּאמֶר ה'

אֵלָיו בְּמָה. וַיֹּאמֶר אֵצֶא וְהִיִּיתִי רוּחַ שְׂקָר בְּפִי כָּל
נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּח וְגַם תּוּכַל צֵא וַעֲשֵׂה כֵן.
וְשָׁנִינוּ שֶׁהִיָּתָה רוּחַ נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי. וְכִי הַנְּשָׁמוֹת,
בֵּינָן שְׁעוֹלוֹת וְעוֹמְדוֹת לְמַעְלָה, הֵן יְכוּלוֹת לָשׁוּב
לְעוֹלָם תְּהֵאֵהָ? וְהַדְּבָר תְּמוּנָה שְׂאֵמֶר, אֵצֶא וְהִיִּיתִי
רוּחַ שְׂקָר בְּפִי וְגו'.

וְעוֹד, מָה הַטַּעַם נִעְנַשׁ עָלָיו אַחֲאָב? שְׁחָרֵי דִין
הַתּוֹרָה שְׁשָׂם שְׁמוֹאֵל לְפָנָי יִשְׂרָאֵל כִּדְ
הוּא, שְׂכָתוּב (שְׁמוּאֵל-א ח) אֵת שְׂדוֹתֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם
וְזִיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח, וְאִם אַחֲאָב נָטַל אוֹתָהּ כָּרֶם
בְּנְבוֹת, דִּין תְּהֵאֵהָ! וְעוֹד, שֶׁהִיָּתָה לוֹ כָּרֶם אַחֲרָת, אוֹ
זָהב, וְלֹא רָצָה!

אָמַר לוֹ, יָפָה שְׂאֵלָתָ. בֵּא רְאֵה, הָרוּחַ הַזֶּה שְׂאֵמֶר
שֶׁהִיא רוּחַ שָׁל נְבוֹת, כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל -
וְכִי הָרוּחַ שָׁל נְבוֹת יְכוּלָה לְעֹלוֹת וְלַעֲמֹד לְפָנָי
הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא לְבַקֵּשׁ שְׂקָר, שְׂכָתוּב וַיֵּצֵא
הָרוּחַ? וְאִם הוּא צְדִיק, אֵיךְ יְבַקֵּשׁ שְׂקָר בְּעוֹלָם
הַהוּא, שֶׁהוּא עוֹלָם שָׁל אֱמֶת? וּמָה בְּעוֹלָם תְּהֵאֵהָ

לא צריך צדיק שקר, בעולם שהוא לא כל שכן?
 ואם אינו צדיק, איך יכול לעמד לפני הקדוש
 ברוך הוא?

אלא ודאי נבות לא היה כל כך צדיק לעמד לפני
 הקדוש ברוך הוא, אלא רוח אחרת היתה
 ששלטה בעולם, שזוהי רוח שתמיד עומדת ועולה
 לפני הקדוש ברוך הוא, וזוהי שמסטה את בני
 העולם לשקר, ומי שהוא רגיל בשקר, משתדל
 תמיד בשקר, ועל זה אמר אצא ותייתי רוח
 שקר וגו', ועל כן הקדוש ברוך הוא אמר לו צא
 ועשה כן. צא מכאן, כמו שבארנוהו שכתוב
 (תהלים קא) דבר שקרים לא יבון לנגד עיני, ומשום
 זה היא רוח שקר ודאי.

ועוד, על מה שחרג את נבות ונטל את פרמו,
 למה חרג אותו חרג? אלא שחרג אותו
 בלי דין נענש. חרג אותו בלי דין ונטל את
 פרמו, ומשום כך כתוב (מלכים א' כא) הרצחת וגם
 ירשת, ועל כן נענש. ובא וראה כמה הם בני

אדם בעולם שרוח השקר היו מסטה אותם
בשקר, והוא שולט בעולם בכמה צדדים וככמה
מעשים, והנה בארנו את הדברים.

ועל כן דוד המלך בקש להשמר מפניו ורצה
לצאת מתוך הטמאה, שפתוב (תהלים נא) לב
טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי. זו
היא רוח נכון, והאחר הוא רוח שקר. ועל כן
שתי דרגות הן, אחת קדושה ואחת טמאה.

פתח ואמר, (ויאל ב) וה' נתן קולו לפני חילו כי
רב מאד מחנהו כי עצום עשה דברו וגו'.
את הפסוק הזה בארוהו. אבל וה', בכל מקום
הוא ובית דינו. נתן קולו - זהו הקול שפתוב
(דברים ד) קול דברים. וכתוב שם (שמות ד) לא איש
דברים. מי איש הדברים? כמו שנאמר (דברים לג)
איש האלהים. לפני חילו - אלו הם ישראל.

כי רב מאד מחנהו - כמו שנאמר (איוב כה) ה'יש
מספר לגדודיו. (דף קצג ע"א) שפכה ממנים
ושלוחים יש לקדוש-ברוך-הוא, וכלם עומדים

לְהַשְׁטִין עַל יִשְׂרָאֵל [וְ"ח בְּדִי לְטַמֵּא אוֹתָם], וְעַל כֵּן
הִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַדְמֵן לְפָנַי יִשְׂרָאֵל בְּדִי
לְשֹׁמֵר אוֹתָם, וְלֹא יוּכְלוּ לְקַטְרֵג לָהֶם.

כִּי עֲצוּם עֲשֵׂה דְבָרוֹ, מִי עֲצוּם? זֶהוּ הַצְּדִיק,
אוֹתוֹ שְׁמַשְׁתִּידֵּל בַּתּוֹרָה הִקְדוֹשָׁה יוֹמֵם
וְלַיְלָה. דְּבַר אַחֵר כִּי עֲצוּם - זֶה הַמְּקַטְרֵג
שֶׁנִּמְצָא לְפָנַי הִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא חֹזֵק
בְּבִרְוֹל, קָשָׁה כִּסְלֵעַ. עֲשֵׂה דְבָרוֹ - שְׁנוּטֵל רְשׁוֹת
מְלַמְעָלָה, וְנוּטֵל אֶת הַנְּשָׁמָה מִלְמַטָּה.

כִּי גְדוֹל יוֹם ה' וְנוֹרָא מְאֹד וּמִי יְכִילֵנוּ - שֶׁהוּא
שׂוֹלֵט עַל הַכֹּל וְעֲלִיוֹן וְתַקְיָה עַל כָּלָם, וְכָלֵם
תַּחַת שְׁלֵטוֹנוֹ. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא רוֹצֵה בָהֶם תָּמִיד לְזָכוֹת אוֹתָם לְעוֹלָם הַבָּא
וְלִשְׁמַח אוֹתָם בְּשִׂמְחַת הַצְּדִיקִים שֶׁעַתִּידִים
לְשִׂמְחָה עִם הִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂפָתוֹב (תהלים ה)
וְיִשְׂמְחוּ כָּל חוֹסֵי בְךָ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתִסְדַּף עֲלֵימוֹ
וְיַעֲלֶצוּ בְךָ אֲהַבֵי שְׁמֶךָ. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.